

KO E NGĀUE 'AE KAU 'APOSETOLO

1 'Oku fakataha 'e Kalaisi 'ene kau ākonga ki he mo'unga 'oe 'Olive, ko e teu'i 'akinautolu ke mamata ki he'ene 'alu hake, pea ne fekau ke nau nofo 'amanaki 'i Selūsalema ki he hua'i hifo 'oe Laumālie Mā'oni'oni, 'o ne faka'ilo ia 'oka hili 'ae 'aho si'i pe, te nau hoko ai ko e kau fakamo'oni kiate ia, 'o a'u ki he ngata'anga 'o māmani. 9 Hili 'ene 'alu hake, 'oku fakahā 'e he ongo 'āngelo ke nau 'alu, mo tokanga loto ki he'ene liunga ua mai ki māmani. 12 Pea nau liu mai, 'o fai 'enau fa'a lotu, pea fili kia Mataiasa ke 'aposestolo ko e fetongi 'o Siutasi.

¹ 'E Tiofilusi, ko e fuofua tohi na'aku fai, ko e fakahā 'oe me'a kotoa pē na'e kamata fai mo ako 'aki 'e Sisu, ² 'O a'u ki he 'aho na'e 'ave ai ia ki 'olunga, 'i he hili 'ene tuku 'ae ngaahi fekau 'i he Laumālie Mā'oni'oni ki he kau 'aposestolo na'a ne fili: ³ 'Akinautolu na'a ne fakahā ia ki ai kuo mo'ui, 'i he hili 'ene mate, 'i he ngaahi fakamo'oni 'ilongofua pea lahi, he na'a nau mamata kiate ia 'i he 'aho 'e fāngofulu, pea lea ia ki he ngaahi me'a 'oe pule'anga 'oe 'Otua: ⁴ Pea 'i he'enau fakataha mo ia, na'a ne fekau kiate kinautolu "Ke 'oua te nau 'alu 'i Selūsalema, kae tatali ki he tala'ofa 'ae Tamai, 'a ia, *na'e pehē ai 'e ia*, kuo mou fanongo ai 'iate au. ⁵ He na'e papitaiso mo'oni 'e Sione 'aki 'ae vai; kae 'aho si'i pē pea 'e papitaiso 'akimoutolu 'aki 'ae Laumālie Mā'oni'oni." ⁶ Pea 'i he'enau fakataha, na'a nau fehu'i kiate ia, 'o pehē, 'Eiki,

te ke toe 'ange 'i he kuonga ni 'ae pule'anga ki 'Isileli? ⁷ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, “Oku 'ikai ma'amoutolu ke 'ilo ki he ngaahi kuonga mo e ngaahi 'aho, 'aia 'oku fa'iteliha tokotaha pe ki ai 'ae Tamai. ⁸ Ka te mou ma'u 'ae mālohi, 'oka hoko mai 'ae Laumālie Mā'oni'oni kiate kimoutolu: pea ko 'eku kau fakamo'oni 'akimoutolu 'i Selūsalema, mo Siutea kotoa pē, mo Samēlia, pea ki he ngata'anga 'o māmani.” ⁹ Pea hili 'ene ngaahi folofola ni, lolotonga 'enau siofia ia, na'e 'ave ia ki 'olunga; pea fakapuli ia 'e he 'ao meiate kinautolu. ¹⁰ Pea 'i he'enau kei sio fakamama'u ki he langi, 'i he'ene 'alu hake, 'iloange, kuo tu'u mai kiate kinautolu 'ae ongo tangata kuo kofu hinehina; ¹¹ 'o na pehē, “Ae kau tangata Kāleli, ko e hā 'oku mou tutu'u mo sio fakamama'u ai ki he langi? Ko e Sisu ko ia, kuo 'ave 'iate kimoutolu ki langi, 'e pehē pē 'ene toe ha'u 'o hangē ko ho'omou mamata 'ene 'alu hake ki loto langi.” ¹² Pea na'a nau toki liu mai ki Selūsalema mei he mo'unga 'oku ui ko 'Olive, ko hono vaha'a mo Selūsalema ko e mama'o 'oe fononga 'i he 'aho Sāpate. ¹³ Pea kuo nau hoko mai, pea nau 'alu hake ki he potu ki 'olunga, 'aia na'e nonofo ai 'a Pita, mo Semisi, mo Sione, mo 'Anitelū, mo Filipe, mo Tōmasi, mo Pātolomiu, mo Mātiu, mo Semisi *ko e foha* 'o 'Alefiusi, mo Saimone Selote, mo Siutasi ko e tokoua 'o Semisi. ¹⁴ Pea na'e nonofo loto taha 'akinautolu ni kotoa pē, 'i he lotu mo e hūfekina, fakataha mo e kau fefine, mo Mele ko e fa'ē 'a Sisu, mo hono kāinga.

¹⁵ ¶ Pea 'i he ngaahi 'aho ko ia, na'e tu'u hake 'a Pita 'i he 'ao 'oe kau ākongā (koe lau fakataha 'oe kakai ko e toko teau mo e toko uofulu,) 'o ne

pehē, ¹⁶ “Ae kau tangata mo e kāinga, na'e totonu ke fakamo'oni 'ae tohi ni, 'aia na'e lea'aki 'i mu'a 'e he Laumālie Mā'oni'oni, 'i he ngutu 'o Tevita, kia Siutasi, 'aia na'a ne tataki 'akinautolu na'e puke 'a Sisu. ¹⁷ He na'e lau ia mo kitautolu, pea na'e ai hono tufakanga 'i he ngāue ni.” ¹⁸ Pea na'e fakatau 'e he tangata ni 'ae potu fonua 'aki 'ae totongi 'o 'ene angahala; pea na'e tō 'o tu'u hono mata, pea mafahi hono kete, pea 'oho kitu'a hono to'oto'onga kotoa pē. ¹⁹ Pea na'e 'ilo ia 'e he kau nofo kotoa pē 'i Selūsalema: ko ia na'e ui ai 'ae potu fonua ko ia 'i he'enau lea, Ko 'Akeletama, ko e pehē, “Ko e potu fonua 'oe toto.” ²⁰ He 'oku tohi 'i he tohi 'oe ngaahi Saame, “Ke lala hono fale, pea 'oua 'e nofo ai ha taha:’ pea, 'Ko 'ene ngāue ke ma'u 'e ha taha.’ ²¹ “Ko ia 'i he kau tangata ni kuo tau nonofo mo kinautolu, 'i he kuonga kotoa na'e felemofafo 'ae 'Eiki ko Sisu 'iate kitautolu, ²² 'O fua fai mei he papitaiso 'a Sione, 'o a'u ki he 'aho pe ko ia na'e 'ave ai ia ki 'olunga meiate kitautolu, 'oku totonu ke ai ha taha ko e fakamo'oni mo kimautolu 'o 'ene toetu'u.” ²³ Pea na'a nau fili 'ae toko ua, ko Siosefa na'e ui ko Pasapa, pea fakahingoa foki ko Susitasa, mo Mataiasi. ²⁴ Pea na'a nau lotu, 'o pehē, “E 'Eiki, ko koe 'oku ke 'ilo'i 'ae loto kotoa pē, ke fakahā pe ko hai 'iate kinaua ni kuo ke fili, ²⁵ Koe'uhi ke ai 'ene tufakanga 'i he ngāue ni pea ke 'aposetolo, 'aia kuo hinga mei ai 'a Siutasi 'i he angahala, kae 'alu ia ki hono potu 'o'ona.” ²⁶ Pea na'a nau talotalo; pea totonu kia Mataiasi; pea na'e lau fakataha ia mo e toko hongofulu ma tokotaha 'oe kau 'aposetolo.

2

1 Kuo pito 'ae kau 'aposetolo 'i he Laumālie Mā'oni'oni, 'onau lea 'i he lea kehekehe, na'e 'ofa 'ae ni'ihī pea manuki 'ae ni'ihī. 14 Pea malanga 'a Pita, ne fakahā 'oku lea 'ae kau 'aposetolo 'i he mālohi 'oe Laumālie Mā'oni'oni, pea kuo toetu'u 'a Sisu mei he pekia, 'o 'alu hake ki he langi, mo ne hua'i hifo 'ae Laumālie Mā'oni'oni, pea ko e Misaia ia, na'e faka'ilo kiate kinautolu 'e he 'Otua 'i he ngaahi me'a mana, mo e me'a fakaofo, mo e faka'ilonga, pea na'e 'ikai tutuki ia ki he 'akau ka 'i he poto mo e mu'aki 'ilo pe 'ae 'Otua: 37 Kuo papitaiso 'e Pita 'ae tokolahi kuo liliu. 41 Pea hili ia, na'a mau nonofo fe'ofa'ofani pē: pea kuo fai 'e he kau 'aposetolo 'ae me'a mana lahi, pea fakatokolahi 'e he 'Otua ki hono siasi 'i he 'aho kotoa pē.

1 Pea kuo hokosia 'ae 'aho 'oe Penitekosi, kuo nau kātoa 'o loto taha 'i he potu pe taha. 2 Pea fakafokifā na'e ai 'ae 'u'ulu mai mei he langi, 'o hangē ha tu'oni matangi mālohi 'aupito, pea fakapito 'aki 'ae fale kotoa pē na'a nau nofo ai. 3 Pea na'e hā mai kiate kinautolu 'ae ngaahi 'elelo mangamanga 'o hangē ko e afi, pea nofo ia 'iate kinautolu taki taha. 4 Pea na'e fakapito 'aki 'akinautolu kotoa pē 'ae Laumālie Mā'oni'oni, pea na'a nau kamata lea'aki 'ae lea kehekehe, 'o fakatatau ki hono fakalea'i 'akinautolu 'e he Laumālie. 5 Pea na'e 'āunofa 'i Selūsalema 'ae kakai Siu fa'a lotu, mei he pule'anga kotoa pē 'i lalo langi. 6 Pea 'i he mafola 'ae ongoongo ni, na'e fakakātoa 'ae kakai, pea nau puputu'u lahi, koe'uhi na'e fanongo 'ae tangata taki taha ki he'enau lea 'i he'ene lea 'a'ana. 7 Pea na'e ofo mo fakatumutumu

'akinautolu kotoa pē, 'onau fepehē'aki, "Vakai, 'ikai ko e kau Kāleli kotoa pē 'akinautolu na 'oku lea? ⁸ Pea 'oku fēfē nai 'oku tau taki taha fanongo ki he'etau lea, na'a tau fanau'i ai? ⁹ Ko e kakai Patia, mo e Metia, mo e 'Elama, pea mo e kau nofo 'i Mesopōtemia, mo Siutea, mo Kapatasia, mo Ponito, mo 'Esia, ¹⁰ Mo Filisia, mo Pamiflia, mo 'Isipite, pea mo e ngaahi potu 'o Lipea 'o ofi ki Salline, mo e ngaahi muli mei Loma, ko e ngaahi Siu mo e kakai ului. ¹¹ Ko e kakai, Keliti mo e 'Alepea, 'oku tau fanongo 'oku nau lea 'i he'etau lea ki he ngaahi ngāue fakaofa 'ae 'Otua." ¹² Pea na'a nau ofo kotoa pē, 'o ta'emaau honau lotu, mo nau fepehē'aki, "Ko e hā hono 'uhinga 'oe me'a ni?" ¹³ Kae manuki 'ae ni'ihi, 'o pehē, "'Oku fonu 'i he uaine fo'ou 'ae kau tangata ni."

¹⁴ ¶ Ka na'e tutu'u hake 'a Pita, mo e toko honogofulu ma tokotaha, 'o lea'aki 'ae le'o lahi, 'o ne pehē kiate kinautolu, "'Akimoutolu 'ae kau tangata 'o Siutea, mo kimoutolu kotoa pē 'oku 'āunofa 'i Selūsalema, ke mou 'ilo eni, pea fakafanongo ki he'eku lea: ¹⁵ He 'oku 'ikai konā 'akinautolu ni, 'o hangē ko ho'omou mahalo, he ko hono tolu pe eni 'oe feitu'ula'ā 'oe 'aho. ¹⁶ Ka ko eni ia na'e lea ki ai 'ae palōfita ko Sioeli; ¹⁷ "'Oku pehē 'e he 'Otua, 'E hoko 'i he ngaahi 'aho 'amui, te u hua'i hifo hoku Laumālie ki he kakai kotoa pē: pea 'e kikite 'e homou ngaahi foha mo homou ngaahi 'ofefine, pea 'e hā 'ae ngaahi me'a ki ho'omou kau talavou, pea 'e fa'a misi ho'omou kau mātu'a: ¹⁸ Pea 'i he ngaahi 'aho ko ia, teu hua'i hifo hoku Laumālie ki he'eku kau tamaio'eiki mo 'eku kau kaunanga; pea te nau kikite; ¹⁹ Pea te u fakahā 'ae ngaahi

me'a fakaofu 'i 'olunga 'i he langi, mo e ngaahi faka'ilonga ki lalo 'i māmani; ko e toto mo e afi, mo e 'ahu 'oe afi; ²⁰ Pea 'e liliu 'ae la'ā 'o po'uli, pea mo e māhina 'o toto, 'i he te'eki hoko 'ae 'aho lahi pea fakamanavahē, 'oe 'Eiki: ²¹ Pea 'e pehē, ko ia 'e ui ki he huafa 'oe 'Eiki, 'e fakamo'ui ia.' ²² "Ae kau tangata 'Isileli, fanongo ki he ngaahi lea ni; ko Sisu 'o Nāsaleti, ko e tangata mei he 'Otua, pea na'e ongoongo 'iate kimoutolu 'i he ngaahi me'a mana, mo e ngāue fakaofu, mo e faka'ilonga, 'aia na'e fai 'e he 'Otua 'iate ia 'i homou 'ao, 'o hangē ko ia 'oku mou 'ilo foki ki ai: ²³ 'Aia na'e tukuange 'e he 'Otua, 'i he'ene fakakaukau poto mo 'ene mu'aki 'ilo, pea na'a mou puke 'aki ia 'ae nima angahala, 'o tutuki ia ki he 'akau, 'o tāmāte'i: ²⁴ 'Aia kuo fokotu'u 'e he 'Otua, 'i he veteange 'oe mamahi 'oe mate: koe'uhi na'e 'ikai 'aupito fa'a ta'ofi 'aki ia. ²⁵ He 'oku lea 'a Tevita kiate ia, 'Na'aku mamata ma'u ki he 'Eiki 'i hoku 'ao, he 'oku 'i hoku nima to'omata'u ia, ke 'oua na'a ue'i au: ²⁶ Ko ia na'e fiefia ai hoku loto, pea fiefia mo hoku 'elelo; pea 'e mālōlō foki 'a hoku sino 'i he 'amanaki lelei: ²⁷ Koe'uhi 'e 'ikai te ke tuku hoku laumālie 'i hētesi, pea 'e 'ikai te ke tuku ho tokotaha mā'oni'oni ke ne 'ilo 'ae 'au'auha. ²⁸ Kuo ke fakahā kiate au 'ae ngaahi hala 'oe mo'ui; te ke fakafonu 'aki au 'ae fiefia 'i ho 'ao.' ²⁹ "Ae kau tangata mo e kāinga, tuku ke u lea 'o fakamatala atu kiate kimoutolu ki he 'eiki 'i mu'a ko Tevita, he kuo pekia ia pea tanu, pea 'oku 'iate kitautolu hono fonualoto 'o a'u ki he 'aho ni. ³⁰ Pea ko e palōfita ia, pea na'a ne 'ilo kuo fuakava 'e he 'Otua kiate ia, te ne fokotu'u 'i hono hako, 'o fakatatau ki he kakano, 'ae Kalaisi, ke nofo

'i hono nofo'a fakatu'i; ³¹ Pea 'i he'ene 'ilo ia 'i mu'a, na'a ne lea ki he toetu'u 'o Kalaisi, 'Na'e 'ikai tuku ma'u hono laumālie 'i hētesi, pea na'e 'ikai 'ilo 'e hono sino 'ae 'au'auha.' ³² Pea ko e Sisu ni kuo fokotu'u 'e he 'Otua, pea ko e kau fakamo'oni ki ai 'akimautolu kotoa pē. ³³ Ko ia, 'i hono hakeaki'i 'e he nima to'omata'u 'oe 'Otua, pea 'i he'ene ma'u mei he Tamai 'ae tala'ofa 'oe Laumālie Mā'oni'oni, kuo ne hua'i hifo eni, 'aia 'oku mou mamata mo fanongo ki ai ni. ³⁴ He na'e 'ikai 'alu hake 'a Tevita ki he langi: ka na'e pehē mai 'e ia, 'Na'e pehē 'e Sihova ki he'eku 'Eiki, Nofo koe 'i hoku nima to'omata'u, ³⁵ Kae 'oua ke u ngaohi ho ngaahi fili ko ho tu'ungava'e.' ³⁶ "Ko ia ke 'ilo pau 'e he fale kotoa pē 'o 'Isileli, kuo fakanofa 'e he 'Otua 'ae Sisu ko ia, 'aia na'a mou tutuki ki he 'akau, ko e 'Eiki mo e Kalaisi."

³⁷ ¶ Pea 'i he'enau fanongo eni, na'e mahuhuhuhu honau loto, pea na'a nau pehē kia Pita mo hono toe 'oe kau 'aposetolo, 'ae kau tangata mo e kāinga, "Ko e hā te mau fai?" ³⁸ Pea toki pehē 'e Pita kiate kinautolu, "Fakatomala, pea mou taki taha papitaiso 'i he huafa 'o Sisu Kalaisi, ke fakamolemole ai 'ae angahala, pea te mou ma'u mo e foaki 'oe Laumālie Mā'oni'oni. ³⁹ He ko e tala'ofa eni kiate kimoutolu, mo ho'omou fānau, pea mo kinautolu kotoa pē 'oku mama'o, 'aia kotoa pē 'e ui 'e he 'Eiki ko hotau 'Otua." ⁴⁰ Pea na'e lahi 'ae lea kehekehe na'a ne fakamo'oni mo akonaki'aki, 'o ne pehē, "Mou fakamo'ui 'akimoutolu mei he to'utangata paongata'a ni."

⁴¹ ¶ Pea ko kinautolu na'e ma'u fiefia 'ene lea, na'a nau papitaiso: pea 'i he 'aho pe ko ia na'e ului 'ae kakai 'e toko tolu afe nai. ⁴² Pea na'a

nau tu'uma'u 'i he akonaki 'ae kau 'aposetolo, mo e fe'ofofani, mo e tofi 'oe mā, mo e fehūfekina. ⁴³ Pea na'e tō ki he kakai kotoa pē 'ae manavahe: pea na'e lahi 'ae me'a fakaofa mo e me'a mana na'e fai 'e he kau 'aposetolo. ⁴⁴ Pea na'e lota taha 'akinautolu kotoa pē na'e tui, pea na'e me'a taha pē 'akinautolu; ⁴⁵ Pea na'a nau fakatau honau ngaahi 'api mo 'enau me'a, pea tufa ki he kakai taki taha, 'o fakatatau ki he'ene masiva. ⁴⁶ Pea na'a nau 'alu lota taha ki he falelotu lahi 'i he 'aho kotoa pē, mo nau tofitofi mā 'i he ngaahi fale, pea kai 'enau me'akai 'i he fiefia mo e lota ta'ekākā, ⁴⁷ 'O fakamālō ki he 'Otua, pea 'ofeina 'e he kakai kotoa pē. Pea na'e fakaului 'e he 'Eiki kiate kinautolu 'i he 'aho kotoa pē 'akinautolu kuo fakamo'ui.

3

1 'Oku malanga 'e Pita ki he kakai na'e ha'u ke mamata ki he tangata pipiki kuo fakamo'ui hono va'e. 12 'Oku ne fakahā na'e 'ikai fakamo'ui 'ae tangata 'i he'ene mālohi, pe 'i he mālohi 'a Sione, pe 'i he'ena mā'oni'oni, ka 'i he 'Otua, pea mo hono 'Alo ko Sisu, pea 'i he tui ki hono huafa: 13 Ko 'ene valoki kiate kinautolu koe'uhi ko e nau tutuki 'a Sisu ki he 'akau. 17 'Aia na'a nau fai 'i he ta'e'ilo, ka na'e fakamo'oni ai 'ae fakakaukau 'ae 'Otua mo e ngaahi tohi: 19 'Oku ne enginaki ke nau kumi 'i he fakatomala mo e tui ki he fakamolemole 'o 'enau hia, mo e fakamo'ui mei he Sisu ko ia.

¹ Pea na'e 'ohake fakataha 'a Pita mo Sione ki he falelotu lahi 'i he feitu'ulā lotu, 'aia ko hono hiva. ² Pea ko e tangata 'e taha na'e pipiki talu hono fanau'i, na'e fata ange 'i he 'aho kotoa pē, 'o

tuku 'i he matapā 'oe falelotu lahi 'aia na'e ui ko e Fakasanisani, ke kole kiate kinautolu na'e hū ki he falelotu lahi; ³ Pea mamata ia kia Pita mo Sione 'oku fai ke na hū ki he falelotu lahi, pea ne kole. ⁴ Pea sio fakamama'u 'a Pita mo Sione kiate ia, 'o na pehē, "Sio mai kiate kimaua." ⁵ Pea tokanga atu ia kiate kinaua, 'o 'amanaki te ne ma'u ha me'a 'iate kinaua. ⁶ Pea toki pehē 'e Pita, "Ko e siliva mo e koula 'oku 'ikai te u ma'u; ka ko ia 'oku ou ma'u te u foaki kiate koe: 'i he huafa 'o Sisu Kalaisi 'o Nāsaleti tu'u hake 'o 'alu." ⁷ Pea na'a ne puke ia 'i hono nima to'omata'u, 'o fokotu'u hake ia: pea na'e mālohi leva hono va'e mo hono tunga'iva'e. ⁸ Pea hopo hake ia 'o tu'u, mo 'eve'eva, pea nau hū fakataha mo ia ki he falelotu lahi, kuo 'eve'eva, mo hopohopo, pea fakamālō ki he 'Otua. ⁹ Pea na'e mamata 'ae kakai kotoa pē kiate ia, 'oku 'eve'eva mo fakamālō ki he 'Otua; ¹⁰ Pea na'a nau 'ilo ko ia ia na'e nofo 'o kole 'i he matapā Fakasanisani 'oe falelotu lahi: pea na'e mātu'aki ofo 'akinautolu mo fakatumutumu 'i he me'a kuo fai kiate ia. ¹¹ Pea 'i he'ene kei puke kia Pita mo Sione 'e he tangata pipiki kuo fakamo'ui, na'e felele'i ki ai 'ae kakai kotoa pē, 'oku nau ofo lahi, ki he fale hala, 'oku fakahingoa kia Solomone.

¹² ¶ Pea kuo mamata 'a Pita ki ai, pea pehē 'e ia ki he kakai, "Ae kau tangata 'Isileli, ko e hā 'oku mou ofo ai 'i he me'a ni? Pea ko e hā 'oku mou sio fakamama'u ai kiate kimaua, 'o hangē kuo ma ngaohi 'i ha'ama mālohi pe mā'oni'oni 'amaua ke 'eve'eva 'ae tangata ni? ¹³ Ko e 'Otua 'o 'Epalahame, mo 'Aisake, mo Sēkope, ko e 'Otua 'oe tau ngaahi tamai, kuo ne fakaongoongolelei

hono 'Alo ko Sisu; 'aia na'a mou tukuaki'i pea li'aki 'i he 'ao 'o Pailato, ka na'e mātu'aki loto ia ki hono tukuange. ¹⁴ Ka na'a mou li'aki 'ae tokotaha mā'oni'oni mo angatonu, pea kole ke tuku 'ae tangata fakapō kiate kimoutolu; ¹⁵ Kae tāmāte'i 'ae 'Eiki 'oe mo'ui, 'aia kuo fokotu'u 'e he 'Otua mei he mate; pea ko e kau fakamo'oni 'akimautolu ki ai. ¹⁶ Pea ko hono huafa, ko e tui ki hono huafa, kuo ne fakamālohi 'ae tangata ni, 'aia 'oku mou mamata pea 'ilo'i: 'io, ko e tui kiate ia, kuo ma'u ai 'e he tangata ni 'ae mo'ui haohaoa ni 'i he 'ao 'omoutolu kotoa pē. ¹⁷ "Pea ko eni, 'e kāinga, 'oku ou 'ilo ne mou fai ia 'i he vale, pea pehē foki mo ho'omou kau pule. ¹⁸ Ka ko e ngaahi me'a ko ia na'e tomu'a fakahā 'e he 'Otua 'i he ngutu 'o 'ene kau palōfita kotoa pē, 'e mamahi ai 'a Kalaisi, kuo ne fakamo'oni ia.

¹⁹ ¶ Ko ia ke mou fakatomala, pea liliu, ke fakamolemole ai ho'omou angahala, koe'uhi ke hoko mai 'ae ngaahi 'aho 'oe fakamo'ui mei he 'ao 'oe 'Eiki; ²⁰ Pea te ne fekau mai 'a Sisu Kalaisi, 'aia na'e tomu'a malanga'aki kiate kimoutolu: ²¹ 'Aia 'e ma'u 'e he langi, kae'oua ke hoko mai 'ae kuonga 'oe liliu 'oe me'a kotoa pē, 'aia kuo lea ki ai 'ae 'Otua 'i he ngutu 'o 'ene kau palōfita mā'oni'oni kotoa pē talu mei he ngaohi 'a māmani. ²² He na'e lea mo'oni 'a Mōsese ki he ngaahi tamai, 'o *pehē*, "E fokotu'u 'e he 'Eiki ko homou 'Otua ha palōfita kiate kimoutolu 'i homou kāinga, 'o hangē ko au; pea te mou fanongo kiate ia 'i he ngaahi me'a kotoa pē te ne lea'aki kiate kimoutolu. ²³ Pea 'e pehē, ko e tangata kotoa pē 'e 'ikai tokanga ki he palōfita ko ia, 'e faka'auha ia mei he kakai.'

24 'Io, pea ko e kau palōfita kotoa pē meia Samuela mo kinautolu ki mui ni, 'akinautolu na'e lea, na'a nau kikite ki he ngaahi 'aho ni. 25 Ko e fānau 'ae kau palōfita 'akimoutolu, pea mo e fuakava na'e fai 'e he 'Otua mo 'etau ngaahi tamai, 'i he'ene pehē kia 'Epalahame, 'Pea 'i ho hako 'e monū'ia 'ae fa'ahinga kotoa pē 'o māmani.' 26 Pea 'i he fokotu'u 'e he 'Otua hono 'Alo ko Sisu, kuo ne tomu'a fekau ia kiate kimoutolu, ke ne tāpuaki'i 'akimoutolu, 'i he tafoki 'akimoutolu taki taha mei he'ene hia."

4

1 Kuo 'ita 'ae kau pule 'ae kakai Siu ki he malanga 'a Pita, pea nau fakahū ia mo Sione ki he fale fakapōpula. 5 Pea kuo hili 'ae fakamaau na'e fakahā 'e Pita kuo fakamo'ui 'ae tangata pipiki 'i he huafa 'o Sisu, pea ko ia pē 'ae Sisu ke tau mo'ui ta'engata ai, 13 Pea nau fekau kiate ia mo Sione, mo fakamana, ke 'oua na'a na toe malanga 'i he huafa ko ia. 23 Ko e hū ma'u 'ae siasi. 31 Pea na'e fakahā 'e he 'Otua kuo ne ongo'i 'enau hū, 'i he'ene lulululu 'ae potu na'a nau kātoa ai: pea ne tokoni 'ae siasi 'i he foaki Laumālie Mā'oni'oni, pea nau fe'ofa'ofani mo fa'a foaki 'ofa.

1 Pea 'i he'ena kei lea ki he kakai, na'e fe'ohofi kiate kinaua 'ae kau taula'eiki mo e pule 'oe falelotu lahi, pea mo e kau Sātusi, 2 He kuo nau kina 'i he'ena ako ki he kakai, mo 'ena malanga'aki 'ae toetu'u 'a Sisu mei he mate. 3 Pea na'a nau puke 'akinaua, 'o tuku ki he fale fakapōpula, kae'oua ke 'aho: he kuo efiafi. 4 Ka na'e tui 'ae tokolahi 'iate kinautolu na'e fanongo ki he folofola; pea ko hono lau 'oe kakai ko e toko nima afe nai.

⁵ ¶ Pea pehē, kuo pongipongi hake, na'e kātoa ki Selūsalema honau kau pule, mo e mātu'a, mo e kau tangata tohi, ⁶ Mo 'Anasi ko e taula'eiki lahi, mo Kaiafasi, mo Sione, mo 'Alekisānita, pea mo e kāinga kotoa pē 'oe taula'eiki lahi. ⁷ Pea kuo 'omi 'akinaua ki honau 'ao, na'a nau fehu'i, 'o *pehē*, "Ko e mālohi fē, mo e hingoa 'o hai, kuo mo fai ai 'ae me'a ni?" ⁸ Pea kuo fonu 'a Pita 'i he Laumālie Mā'oni'oni, pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Akimoutolu, ko e kau pule 'oe kakai, mo e mātu'a 'o 'Isileli, ⁹ Kapau 'oku 'ekea 'akimaua he 'aho ni ki he ngāue lelei ki he tangata pipiki, pe ko e hā 'ae me'a na'e fakamo'ui ai ia; ¹⁰ Ke 'ilo 'ekimoutolu kotoa pē, pea mo e kakai kotoa pē 'o 'Isileli, ko e huafa 'o Sisu Kalaisi 'o Nāsaleti, 'aia ne mou tutuki ki he 'akau, ka kuo fokotu'u ia 'e he 'Otua mei he mate, ko ia pe kuo tu'u ai 'ae tangata ni 'i homou 'ao kuo haohaoa. ¹¹ 'Ko e maka eni na'e li'aki 'ekimoutolu ko e kau tufunga, 'aia kuo hoko ko e fungani *maka* tuliki.' ¹² Pea 'oku 'ikai ha fakamo'ui 'i ha taha kehe: he 'oku 'ikai ke tuku mo ha hingoa ki he kakai 'i lalo langi, ke tau mo'ui ai.

¹³ ¶ Pea kuo nau mamata ki he ta'emālu'ia 'a Pita mo Sione, mo nau 'ilo ko e ongo tangata me'avale, pea ta'epoto, pea nau ofo; pea na'a nau 'ilo kiate kinaua, na'a na 'ia Sisu. ¹⁴ Ka 'i he'enau vakai ki he tangata kuo fakamo'ui, 'oku nau tutu'u fakataha mo kinaua, pea 'ikai te nau fa'a lea ki ai. ¹⁵ Pea hili 'enau fekau 'akinaua ke 'alu *s'i* atu mei he fakamaau'anga, na'a nau alea 'iate kinautolu, ¹⁶ 'O nau pehē, "Ko e hā 'ae me'a te tau fai ki he ongo tangata ni? He kuo fai mo'oni 'ekinaua 'ae mana lahi, pea 'oku 'ilo ia 'ekinautolu kotoa pē 'oku nofo

'i Selūsalema; pea 'oku 'ikai te tau fa'a faka'ikai ki ai. ¹⁷ Ka koe'uhi ke 'oua na'a kei mafola ia 'i he kakai, ke tau fakamana'i 'akinaua 'o lahi, ke 'oua na'a na toe lea ki ha tangata 'i he hingoa ni." ¹⁸ Pea na'a nau ui 'akinaua, 'o fekau mālohi kiate kinaua, ke 'oua 'aupito na'a na lea pe ako 'i he hingoa 'o Sisu. ¹⁹ Ka na'e lea atu kiate kinautolu 'a Pita mo Sione, 'o pehē, "Mou fifili, pe 'oku lelei 'a fē 'i he 'ao 'oe 'Otua, 'a 'ema talangofua kiate kimoutolu, pē ki he 'Otua. ²⁰ Koe'uhi 'oku 'ikai te ma fa'a ta'ofi 'ema lea'aki pe 'ae ngaahi me'a kuo ma mamata mo fanongo ai." ²¹ Pea kuo nau toe fakamana'i, pea nau tukuange 'akinaua, he na'e 'ikai te nau 'ilo ha me'a ke tautea ai 'akinaua, pea telia 'ae kakai: he na'a nau fakamālō kotoa pē ki he 'Otua 'i he me'a kuo fai. ²² He kuo fāngofulu tupu 'ae ta'u 'oe tangata, kuo fai ki ai 'ae mana fakamo'ui ni.

²³ ¶ Pea 'i he tukuange 'akinaua, na'a na ō ki hona kāinga, 'o fakahā kotoa pē 'ae lea 'ae kau taula'eiki lahi mo e mātu'a kiate kinaua. ²⁴ Pea kuo nau fanongo ki ai, pea nau hiki fakataha hake honau le'o ki he 'Otua, 'onau pehē, "E 'Eiki, ko e 'Otua 'a koe, na'a ke ngaohi 'ae langi mo māmani, pea mo e tahi, mo e me'a kotoa pē 'oku 'i ai; ²⁵ 'A koe na'a ke pehē 'i he ngutu 'o ho'o tamaio'eiki ko Tevita, 'Ko e hā 'oku lili ai 'ae Senitaile, pea mahalo me'a va'inga ai 'e he kakai? ²⁶ Na'e tu'u hake 'ae ngaahi tu'i 'o māmani, pea na'e kātoa 'ae kau pule, 'o angatu'u ki he 'Eiki, pea mo hono Kalaisi.' ²⁷ He ko e mo'oni na'e fakataha 'a Helota, mo Ponito Pailato, mo e Senitaile, mo e kakai 'Isileli, 'o fakatanga ki ho 'Alo mā'oni'oni ko Sisu, 'aia na'a ke fakanofu, ²⁸ Ke fai 'aia kotoa pē na'e

tomu'a tu'utu'uni 'e ho nima mo ho'o poto ke fai. ²⁹ Pea ko eni, 'e 'Eiki, ke ke tokanga ki he'enau lea fakamana: pea ke tuku ki ho'o kau tamaio'eiki, ke nau lea mālohi 'aki ho'o folofola, ³⁰ I ho'o mafao atu ho nima ke fakamo'ui; pea ke fai 'ae ngaahi mana mo e me'a fakaofa 'i he huafa 'o ho 'Alo mā'oni'oni ko Sisu."

³¹ ¶ Pea hili 'enau lotu, na'e ngalulululu 'ae potu na'a nau fakataha ai; pea na'e fakapito 'akinautolu kotoa pē 'aki 'ae Laumālie Mā'oni'oni, 'onau lea mālohi 'aki 'ae folofola 'ae 'Otua. ³² Pea na'e loto mo laumālie taha pē 'akinautolu kotoa pē na'e tui: pea na'e 'ikai ha taha 'e ui 'ene me'a na'a ne ma'u ko e me'a 'a'ana; ka na'a nau me'a taha pē. ³³ Pea na'e fakamo'oni 'e he kau 'Aposetolo 'aki 'ae mālohi lahi 'ae toetu'u 'ae 'Eiki ko Sisu: pea na'e lahi 'ae 'ofa 'iate kinautolu kotoa pē. ³⁴ Pea na'e 'ikai ha taha 'iate kinautolu 'e masiva: he ko kinautolu kotoa pē na'e ma'u 'ae fonua pe 'ae fale, na'e fakatau ia, pea na'e 'omi hono totongi 'oe me'a kuo fakatau, ³⁵ 'O tuku hifo 'i he va'e 'oe kau 'aposetolo: pea na'e tufaki ki he tangata taki taha 'o fakatahu ki he'enau masiva. ³⁶ Pea ko Sose 'i he fa'ahinga 'o Livai, mei he fonua ko Saipalo, 'aia na'e fakahingoa 'e he kau 'Aposetolo ko Pānepasa, ('aia, ko hono 'uhinga, "Ko e foha 'oe fiemālie,") ³⁷ Na'e fakatau 'e ia hono potu fonua, pea 'omi hono pa'anga, 'o tuku ki he va'e 'oe kau 'Aposetolo.

5

1 Ko e mate 'a 'Ananaia mo Sāfai koe'uhi ko 'ena fai kākā. 12 Ko e fai 'ae me'a mana lahi 'e he kau 'aposetolo, 14 'Oku tupu 'o lahi ai 'ae tui: 17 'Oku toe fakahū ki he fale fakapōpula 'ae kau 'aposetolo,

19 Ka 'oku fakamo'ui 'akinautolu 'e ha 'āngelo, mo ne fekau ke nau malanga fakahā ki he kakai kotoa pē: 21 Pea kuo hili 'enau malanga 'i he falelotu lahi, pea mo e 'ao 'oe kau fakamaau, 33 Na'a nau tu'utāmaki ki he tāmāte'i, ka nau mo'ui 'i he lea 'a Kāmelieli, ko e fakamaau lahi 'i he kakai Siu. 40 Ko honau tautea mo nau fakamālō ai ki he 'Otua, pea mo e 'ikai tuku 'enau malanga 'i he 'aho kotoa pē.

¹ Ka ko e tangata 'e tokotaha ko 'Ananaia hono hingoa, mo hono uaifi ko Sāfaila, na'a na fakatau 'ae 'api, ² Pea na'e ta'ofi 'e ia 'ae kongā 'o hono totongi, pea 'ilo foki ia 'e hono uaifi, kae 'omi pe hono kongā, 'o tuku 'i he va'e 'oe kau 'aposetolo. ³ Ka na'e pehē 'e Pita, "Ananaia, ko e hā kuo fakapito ai ho loto 'e Sētane, ke ke loi ki he Laumālie Mā'oni'oni, pea ke ta'ofi 'ae kongā 'i he totongi 'oe fonua? ⁴ Na'e kei tuku pe, 'ikai na'e 'o'ou pe ia? Pea ka kuo fakatau ia, 'ikai te ke fa'iteliha pe ki ai? Ko e hā kuo tupu ai 'ae me'a ni 'i ho loto? 'Oku 'ikai ko ho'o loi ki he tangata, ka ki he 'Otua." ⁵ Pea 'i he fanongo 'e 'Ananaia ki he lea ni, na'e tō ia ki lalo, 'o mate: pea na'e hoko 'ae manavahē lahi kiate kinautolu kotoa pē na'e fanongo ki he ngaahi me'a ni. ⁶ Pea na'e tu'u hake 'ae kau talavou, 'o fakakoloa ia, pea 'ave kitua'ā, 'o tanu. ⁷ Pea hili nai 'ae feitu'ula'ā 'e tolu, pea ha'u hono uaifi, kae te'eki 'ilo 'e ia 'aia kuo fai. ⁸ Pea pehē 'e Pita kiate ia, "Tala mai, pe na'a mo fakatau 'ae 'api 'aki 'ae me'a ni. Pea pehē 'e ia, 'Io, 'aia pe." ⁹ Pea pehē ai 'e Pita kiate ia, "Ko e hā kuo mo alea ai ke 'ahi'ahi'i 'ae Laumālie 'oe 'Eiki? Vakai, 'oku 'i he matapā 'ae va'e 'okinautolu kuo nau toki tanu ho husepāniti, pea te nau fata koe kitua'ā." ¹⁰ Pea 'iloange, na'e

tō ki lalo ia ki hono va'e, pea mate: pea hū mai 'ae kau talavou, 'o 'ilo kuo mate ia, pea 'ave ia kitua'ā, 'o tanu ia mo hono husepāniti. ¹¹ Pea na'e tō 'ae manavahē lahi ki he siasi kotoa pē, pea mo kinautolu kotoa pē na'e fanongo ki he ngaahi me'a ni.

¹² ¶ Pea na'e fai 'e he nima 'oe kau 'aposetolo 'ae ngaahi mana mo e me'a fakaofu lahi 'i he 'ao 'oe kakai; (pea na'a nau fakataha kotoa pē 'o loto taha 'i he fale hala 'o Solomone. ¹³ Pea 'i hono toe na'e 'ikai kau mo kinautolu ha tokotaha, ko 'enau manavahē: ka na'e faka'apa'apa 'ae kakai kiate kinautolu. ¹⁴ Pea na'e ului tokolahi ai ki he 'Eiki 'ae kakai tui, ko e tangata mo e fefine.) ¹⁵ Ko ia na'a nau fata ai 'ae ngaahi mahaki ki he ngaahi hala, 'o fakatokoto 'i he mohenga mo e tokoto'anga, ke fakamalū honau ni'ihī 'aki 'ae 'ata 'o Pita 'i he 'ene 'alu ange. ¹⁶ Pea na'e ha'u foki 'ae tokolahi mei he ngaahi kolo 'oku ofi ki Selūsalema, ke fetuku mai 'ae kakai mahaki, mo kinautolu na'e mamahi 'i he kau laumālie 'uli: pea na'e fakamo'ui 'akinautolu kotoa pē.

¹⁷ ¶ Pea toki tutu'u hake 'ae taula'eiki lahi, mo kinautolu kotoa pē na'e 'iate ia, (i he fa'ahinga 'oe Sātusi,) kuo nau fonu 'i he 'ita, ¹⁸ Pea na'a nau puke 'ae kau 'Aposetolo, 'o fakahū 'akinautolu ki he fale fakapōpula lahi. ¹⁹ Ka na'e to'o 'ae matapā 'oe fale fakapōpula 'e ha 'āngelo 'ae 'Eiki 'i he pō, pea ne 'omi kitu'a 'akinautolu, mo ne pehē, ²⁰ "Mou 'alu, 'o tu'u 'i he falelotu lahi, pea malanga ki he kakai 'aki 'ae lea kotoa pē 'oe mo'ui ni." ²¹ Pea kuo nau fanongo ki ai, na'a nau uhu hengihengi ki he falelotu lahi, 'o ako. Ka na'e ha'u 'ae taula'eiki

lahi, mo kinautolu na'e 'iate ia, pea fakataha 'ae kau fakamaau, mo e mātu'a kotoa pē 'oe fānau 'a 'Isileli, pea nau fekau ke 'omi 'akinautolu mei he fale fakapōpula. ²² Ka 'i he hoko atu 'ae kau tangata fekau, 'o 'ikai 'ilo 'akinautolu 'i he fale fakapōpula, na'a nau liu mai, 'o fakahā, ²³ 'O pehē, "Ko e mo'oni na'a mau 'ilo 'ae fale fakapōpula 'oku tāpuni ma'u, pea tutu'u 'itu'a 'ae kau le'o 'i he ngaahi matapā: ka 'i he'emaui to'o ia, na'e 'ikai te mau 'ilo 'i loto ha tokotaha." ²⁴ Pea kuo fanongo ki he ngaahi me'a ni 'ae fungani taula'eiki mo e pule 'oe falelotu lahi mo e kau taula'eiki lahi, na'a nau fifili pe fēfē ai nai eni. ²⁵ Pea na'e toki ha'u 'ae tokotaha, 'o ne fakahā kiate kinautolu, 'o pehē, "Vakai, ko e kau tangata na'a mou fakahū ki he fale fakapōpula, 'oku nau tutu'u 'i he falelotu lahi, 'o ako ki he kakai." ²⁶ Pea 'alu leva 'ae 'eiki mo e kau tangata fekau, 'o 'omi fiemālie 'akinautolu: he na'a nau manavahē ki he kakai, telia na'a tolongaki 'aki 'ae maka 'akinautolu. ²⁷ Pea kuo nau omi, 'o tuku 'akinautolu 'i he 'ao 'oe kau fakamaau: pea na'e fehu'i 'ae fungani taula'eiki kiate kinautolu, ²⁸ 'O pehē, "Ikai na'a mau mātu'aki fekau kiate kimoutolu ke 'oua na'a mou ako 'i he hingoa na? Pea vakai, kuo mou fakapito 'a Selūsalema 'aki ho'omou akonaki, pea ko homou loto ke 'omi 'ae toto 'oe tangata ni kiate kinautolu."

²⁹ ¶ Pea toki lea 'a Pita mo e kau 'aposetolo, 'o pehē, "Oku totonu 'emaui talangofua ki he 'Otua 'i he tangata. ³⁰ Ko e 'Otua 'oe tau ngaahi tamai kuo ne fokotu'u 'a Sisu, 'aia ne mou tāmāte'i 'o tautau 'i he 'akau. ³¹ Pea kuo hakeaki'i ia 'e he 'Otua 'aki hono nima to'omata'u ko e 'Eiki mo e

Fakamo'ui, ke foaki 'ae fakatomala ki 'Isileli, mo e fakamolemole 'oe angahala. ³² Pea ko 'ene kau fakamo'oni 'akimautolu 'oe ngaahi me'a ni; pea mo e Laumālie Mā'oni'oni foki, 'aia kuo foaki 'e he 'Otua kiate kinautolu 'oku talangofua kiate ia."

³³ ¶ Pea kuo nau fanongo eni, pea nau tekelili 'i he 'ita, mo nau fakakaukau ke tāmāte'i 'akinautolu. ³⁴ Pea toki tu'u hake ha taha 'i he kau fakamaau, ko e Fālesi, ko hono hingoa ko Kāmelieli, ko e akonaki 'i he fono, pea na'e ongoongolelei ia 'i he kakai kotoa pē, pea fekau 'e ia ke tuku si'i atu kitua'ā 'ae kau 'aposetolo; ³⁵ Pea ne pehē kiate kinautolu, "Ae kau tangata 'o 'Isileli, mou vakai pe ko e hā 'ae me'a 'oku mou tokanga ke fai ki he kau tangata ni. ³⁶ He na'e mu'a 'i he ngaahi 'aho ni 'ae tu'u 'a Teutasi, 'o ne pole ko e lahi ia; pea na'e 'alu mo ia 'ae kau tangata, ko e toko fāngeau nai: pea na'e tāmāte'i ia; pea fakamovete 'o 'osi 'akinautolu kotoa pē na'e talangofua kiate ia. ³⁷ Pea hoko mo e tangata ni 'a Siutasi 'o Kāleli, 'i he ngaahi 'aho 'oe tohi kakai, pea ne tataki 'e ia 'ae kakai tokolahi: pea mate foki ia; pea na'e fakamovete 'akinautolu kotoa pē na'e talangofua kiate ia. ³⁸ Pea ko eni, 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'oua na'a fai ha me'a ki he kau tangata ni, kae tuku ai pe 'akinautolu: he kapau 'oku mei he tangata 'ae fakakaukau ni mo e ngāue ni, 'e 'osi ia: ³⁹ Pea kapau 'oku mei he 'Otua, 'e 'ikai te mou fa'a fakangata ia: telia na'a 'iloange kuo mou tau'i 'ae 'Otua." ⁴⁰ Pea na'a nau loto ki ai: pea kuo nau ui 'ae kau 'aposetolo, mo kau'imaea, na'a nau fekau ke 'oua te nau lea 'i he huafa 'o Sisu, pea tukuange 'akinautolu.

⁴¹ ¶ Pea na'a nau 'alu mei he 'ao 'oe kau faka-

maau 'i he fiefia, koe'uhi kuo nau 'aonga ke kātaki 'ae fakamā koe'uhi ko hono huafa. ⁴² Pea na'e 'ikai tuku 'enau ako mo 'enau malanga'aki 'a Sisu Kalaisi, 'i he 'aho kotoa pē, 'i he falelotu lahi, pea mo e fale kotoa pē.

6

1 Ko e holi 'oe kau 'aposetolo ke ma'u 'e he kakai masiva 'ae me'akai ki he sino, ka nau tokanga foki ke tufaki 'ae folofola 'ae 'Otua, ko e me'akai ki he laumālie, 3 'Oku fakanofa 'ae kau tangata 'e toko fitu kuo fili ki he ngāue 'oe tokoni. 5 Ko honau tokotaha ko Setiveni, ko e tangata kuo fonu 'i he tui, mo e laumālie Mā'oni'oni. 12 'Oku puke ia 'ekinautolu na'e fakakikihi mo ia, 13 Pea 'oku nau faka'ilo loi kiate ia kuo ne lea kovi ki he fono mo e falelotu lahi.

¹ Pea 'i he ngaahi 'aho ko ia, 'i he tupu 'o tokolahi 'ae kau ākonga, na'e tupu 'i he kau 'Elinisitō 'ae lāunga ki he kau Hepelū, koe'uhi na'e ta'etokanga 'i 'enau kau fefine kuo mate honau husepāniti, 'i he tufa na'e fai 'i he 'aho kotoa pē. ² Pea na'e fekau 'e he toko hongofulu ma toko ua ke fakataha mai 'ae kau ākonga, 'onau pehē, "Oku 'ikai taau ke mau li'aki 'ae folofola 'ae 'Otua, kae tokonaki ki he ngaahi keinanga'anga. ³ Pea ko eni, 'e kāinga, mou fili meiate kimoutolu 'ae kau tangata ongoongolelei'ia 'e toko fitu, 'oku pito 'i he Laumālie Mā'oni'oni mo e poto, ke mau fakanofa 'akinautolu ki he ngāue ni. ⁴ Ka te mau tuku 'akinautolu ma'uaipē ki he lotu, pea mo e malanga'aki 'ae folofola."

⁵ ¶ Pea na'e lelei 'ae lea ko ia ki he kakai kotoa pē: pea na'a nau fili 'a Setiveni, ko e tangata

na'e pito 'i he tui mo e Laumālie Mā'oni'oni, mo Filipe, mo Pikolo, mo Nikanoolo, mo Taimoni mo Pamina, mo Nikola ko e ului ki he *lotu fakaSiu* mei 'Aniteoke: ⁶ 'Aia na'a nau omi ki he 'ao 'oe kau 'aposeolo: pea hili 'enau lotu, na'e 'ai honau nima kiate kinautolu. ⁷ Pea na'e mafola 'ae folofola 'ae 'Otua; pea na'e fakatokolahi 'aupito 'ae kau ākongā 'i Selūsalema; pea talangofua ki he tui 'ae fu'u tokolahi 'oe kau taula'eiki. ⁸ Pea kuo pito 'a Setiveni 'i he tui mo e mālohi, na'e fai 'e ia 'ae me'a fakaofu mo e ngaahi mana lahi, 'i he 'ao 'oe kakai. ⁹ Pea na'e tu'u 'ae ni'ihī 'i he falelotu, 'aia 'oku ui *ko e falelotu* 'oe Lipataine, mo e kau Sailine, mo e kau 'Alekiānitia, mo kinautolu mei Silisia, mo 'Esiā, pea na'a nau fakakikihi mo Setiveni. ¹⁰ Pea na'e 'ikai te nau fa'a tali 'ae poto mo e lotu na'a ne lea'aki. ¹¹ Pea na'a nau toki fakaloto'i 'ae kau tangata, ke nau pehē, "Kuo mau fanongo ki he'ene lea'aki 'ae lea kovi kia Mōsese, pea mo e 'Otua." ¹² Pea na'a nau ue'i 'ae kakai, mo e mātu'a, mo e kau tangata tohi, ke nau fe'ohofi 'o puke ia, 'o 'omi ki he kau fakamaau, ¹³ Pea na'a nau 'omi 'ae kau fakamo'oni loi, ke nau pehē, "'Oku 'ikai tuku 'e he tangata ni 'ene lea kovi ki he potu mā'oni'oni, pea mo e fonu: ¹⁴ He kuo mau fanongo ki he'ene pehē, Ko e Sisu ni 'o Nāsaleti, 'e faka'auha 'e ia 'ae potu ni, pea fakakehe 'ae ngaahi ngāue na'e foaki 'e Mōsese kiate kitautolu." ¹⁵ Pea ko kinautolu kotoa pē na'e nofo 'i he fakamaau, na'a nau sio fakamama'u kiate ia, 'onau vakai ki hono mata kuo hangē ko e mata 'o ha 'āngelo.

7

1 'Oku lea 'a Setiveni 'o fakamatala ki he me'a na'e

talatalaaki ai ia, 2 'Oku ne fakahā na'e lotu totonu 'a 'Epalahame ki he 'Otua, pea fili 'e he 'Otua 'ae ngaahi tamai, 20 'I he te'eki ai fanau'i 'a Mōsese, pe fokotu'u 'ae falelotu fehikitaki, pe langa 'ae falelotu lahi: 37 Na'e kikite 'a Mōsese foki kia Kalaisi: 44 Pea na'e fakatatau 'ae ngaahi me'a na'e tu'utu'uni ki he me'a 'i he langi kae 'ikai tolonga: 51 'Oku ne valoki 'enau angatu'u, mo 'enau tāmata'i 'a Kalaisi, ko e tokotaha mā'oni'oni, 'aia na'e kikite 'e he kau palōfita 'e ha'u ki māmani. 54 Ko ia ne nau tolongaki 'aki ia 'ae maka pea mate. kae lotu ia kia Sisu ke ne ma'u hono laumālie, pea ne hūfia mo kinautolu.

¹ Pea toki pehē 'e he taula'eiki lahi, "'Oku mo'oni 'ae ngaahi me'a ni? ² Pea pehē 'e ia, "'Ae kau tangata kāinga mo e mātu'a, mou fanongo; na'e hā mai 'ae 'Otua lāngilangi ki he 'etau tamai ko 'Epalahame, 'i he'ene kei 'i Mesopōtemia, kae te'eki nofo ia 'i Kalana, ³ 'O ne pehē kiate ia, "'Alu 'i ho fonua, mei ho kāinga, pea ke 'alu ki he fonua te u fakahā kiate koe.' ⁴ Pea toki ha'u ia mei he fonua ko Kalitia, 'o nofo 'i Kalana: pea 'i he pekia 'a 'ene tamai, pea toki hiki ia mei ai ki he fonua ni, 'aia 'oku mou nofo ai ni. ⁵ Pea na'e 'ikai te ne foaki kiate ia ha 'api 'i ai, pe ha potu ke tu'u ai hono va'e: ka na'a ne faka'ilo te ne foaki ia mo'ona, pea mo hono hako ki mui 'iate ia, ka na'e te'eki ai ha'ane fānau. ⁶ Pea na'e pehē 'ae folofola 'ae 'Otua, "'E nofo 'āunofa hono hako 'i ha fonua kehe; pea 'e fakapōpula'i 'akinautolu 'e he kakai, mo ngaohi kovi 'i he ta'u 'e fāngeau.' ⁷ Pea na'e pehē 'e he 'Otua, Te u tautea 'ae pule'anga te nau pōpula ki ai: pea hili ia, te nau ha'u mei ai, 'o tauhi'i au 'i he potu ni. ⁸ Pea ne tuku kiate ia 'ae fuakava 'oe kamu: pea na'e tupu 'a

'Aisake, pea kamu ia 'i hono 'aho valu; pea tupu 'ia 'Aisake 'a Sēkope; pea tupu 'ia Sēkope, 'ae hou'eiki mātu'a 'e toko hongofulu ma toko ua. ⁹ "Pea na'e loto meheka 'ae kau mātu'a kia Siosefa, pea na'a nau fakatau ia ki 'Isipite: ka na'e 'iate ia 'ae 'Otua, ¹⁰ 'O ne fakamo'ui ia mei he'ene mamahi kotoa pē, pea na'a ne pule ke 'ofeina ia mo poto 'i he 'ao 'o Felo ko e tu'i 'o 'Isipite; pea ne fakanofu ia ko e pule ki 'Isipite mo hono fale kotoa pē. ¹¹ Pea na'e hoko 'ae honge mo e mamahi lahi ki he fonua kotoa pē 'o 'Isipite mo Kēnani: pea na'e 'ikai ma'u ha me'akai 'e he'etau ngaahi tamai. ¹² Pea 'i he fanongo 'a Sēkope 'oku 'i 'Isipite 'ae uite, na'a ne tomu'a fekau atu) 'a 'etau ngaahi tamai. ¹³ Pea 'i hono tu'o ua *hifo*, na'e fakahā 'a Siosefa ki hono kāinga; pea na'e fakahā 'ae kāinga 'o Siosefa kia Felo. ¹⁴ Pea toki fekau 'e Siosefa, ke 'omi 'a 'ene tamai ko Sēkope, mo hono kāinga kotoa pē, ko e toko fitungofulu ma toko nima. ¹⁵ Pea na'e 'alu hifo 'a Sēkope ki 'Isipite, pea na'e pekia ai, 'aia mo e tau ngaahi tamai. ¹⁶ Pea na'e fetuku 'akinautolu ki Sikemi, 'o tuku ki he fonualoto na'e fakatau 'e 'Epalahame 'aki 'ae ngaahi pa'anga mei he foha 'o 'Emao ko e tamai 'a Sikemi. ¹⁷ "Ka kuo faka'a'au 'o ofi 'ae kuonga na'e tala'ofa ki ai, 'aia na'e fuakava ki ai 'e he 'Otua kia 'Epalahame, pea tupu 'o tokolahi 'ae kakai 'i 'Isipite, ¹⁸ 'O a'u ki he hoko 'ae tu'i 'e taha, 'aia na'e 'ikai 'ilo 'e ia 'a Siosefa. ¹⁹ Pea na'e fai kākā ia ki hotau kāinga, mo fai fakamamahi ki he'etau ngaahi tamai, pea na'a nau lī ai kitua 'ā 'enau fānau valevale, ke 'oua na'a nau mo'ui. ²⁰ Pea fe'unga mo ia na'e fanau 'i 'a Mōsese, pea na'e faka'ofa'ofa lahi ia, pea na'e tauhi *fufū* ia 'i he fale 'o 'ene tamai

'i he māhina 'e tolu: ²¹ Pea 'i he tuku ia kitu'a, na'e to'o hake ia 'e he 'ofefine 'o Felo, pea na'e ngaohi ia ma'ane tama. ²² Pea na'e akonaki'i 'a Mōsese 'i he poto kotoa pe 'oe kakai 'Isipite, pea na'e mālohi ia 'i he lea mo e ngaue. ²³ "Pea kuo kakato kiate ia 'ae ta'u 'e fāngofulu, pea tupu 'i hono loto ke 'a'ahi ki hono kāinga ko e fānau 'a 'Isileli. ²⁴ Pea 'i he'ene mamata ki he tokotaha na'e te'ia ta'etotonu, na'a ne langomaki'i ia, 'o totongi, ia kuo fakamālohi'i, mo tāmata'i 'ae tangata 'Isipite: ²⁵ He na'e mahalo 'e ia kuo 'ilo 'e hono kāinga 'e fakamo'ui 'e he 'Otua 'akinautolu 'i hono nima: ka na'e 'ikai te nau 'ilo. ²⁶ Pea pongipongi ai, na'a ne fakahā ia kiate kinautolu lolotonga 'enau kē, pea ne fai ke fakalelei 'akinautolu, 'o ne pehē, 'Kau tangata, ko e kāinga 'akimoutolu; ko e hā 'oku mo fefaikovi'aki ai?' ²⁷ Ka ko ia na'e fai kovi ki hono kaungā'api, ne ne teke'i atu ia, 'o pehē, 'Ko hai na'a ne fakanoho koe koe pule mo e fakamaau kiate kimautolu?' ²⁸ Te ke tāmata'i au, 'o hangē ko ho'o tāmata'i 'aneafi 'ae tangata 'Isipite? ²⁹ Pea toki hola 'a Mōsese 'i he lea ko ia, pea 'āunoho ia 'i he fonua ko Mitiāni, pea na'e tupu 'iate ia 'i 'ae foha 'e toko ua. ³⁰ "Pea kuo hili 'ae ta'u 'e fāngofulu, pea hā mai kiate ia, 'i he toafa 'oe mo'unga ko Sainai, ha 'āngelo 'ae 'Eiki, 'i he ulo afi 'i he 'ulu 'akau. ³¹ Pea 'i he mamata 'a Mōsese ki ai, na'e ofo ia 'i he'ene hā mai: pea 'i he'ene 'unu'unu atu ke vakai, na'e ongo mai kiate ia 'ae le'o 'oe 'Eiki, ³² *O pehē*, 'Ko e 'Otua au 'o ho'o ngaahi tamai, ko e 'Otua 'o 'Epalahame, ko e 'Otua 'o 'Aisake, pea ko e 'Otua 'o Sēkope.' Pea na'e toki tetetete 'a Mōsese, pea manavahē ke sio. ³³ Pea pehē 'e he 'Eiki kiate ia, To'o ho topuva'e 'i ho va'e;

he ko e potu 'oku ke tu'u ai ko e potu mā'oni'oni.
³⁴ Kuo u mamata, kuo u mamata, ki he mamahi, 'a hoku kakai 'i 'Isipite, pea kuo u fanongo ki he 'enau to'e, pea kuo u 'alu hifo ke fakamo'ui 'akinautolu. Pea ke ha'u, te u fekau koe ki 'Isipite. ³⁵ Ko Mōsese 'eni, 'aia na'a nau li'aki, 'o pehē, 'Ko hai ne ne fakanofu koe koe pule mo e fakamaau?' Ko ia ia na'e fekau 'e he 'Otua ko e 'eiki mo e huhu'i, 'i he nima 'oe 'āngelo na'e hā mai kiate ia 'i he 'ulu 'akau. ³⁶ Pea ne 'omi 'akinautolu mei ai, kuo hili 'ene fai 'ae ngaahi mana mo e ngāue fakaofu 'i he fonua ko 'Isipite, mo e Tahi Kulokula, pea mo e toafa, 'i he ta'u 'e fāngofulu.

³⁷ ¶ Pea ko e Mōsese ko ia eni, na'e pehē ki he fānau 'a 'Isileli, "E fokotu'u kiate kimoutolu 'e he 'Eiki ko homou 'Otua ha palōfita 'i homou kāinga, ke hangē ko au; pea te mou fanongo kiate ia.' ³⁸ Ko ia ia na'e 'i he fakataha 'i he toafa, mo e 'āngelo 'aia na'e lea kiate ia 'i he mo'unga ko Sainai, pea mo 'etau ngaahi tamai; 'aia na'e ma'u 'ae ngaahi fekau mo'ui ke tuku kiate kitautolu: ³⁹ "Aia na'e 'ikai talangofua ki ai 'etau ngaahi tamai, ka na'e teke'i atu ia 'iate kinautolu, pea nau foki 'i honau loto ki 'Isipite, ⁴⁰ 'O nau pehē kia 'Eloni, 'Ngaohi mo'otautolu ha ngaahi 'otua ke mu'omu'a 'iate kitautolu: he ko e Mōsese ni, 'aia na'e 'omi 'akitautolu mei he fonua ko 'Isipite, 'oku 'ikai te tau 'ilo pe 'oku 'i fē ia.' ⁴¹ Pea na'a nau ngaohi 'ae 'uhiki'i pulu 'i he ngaahi 'aho ko ia, pea feilaulau ki he tamapua, 'o fiefia 'i he ngāue 'a honau nima. ⁴² Pea na'e tafoki 'ae 'Otua, 'o fakatukutuku'i 'akinautolu, ke nau lotu ki he ngaahi me'a 'oe langi; 'o hangē ko ia kuo tohi 'i he

tohi 'oe kau palōfita, "Ae fale 'o 'Isileli, he kuo mou tauhi 'aki au 'ae manu tāmāte'i, mo e feilaulau, 'i he ta'u 'e fāngofulu 'i he toafa? ⁴³ 'Io, pea mou to'o hake 'ae fale fehikitaki 'o Moloke, mo e fetu'u 'o homou 'otua ko Lemafani, 'ae ngaahi fakatātā na'a mou ngaohi ke mou lotu ki ai: pea te u fetuku 'akimoutolu kitu'a Papilone.' ⁴⁴ "Na'e 'i he'etau ngaahi tamai 'ae fale fehikitaki 'oe fakamo'oni 'i he toafa, 'o hangē ko e tu'utu'uni 'o ia na'e folofola kia Mōsese, ke ne ngaohi ia 'o fakatatau ki he fakatātā kuo ne mamata ki ai. ⁴⁵ 'Aia na'e 'omi 'e he'etau ngaahi tamai mo Siosiuā ki he fonua 'oe kakai Senitaile, 'akinautolu na'e kapusi 'e he 'Otua mei he 'ao 'o 'etau ngaahi tamai, 'o a'u ki he ngaahi 'aho 'o Tevita, ⁴⁶ 'Aia na'e 'ofeina 'i he 'ao 'oe 'Otua, pea ne holi ke ne 'ilo ha nofo'anga mo e 'Otua 'o Sēkope. ⁴⁷ Ka na'e langa 'e Solomone 'ae fale mo'ona. ⁴⁸ "Ka 'oku 'ikai nofo 'ae Fungani Mā'olunga 'i he ngaahi fale kuo ngaohi 'aki 'ae nima; 'o hangē ko e lea 'ae palōfita, ⁴⁹ "Oku pehē 'e he 'Eiki, Ko hoku nofo'a 'ae langi, pea ko hoku tu'ungava'e 'a māmani: ko e hā 'ae fale te mou langa mo'oku? pea ko e hā hoku mālōlō'anga? ⁵⁰ 'Ikai na'e ngaohi 'e hoku nima 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē?"

⁵¹ ¶ "Ae kau kia kekeva, pea ta'ekamu 'ae loto mo e telinga, 'oku mou teke'i ma'uaipe 'ae Laumālie Mā'oni'oni: 'o hangē ko ho'omou ngaahi tamai. ⁵² Ko e palōfita fē na'e 'ikai fakatanga'i 'e ho'omou ngaahi tamai? Pea kuo nau tāmāte'i 'akinautolu na'e mu'aki fakahā 'ae ha'u 'oe Toko Taha Angatonu; 'aia kuo mou toki lavaki'i mo tāmāte'i: ⁵³ 'Akimoutolu na'e ma'u 'ae fono 'i he 'ao

‘oe kau ‘āngelo, kae ‘ikai fai ki ai.”

⁵⁴ ¶ Pea kuo nau fanongo ki he ngaahi me‘a ni, na‘e tekelili honau loto ‘i he ‘ita, pea nau fakalili honau nifo kiate ia. ⁵⁵ Ka na‘e pito ia ‘i he Laumālie Mā‘oni‘oni, pea sio fakamama‘u ia ki he langi, ‘o ne mamata ki he nāunau ‘oe ‘Otua, mo Sisu ‘oku tu‘u ‘i he nima to‘omata‘u ‘oe ‘Otua, ⁵⁶ ‘O ne pehē, “Vakai, ‘oku ou mamata ki he langi kuo matangaki, mo e Foha ‘oe tangata ‘oku tu‘u ‘i he nima to‘omata‘u ‘oe ‘Otua.” ⁵⁷ Pea na‘a nau toki kalanga ‘aki ‘ae le‘o lahi, mo tāpuni honau telinga, ‘o fe‘ohofi fakataha kiate ia, ⁵⁸ ‘O lī ia ki he tua‘ā kolo, mo tolongaki ‘aki ‘ae maka: pea na‘e tuku hifo ‘e he kau fakamo‘oni honau kofu ‘i he va‘e ‘oe talavou, ko Saula hono hingoa. ⁵⁹ Pea na‘a nau tolongaki ‘a Setiveni, kae lotu pe ia, mo pehē, “Eiki Sisu, ke ke ma‘u hoku laumālie.” ⁶⁰ Pea tu‘ulutui ia, ‘o kalanga ‘aki ‘ae le‘o lahi, “Eiki, ‘oua na‘a lau ‘ae angahala ni kiate kinautolu.” Pea kuo ne lea‘aki ia, pea mohe. Pea na‘e loto lelei ‘a Saula ki he‘ene mate.

8

1 Ko e me‘a ‘i he fakatanga ‘i Selūsalema ne tupu ‘ae siasi ‘i Samēlia. 5 Ko e malanga ‘a Filipe mo fai me‘a mana, pea ne papitaiso ai ‘ae tokolahī, pea papitaiso mo Saimone ko e fie mana, mo e fakahala ‘oe kakai: 14 ‘Oku ‘alu hifo ‘a Pita mo Sione ke tokoni‘i ‘ae siasi: pea ‘i he‘ena lotu mo hilifaki ‘ae nima na‘e hoko ‘ae Laumālie Mā‘oni‘oni, 18 Ne fie fakatau ‘e Saimone meiate kinaua ‘ae mālohi ko ia, 20 Pea valoki mālohi ‘e Pita ki he‘ene mālualoī, mo e manumanu, pea ne ako ki ai ke fakatomala, pea hili ‘ena malanga ‘oku na liu mai ki Selūsalema. 26 Ka

'oku fakau 'a Filipe 'e he 'āngelo ke ako'i mo papitaiso 'ae 'iunoke mei 'Ttiopea.

¹ Pea 'i he 'aho ko ia, na'e lahi 'ae fakatanga ki he siasi 'i Selūsalema; pea na'e fakamovetevete 'akinautolu kotoa pē 'i he fonua ko Siutea mo Samēlia, kae *nofo pe* 'ae kau 'aposetolo. ² Pea na'e fai 'ae putu 'o Setiveni 'e he kau tangata lotu, pea na'e lahi 'enau tangi 'iate ia. ³ Ka ko Saula na'a ne maumau'i 'ae siasi, 'o hū ki he fale kotoa pē, mo ne toho 'ae kakai tangata mo e fefine, 'o fakahū ki he fale fakapōpula. ⁴ Pea ko kinautolu na'e fakamovetevete, na'a nau 'alu ki he potu kotoa pē, mo malanga'aki 'ae folofola. ⁵ Pea na'e toki 'alu hifo 'a Filipe ki he kolo 'o Samēlia, 'o malanga'aki 'a Kalaisi kiate kinautolu. ⁶ Pea na'e tokanga 'o loto taha 'ae kakai ki he ngaahi me'a na'e lea'aki 'e Filipe, 'i he'enau fanongo mo mamata ki he ngaahi mana na'a ne fai. ⁷ He na'e ha'u kitu'a 'ae kau laumālie 'uli mei he tokolahi na'a nau 'ulusino ai, 'onau tangi le'o lahi: pea na'e fakamo'ui 'ae tokolahi na'e pukea 'i he mahaki tete, pea mo e kau pipiki. ⁸ Pea na'e lahi 'ae fiefia 'i he kolo ko ia. ⁹ Ka na'e 'i ai 'ae tangata na'e hingoa ko Saimone, 'aia ne tomu'a fai 'ae kikite 'i he kolo 'o ne fakamana'i 'ae kakai 'o Samēlia, mo ne pole ko e lahi ia: ¹⁰ Pea na'a nau tokanga kotoa pē kiate ia, mei he iiki 'o a'u ki he lalahi, 'onau pehē, "Ko e mālohi lahi 'oe 'Otua 'ae tangata ni." ¹¹ Pea na'a nau tokanga kiate ia, koe'uhi kuo fuoloa 'ene fakaofa kiate kinautolu 'i he'ene fie mana. ¹² Ka kuo nau tui kia Filipe, 'i he'ene malanga'aki 'ae ngaahi me'a 'oe pule'anga 'oe 'Otua, mo e huafa 'o Sisu Kalaisi, pea nau papitaiso, 'ae tangata mo e fefine. ¹³ Pea toki tui

foki mo Saimone: pea kuo papitaiso ia, pea nofo ia mo Filipe, 'o ofo 'i he'ene mamata ki he ngaahi mana mo e me'a fakaofa lahi na'a ne fai. ¹⁴ Pea 'i he fanongo 'ae kau 'aposetolo 'i Selūsalema kuo tali 'e Samēlia, 'ae folofola 'ae 'Otua, na'a nau fekau 'a Pita mo Sione kiate kinautolu: ¹⁵ Pea 'i he'ena hoko hifo, na'a na hūfia 'akinautolu, ke nau ma'u 'ae Laumālie Mā'oni'oni: ¹⁶ (He na'e te'eki ai tō ia ki ha ni'ihī 'iate kinautolu: ka kuo nau papitaiso pe 'i he huafa 'oe 'Eiki ko Sisu.) ¹⁷ Pea na'a na toki hilifaki hona nima kiate kinautolu, pea nau ma'u 'ae Laumālie Mā'oni'oni. ¹⁸ Pea kuo mamata 'a Saimone 'oku foaki 'ae Laumālie Mā'oni'oni 'i he hili 'ae nima 'oe ongo 'aposetolo, pea fie 'atu 'e ia 'ae pa'anga kiate kinaua, ¹⁹ 'O ne pehē, "Foaki mai foki kiate au 'ae mālohi ni, koe'uhi ke 'ilonga 'aia te u hili ki ai hoku nima, ke ma'u 'e ia 'ae Laumālie Mā'oni'oni." ²⁰ Ka na'e pehē 'e Pita kiate ia, "Ke mala'ia mo koe ho'o pa'anga, koe'uhi kuo ke mahalo 'e fa'a fakatau'aki 'ae pa'anga 'ae foaki 'ae 'Otua. ²¹ 'Oku 'ikai si'i hao 'inasi pe tufakanga 'i he me'a ni: he 'oku 'ikai lelei ho loto 'i he 'ao 'oe 'Otua. ²² Ko ia ke ke fakatomala 'i ho'o angahala ni, pea hū ki he 'Otua, hei'ilo 'e fakamolemole kiate koe 'ae mahalo 'o ho loto. ²³ He 'oku ou 'ilo ni 'oku ke 'i he kona 'oe 'ahu, pea 'oku ha'i 'aki koe 'ae angahala." ²⁴ Pea leaange 'a Saimone, 'o pehē, "Mo hūfia au ki he 'Eiki, ke 'oua na'a tō kiate au ha me'a 'e taha 'i he ngaahi me'a kuo mo lea ki ai." ²⁵ Pea kuo 'osi 'ena fakahā mo malanga'aki 'ae folofola 'ae 'Eiki, ne na toe liu mai ki Selūsalema, 'o malanga'aki 'ae ongoongolelei 'i he ngaahi potu kakai kehekehe 'o Samēlia. ²⁶ Pea na'e lea ha 'āngelo 'ae 'Eiki kia Filipe, 'o pehē, "Tu'u, pea ke 'alu

ki he feitu'u tonga, ki he hala 'oku 'alu hifo mei Selūsalema ki Kesa, 'aia ko e toafa.”²⁷ Pea tu'u ia, 'o 'alu: pea vakai, ko e tangata 'Itiopea, ko e 'iunoke, koē na'e 'a'ana 'ae tauhi 'o 'ene koloa kotoa pē, pea na'e 'alu ia ki Selūsalema ke lotu:²⁸ Pea 'i he'ene liu mai, kuo heka 'i hono saliate, pea na'e lau 'e ia 'ae palōfita ko 'Isaia.²⁹ Pea na'e toki pehē 'e he Laumālie kia Filipe, “Alu atu ke hoko ki he saliate na.”³⁰ Pea lele atu 'a Filipe, 'o ne fanongo ki he'ene lautohi 'i he palōfita ko 'Isaia, pea ne pehē, “Oku ke 'ilo hono 'uhinga 'o ia 'oku ke lau?”³¹ Pea pehē 'e ia, “Te u 'ilo fēfē, 'o kapau 'e 'ikai fakahinohino au 'e ha tangata?” Pea na'a ne kole kia Filipe ke 'alu hake ke na haheka mo ia.³² Ko e potu 'eni 'i he tohi na'a ne lau, “Na'e tataki ia 'o hangē ko e sipi ke tāmāte'i; pea hangē ko e lami 'oku noa 'i he 'ao 'oe tangata kosi, pehē na'e 'ikai mafa'a hono fofonga:³³ 'I he'ene mo'ulaloa na'e fakamālohi'i ia: pea ko hai te ne fakahā hono tupu'anga? He na'e 'ave 'ene mo'ui 'i māmani.”³⁴ Pea leaange 'ae 'iunoke kia Filipe, 'o pehē, “Oku ou kole kiate koe, ko e lea eni 'ae palōfita kia hai? Kiate ia, pe ki ha tangata kehe?”³⁵ Pea mafa'a 'ae ngutu 'o Filipe 'o ne kamata 'i he tohi ko ia, 'o malanga'aki 'a Sisu kiate ia.³⁶ Pea 'i he'ena fononga 'i he hala, na'a na hoko ki he vai: pea pehē 'e he 'iunoke, “Vakai, ko e vai; ko e hā 'oku ta'ofi ke 'oua na'aku papitaiso?”³⁷ Pea pehē 'e Filipe, “Oku lelei ia, 'o kapau 'oku ke tui'aki ho loto kotoa.” Pea ne leaange, 'o pehē, “Oku ou tui ko Sisu Kalaisi ko e 'Alo 'oe 'Otua,”³⁸ pea fekau 'e ia ke tu'u 'ae saliate: pea ne na 'ohifo fakatou'osi ki he vai, 'a Filipe mo e 'iunoke; pea ne papitaiso 'i ai.³⁹ Pea kuo na 'ohake mei he

vai, pea 'ave 'a Filipe 'e he Laumālie 'oe 'Eiki, pea na'e 'ikai toe mamata 'e he 'iunoke kiate ia: pea fononga ia 'i hono hala kuo fiefia. ⁴⁰ Ka na'e 'ilo 'a Filipe 'i 'Asota: pea fononga atu ia, mo malanga 'i he ngaahi kolo kotoa pē, 'o fai ki Sesalia.

9

1 'Oku fononga 'a Saula ki Tamasikusi, 4 Pea 'oku ta hifo ia ki he kelekele, 10 'Oku ui ia ki he ngāue 'ae 'apostolo, 18 'Oku papitaiso ia 'e 'Ananaia. 20 'Oku ne malanga'aki 'a Kalaisi 'i he ta'emanavahē. 23 'Oku toitoi 'ae kakai Siu ke nau tāmata'i ia: 29 Mo e kau 'Elinisitō foki, ka 'oku ne hao mei ai 'o mo'ui. 31 'Oku fiemālie 'ae siasi, pea 'oku fakamo'ui 'e Pita 'a Enia mei he mahaki tete, 36 Mo ne fakamo'ui 'a Tapaita 'aia na'e mate.

¹ Pea na'e kei mānava 'aki 'e Saula 'ae lea fakamanavahē mo e fakapō ki he kau ākonga 'ae 'Eiki, pea 'alu ia ki he taula'eiki lahi, ² 'O kole mei ai 'ae tohi ki he ngaahi falelotu 'i Tamasikusi, koe'uhi ka 'ilo 'e ia ha ni'ihi, 'ae tangata pe ko e fefine, 'i he hala ko eni, ke ne 'omi ha'isia 'akinautolu ki Selūsalema. ³ Pea 'i he'ene fononga, kuo ofi ki Tamasikusi: pea fakafokifā na'e malama takatakai 'iate ia 'ae maama mei he langi: ⁴ Pea tō ia ki he kelekele, 'o ne fanongo ki he le'o na'e pehē mai kiate ia, "E Saula, 'e Saula, ko e hā 'oku ke fakatanga ai au?" ⁵ Pea ne pehē, "Eiki ko hai koe?" Pea pehē mai 'e he 'Eiki, "Ko au Sisu 'oku ke fakatanga'i: ko e me'a faingata'a ho'o 'akahi 'ae me'a māsila. ⁶ Pea tetetete ia mo ofo lahi, 'o ne pehē, "Eiki, ko ho finangalo ke u fai 'ae hā?" Pea pehē 'e he 'Eiki kiate ia, "Tu'u, 'o 'alu ki he kolo, pea

'e fakahā kiate koe 'aia 'oku totonu te ke fai.” ⁷ Pea na'e tu'u ta'efa'alea 'ae kau tangata na'e fononga mo ia, 'onau fanongo pe ki he le'o, kae 'ikai sio ki ha taha. ⁸ Pea tu'u hake 'a Saula mei he kekelele; pea 'i he 'ā 'a hono mata, kuo 'ikai 'ilo 'e ia ha me'a: ka na'a nau taki nima ia, 'o 'omi ki Tamasikusi. ⁹ Pea na'e kui ia 'i he 'aho 'e tolu, pea na'e 'ikai ke kai pe inu.

¹⁰ ¶ Pea na'e 'i Tamasikusi 'ae ākongā 'e tokotaha, ko 'Ananaia hono hingoa; pea na'e folofola 'ae 'Eiki kiate ia 'i he me'a na'e hā mai, 'o *ne pehē*, “Ananaia.” Pea pehē 'e ia, “Vakai, ko au, 'Eiki.” ¹¹ Pea *pehē* 'ae 'Eiki kiate ia, “Tu'u, 'o 'alu ki he hala 'oku ui ko e Totonu, pea ke fehu'i 'i he fale 'o Siutasi kiate ia 'oku ui ko Saula, mei Tasusi: pea vakai, he 'oku lotu ia: ¹² He kuo ne mamata 'i he me'a hā mai ki he tangata ko 'Ananaia hono hingoa, 'oku 'alu ange mo hilifaki hono nima kiate ia, koe'uhi ke 'ā hono mata.” ¹³ Pea toki pehē 'e 'Ananaia, “Eiki, kuo u fanongo 'i he tokolahi, ki he kovi lahi kuo fai 'e he tangata ni ki ho kakai mā'oni'oni 'i Selūsalema: ¹⁴ Pea mo 'ene ma'u 'i heni 'ae fekau mei he kau taula'eiki lahi, ke ha'i 'akinautolu kotoa pē 'oku ui ki he huafa.” ¹⁵ Ka na'e pehē 'e he 'Eiki kiate ia, “Alu koe: he ko e me'a ngāue ia kuo fili ma'aku, ke fakahā hoku huafa ki he ngaahi Senitaile, mo e ngaahi tu'i pea mo e fānau 'a 'Isileli: ¹⁶ He te u fakahā kiate ia 'ae me'a lahi 'e mamahi ai ia koe'uhi ko hoku hingoa.” ¹⁷ Pea na'e 'alu 'a 'Ananaia, 'o hū ki he fale; pea ne hilifaki hono nima kiate ia, mo ne pehē, “E kāinga Saula, ko e 'Eiki ko Sisū, 'aia na'e hā mai kiate koe 'i he hala na'a ke ha'u ai, kuo ne fekau au

koe'uhi ke 'ā ho mata, pea ke fakapito'aki koe 'ae Laumālie Mā'oni'oni.”¹⁸ Pea fetoki fakafokifā mei hono mata 'ae me'a 'o hangē ko e 'uno'i ika: pea 'ā leva ia, pea tu'u, 'o papitaiso. ¹⁹ Pea hili 'ene kai na'a ne mālohi. Pea na'e nonofo 'a Saula mo e kau ākongā 'i Tamasikusi 'i he ngaahi 'aho ni'ihī. ²⁰ Pea kamata leva 'e ia ke malanga'aki 'a Kalaisi ko e 'Alo ia 'oe 'Otua, 'i he ngaahi falelotu. ²¹ Ka na'e ofo 'akinautolu kotoa pē na'e fanongo, mo nau pehē; “Ikai ko eni ia na'e fakapoongi 'akinautolu na'e ui ki he hingoa ni 'i Selūsalema, pea na'e ha'u foki ki heni ke ne 'ave ha'isia 'akinautolu ki he kau taula'eiki lahi?” ²² Ka na'e tupulaki 'ae mālohi 'ia Saula, pea na'a ne fakatāfu'ua 'ae kakai Siu na'e nofo 'i Tamasikusi, 'o ne fakamo'oni ko e Kalaisi eni.

²³ ¶ Pea kuo hili 'ae ngaahi 'aho lahi, na'e fakakaukau 'ae kakai Siu ke tāmāte'i ia: ²⁴ Ka na'e 'ilo 'e Saula 'enau toitoi'i ia. Pea na'a nau le'ohi 'ae ngaahi matapā 'i he 'aho mo e pō ke tāmāte'i ia. ²⁵ Pea na'e toki 'ave po'uli ia 'e he kau ākongā, 'o tukutuku hifo 'i he kato mei he 'ā. ²⁶ Pea 'i he hoko 'a Saula ki Selūsalema, na'e fie ului ia ki he kau ākongā: ka na'e manavahē kotoa pē kiate ia, he na'e 'ikai te nau tui ko e ākongā ia. ²⁷ Ka na'e to'o ia 'e Pānepasa 'o 'omi ki he kau 'aposetolo, pea na'a ne fakahā kiate kinautolu 'a 'ene mamata ki he 'Eiki 'i he hala, mo 'ene folofola kiate ia, pea mo 'ene malanga mālohi 'i Tamasikusi 'i he huafa 'o Sisu. ²⁸ Pea na'e nofo ia pea felemofafo mo kinautolu 'i Selūsalema. ²⁹ Pea na'e lea mālohi ia 'i he huafa 'oe 'Eiki ko Sisu, mo ne fakakikihi mo e kau 'Elinisitō: ka na'a nau kumi ke tāmāte'i ia. ³⁰ Pea 'i he 'ilo eni 'e he kāinga, na'a nau 'ohifo

ia ki Sesalia, pea nau fekau ia *ke 'alu* ki Tasusi. ³¹ Pea na'e toki ma'u 'ae fiamālie 'e he ngaahi siasi 'i Siutea kotoa pē mo Kaleli mo Samēlia, pea na'e langa hake 'akinautolu; pea na'a nau 'a'eva 'i he manavahē ki he 'Eiki, mo e fiamālie 'oe Laumālie Mā'oni'oni, pea tupu 'o tokolahi.

³² ¶ Pea ko eni, 'i he 'alu fano pe 'a Pita 'i he ngaahi potu, na'e hoko hifo foki ia ki he kau lotu na'e nofo 'i Lita. ³³ Pea na'a ne 'ilo 'i ai ha tangata ko Enia hono hingoa, pea kuo valu ta'u 'ene tokoto 'i hono mohenga, pea na'e mo'ua ia 'i he mahaki tete. ³⁴ Pea pehē 'e Pita kiate ia, "Enia, 'oku fakamo'ui koe 'e Sisu Kalaisi: tu'u, 'o tākai ho mohenga." Pea tu'u leva ia. ³⁵ Pea na'e mamata kiate ia pea tafoki ki he 'Eiki 'akinautolu kotoa pē na'e nofo 'i Lita mo Seloni.

³⁶ ¶ Pea na'e 'i Sopa 'ae ākongā 'e taha na'e hingoa ko Tapaita, ko e hingoa tatau ia mo Toakasi: pea na'e fa'a fai 'e he fefine ni 'ae ngaahi ngāue lelei mo e fa'a foaki. ³⁷ Pea ko eni, na'e tuia hono mahaki 'i he ngaahi 'aho ko ia, pea pekia: pea kuo nau tatafi ia, na'a nau fakatokoto *ia* 'i he potu fale 'i 'olunga. ³⁸ Pea na'e vāofi 'a Lita mo Sopa, pea 'i he fanongo 'ae kau ākongā 'oku 'i ai 'a Pita, na'a nau fekau 'ae ongo tangata, 'o kole kiate ia ke "'Oua na'a tuai 'ene ha'u kiate kinautolu." ³⁹ Pea tu'u 'a Pita, 'o 'alu mo kināua. Pea kuo hoko atu ia, na'a nau 'omi ia ki he potu fale 'i 'olunga: pea na'e tutu'u mo tangi 'o ofi kiate ia 'ae kau fefine kotoa pē kuo mate honau husepāniti, 'onau fakahā 'ae ngaahi kofutu'a mo e kofu kehekehe na'e ngaohi 'e Toakasi, 'i he'ene kei 'iate kinautolu. ⁴⁰ Ka kuo tuku atu 'e Pita 'akinautolu kotoa pē kitu'a, pea tu'ulutui ia, 'o lotu;

pea hanga ia ki he sino mo ne pehē, “Tapaita, tu‘u hake.” Pea ne ‘ā hake hono mata: pea ‘i he‘ene mamata kia Pita, na‘a ne nofo hake. ⁴¹ Pea ne mafao hono nima kiate ia, ‘o fokotu‘u hake ia, pea kuo ne ui ‘ae kau lotu mo e kau fefine kuo mate honau husepāniti, na‘a ne ‘atu ia kuo mo‘ui. ⁴² Pea na‘e ongoongoa ia ‘i Sopa kotoa pē; pea tui ‘ae tokolahi ki he ‘Eiki. ⁴³ Pea ko ia, na‘e nofo ai ia, ‘o ‘aho lahi, ‘i Sopa, mo e tokotaha ko Saimone ko e tufunga ngaohi kili‘i manu.

10

1 Ko Koniliusi ko e tangata fa‘a lotu, ‘oku fakahā ‘e ha ‘āngelo, ke ne fekau he ha‘u ‘a Pita: 11 Pea akonaki‘i ia ‘i he me‘a na‘e hā kiate ia ke ‘oua ‘e ta‘e‘ofa ki he Senitaile. 34 ‘Oku ne malanga‘aki ‘a Kalaisi kia Koliniusi mo hono kāinga, 44 Pea tō ‘ae Laumālie Mā‘oni‘oni kiate kinautolu, 48 Pea nau papitaiso.

¹ Pea na‘e ‘i Sesalia ‘ae tangata ‘e tokotaha ko Koniliusi hono hingoa, ko e ‘eikitau ‘oe kau tau na‘e ui “Ko e kau Tau ‘Itali.” ² Ko e fa‘a lotu ia, pea manavahē ki he ‘Otua, ‘aia mo hono fale kotoa pē, pea na‘e lahi ‘ene foaki ki he kakai, mo ne hū ma‘uai pē ki he ‘Otua. ³ Pea mamata pau ‘e ia ‘i ha me‘a hā mai, ‘i hono hiva nai ‘oe feitu‘ula‘ā ‘oe ‘aho, ki ha ‘āngelo ‘ae ‘Otua ‘oku ha‘u kiate ia, ‘o ne pehē kiate ia, “Koniliusi.” ⁴ Pea kuo vakai ia ki ai, pea manavahē ia, mo pehē, “Ko e hā ia, ‘Eiki?” Pea ne pehē kiate ia, “Kuo a‘u hake ho‘o ngaahi hū mo ho‘o fa‘a foaki, ko e me‘a fakamanatu ‘i he ‘ao ‘oe ‘Otua. ⁵ Pea ke fekau leva ha kau tangata ki Sopa, ke ‘omi ‘a Saimone, ko hono hingoa ‘e taha ko Pita:

6 'Oku nofo ia mo Saimone ko e tufunga ngaohi kili'i manu, 'oku tu'u hono fale 'i he matātahi: pea te ne tala kiate koe 'ae me'a totonu ke ke fai." 7 Pea kuo 'alu 'ae 'āngelo na'e lea kia Koniliusi, pea ui ia ki he toko ua 'i he'ene kau tamaio'eiki, mo e tangata tau 'oku lotu, meiate kinautolu na'e tali fekau kiate ia; 8 Pea kuo ne fakahā eni kotoa pē kiate kinautolu, pea ne fekau 'akinautolu ki Sopa.

9 ¶ Pea pongipongi ai, 'i he'enu fononga atu, 'o ofi ki he kolo, kuo 'alu hake 'a Pita ki he tu'a fale ke lotu, 'i hono ono nai 'oe feitu'ula'ā: 10 Pea na'e lahi 'ene fiekaia, pea holi ia ke kai; kae lolotonga 'enua teu ia, na'e 'āvea hono loto, 11 Pea mamata ia kuo matangaki 'ae langi, pea tuku hifo kiate ia ha me'a 'o hangē ha fu'u tupenu, kuo fakakave'i 'i hono kapa 'e fā, pea tukutukuhifo ia ki he kelekele: 12 Pea na'e 'i ai 'ae fanga manu ve'e fā 'oe fonua, mo e manu fekai, mo e manu totolo, mo e manu 'oe 'atā. 13 Pea na'e ongo mai 'ae le'o kiate ia, 'o *pehē*, "Tu'u hake, Pita; 'o tāmata'i mo kai." 14 Ka na'e *pehē* 'e Pita, "Eiki, 'e 'ikai 'aupito; he 'oku te'eki ai te u kai ha me'a 'oku 'ikai ngofua pe ta'ema'a." 15 Pea na'e toe ongo mai 'ae le'o kiate ia ko hono tu'o ua, "Ko ia kuo fakama'a 'e he 'Otua, 'oua na'a ke *pehē* 'oku 'ikai ngofua." 16 Pea na'e fai 'ae me'a ni 'o tu'o tolu: pea toe fusi hake 'ae tupenu ki he langi. 17 Pea lolotonga 'ae fifili 'a Pita 'i hono loto pe ko e hā hono 'uhinga 'oe me'a kuo ne mamata ai, 'iloange, kuo tutu'u 'i he matapā 'ae kau tangata fekau 'a Koniliusi, kuo nau fehu'i ki he fale 'o Saimone, 18 "Pea na'a nau ui, 'o fehu'i pe 'oku nofo ai 'a Saimone, 'oku hingoa ko Pita."

19 ¶ Pea lolotonga 'ae fifili 'a Pita ki he me'a

kuo hā mai, pea pehē 'e he Laumālie kiate ia, “Vakai, 'oku kumi koe 'e he kau tangata 'e toko tolu. ²⁰ Ko ia ke ke tu'u, 'o 'alu hifo, pea mou ō mo kinautolu, pea 'oua na'a ke manavahē: he kuo u fekau 'akinautolu.” ²¹ Pea toki 'alu hifo 'a Pita ki he kau tangata kuo fekau mai 'e Koniliusi kiate ia; 'o ne pehē, “Vakai, ko au eni 'oku mou kumi: pea ko e hā 'ae me'a 'oku mou ha'u ai?” ²² Pea nau pehē, “Ko Koniliusi ko e 'Eikitau, ko e tangata angatonu, pea manavahē ki he 'Otua, pea 'oku ongoongolelei ia 'i he kakai Siu kotoa pē, na'e valoki ia 'e he 'Otua, 'i ha 'āngelo mā'oni'oni, ke ne fekau kiate koe ke ke 'alu ki hono fale, ke ne fanongo ki ha ngaahi lea 'iate koe.” ²³ Pea na'a ne toki 'omi 'akinautolu ki fale, ke nau nonofo. Pea pongipongi ai, na'e 'alu 'a Pita mo kinautolu, pea na'a nau ō mo e kāinga ni'ihī mei Sopa. ²⁴ Pea 'i he 'aho na'e fehōloi, na'a nau hoko ki Sesalia. Pea tatali 'a Koniliusi kiate kinautolu, pea kuo ne fakataha hono ngaahi kāinga mo e kaungā'api. ²⁵ Pea 'i he hū atu 'a Pita, na'e fakafetaulaki mai kiate ia 'a Koniliusi, pea tō ki lalo 'i hono va'e, 'o ne hū. ²⁶ Ka na'e fokotu'u hake ia 'e Pita, mo pehē 'e ia, “Tu'u hake; he ko e tangata pe foki au.” ²⁷ Pea na'e kei lea ia kiate ia, pea hū ki *fale*, pea 'ilo 'e ia 'ae tokolahi kuo fakataha. ²⁸ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, “'Oku mou 'ilo ko e me'a 'oku 'ikai ngofua 'i he tangata Siu ke fakataha mo e tangata mei he pule'anga kehe, pe 'alu ki ai; ka kuo fakahā 'e he 'Otua kiate au, ke 'oua na'aku ui ko e ta'etapu pe ta'ema'a ha tangata 'e tokotaha. ²⁹ Ko ia na'aku ha'u ai, 'o 'ikai teu paongata'a 'i he fekau mai kiate au: pea ko eni, 'oku ou fehu'i pe

ko e hā ai kuo mou fekau mai kiate au?” ³⁰ Pea pehē 'e Koniliusi, “Ko e 'aho 'e fā kuo hili ange, na'aku 'aukai 'o hoko ki he feitu'ula'ā ni; pea 'i hono hiva 'oe feitu'ula'ā na'aku lotu 'i hoku fale, pea mo 'ene tu'u 'i hoku 'ao 'ae tangata 'oku kofu fetapatapaki, ³¹ 'O ne pehē mai, 'Koniliusi, kuo ongo ho'o hū, pea 'oku manatu'i 'e he 'Otua ho'o fa'a foaki. ³² Ko ia ke ke fekau ai ki Sopa 'o 'omi ki heni 'a Saimone, 'oku hingoa ko Pita; 'oku nofo ia 'i he fale 'o Saimone ko e tufunga ngaohi kili'i manu 'i he matātahi: pea ka ha'u, 'e lea ia kiate koe.’ ³³ Ko ia ne u fekau atu ai leva kiate koe; pea ko e me'a lelei ho'o ha'u. Pea ko eni, kuo mau fakataha kotoa pē 'i he 'ao 'oe 'Otua, ke fanongo ki he me'a kotoa pē 'oku fekau 'e he 'Otua kiate koe.” ³⁴ Pea toki mafa'a 'ae ngutu 'o Pita, 'o ne pehē, “Ko e mo'oni 'oku ou 'ilo ni 'oku 'ikai filifilimānako 'ae 'Otua ki he kakai: ³⁵ Ka 'oku ne ma'u ma'ana 'aia 'oku manavahē kiate ia, mo fai totonu, 'i he pule'anga kotoa pē. ³⁶ Ko e akonaki eni na'e tuku ki he fānau 'a 'Isileli, ko e malanga'aki 'ae melino ia Sisu Kalaisi: (ko e 'Eiki ia 'oe me'a kotoa pē:) ³⁷ Pea ko e ongoongo ko ia 'oku mou 'ilo'i, 'aia na'e fanongonongo 'i Siutea kotoa pē, 'o kamata 'i Kāleli, 'i he hili 'ae papitaiso na'e malanga'aki 'e Sione; ³⁸ Koe'uhi ko e fakanofu 'e he 'Otua 'a Sisu 'o Nāšaleti 'aki 'ae Laumālie Mā'oni'oni mo e mālohi: 'aia na'e fa'a fe'alu'aki 'o fai lelei, mo ne fakamo'ui 'akinautolu kotoa pē na'e fakamālohi'i 'e he tēvolo; he na'e 'iate ia 'ae 'Otua. ³⁹ Pea ko e kau fakamo'oni 'akinautolu 'oe me'a kotoa pē na'a ne fai 'i he fonua 'oe kakai Siu, pea 'i Selūsalema; ko ia ia foki na'a nau tāmata'i 'i he tautau 'i he 'akau: ⁴⁰ Pea na'e fokotu'u ia 'e he 'Otua 'i hono 'aho tolu,

'o fakahā lahi ia; ⁴¹ Ka na'e 'ikai ki he kakai kotoa pē, ka ki he fakamo'oni na'e tomu'a fili 'e he 'Otua, kiate kimautolu, na'a mau kai mo inu mo ia, 'i he hili 'ene toetu'u mei he mate. ⁴² Pea na'a ne fekau kiate kimautolu ke mau malanga ki he kakai, mo fakamo'oni ko ia ia kuo fakanofa 'e he 'Otua ko e Fakamaau ki he mo'ui mo e mate. ⁴³ Pea 'oku fakamo'oni kiate ia 'ae kau palōfita kotoa pē, ko ia fulipē 'e tui kiate ia, 'e ma'u 'ae fakamolemole 'oe angahala 'i hono huafa."

⁴⁴ ¶ Pea 'i he kei lea'aki 'e Pita 'ae ngaahi lea ni, ne tō hifo 'ae Laumālie Mā'oni'oni kiate kinautolu kotoa pē na'e fanongo ki he lea. ⁴⁵ Pea na'e ofo 'akinautolu 'oe kamu na'e tui, 'akinautolu kotoa pē na'e omi mo Pita, koe'uhi kuo hua'i hifo ki he Senitaile foki 'ae foaki 'oe Laumālie Mā'oni'oni. ⁴⁶ He kuo nau fanongo ki he'enau lea'aki 'ae lea kehekehe, mo fakamālō ki he 'Otua, Pea toki pehē 'e Pita, ⁴⁷ "E fa'a ta'ofi 'e ha taha 'ae vai, ke 'oua na'a papitaiso 'akinautolu ni, ka kuo nau ma'u 'ae Laumālie Mā'oni'oni 'o hangē ko kitautolu?" ⁴⁸ Pea fekau 'e ia ke nau papitaiso 'i he huafa 'ae 'Eiki. Pea na'a nau kole kiate ia ke nofo *mo kinautolu* 'i he 'aho ni'ihī.

11

1 'Oku talatalaaki'i 'a Pita 'i he'ene 'alu ki he ngaahi Senitaile, 5 'Oku ne fakamatala hono 'uhinga, 18 'Oku fiemālie ai 'ae kau 'aposetolo. 19 Kuo mafola 'ae ongoongolelei ki Finesi, mo Salo, mo 'Aniteoke, pea fekau atu 'a Pānepasa ke ne tokoni 'ae ngaahi kakai ko ia. 26 'Oku tomu'a ui 'i 'Aniteoke 'ae kau ākongā ko e Kalisiano. 27 'Oku 'ave 'enau

tokoni 'ofa ki ke kāinga lotu 'i Siutea 'i he ngaahi 'aho 'oe hongē.

¹ Pea fanongo 'ae kau 'aposetolo mo e kāinga na'e 'i Siutea, kuo ma'u 'e he kakai Senitaile foki 'ae folofola 'ae 'Otua. ² Pea kuo hoko 'a Pita ki Selūsalema, pea kikihi mo ia 'akinautolu na'e 'i he kamu, ³ "'o nau pehē, na'a ke 'alu ki he kau tangata ta'ekamu, 'o keinanga mo kinautolu." ⁴ Pea fakahā 'e Pita mei hono tupu'anga, 'o fakamatala hokohoko kiate kinautolu, 'o pehē, ⁵ "Na'aku 'i he kolo ko Sopa, 'o fai 'eku lotu; pea 'i he 'āvea hoku loto ne u mamata 'i he me'a na'e hā mai, Ko e me'a 'o hangē ha fu'u tupenu, na'e tukutuku hifo mei he langi, kuo fakakave'i hono kapa 'e fā; pea a'u hifo ia kiate au: ⁶ Pea kuo u fakamama'u hoku mata ki ai, 'o tokanga, peau mamata ki he manu ve'e fā 'oe fonua, mo e manu feka'i, mo e manu totolo, mo e manupuna 'oe 'atā. ⁷ Pea ne u fanongo ki he le'o, 'oku pehē mai kiate au, 'Tu'u, Pita; 'o tāmata'i 'o kai.' ⁸ Pea ne u pehē, "Eiki, 'e 'ikai 'aupito: he 'oku te'eki ai ke kai 'e hoku ngutu ha me'a 'oku 'ikai ngofua pe ta'ema'a.' ⁹ Ka na'e pehē mai 'e he le'o mei he langi kiate au ko hono tu'o ua, 'Ko ia kuo fakama'a 'e he 'Otua, 'oua na'a ke pehē 'oku 'ikai ngofua.' ¹⁰ Pea na'e fai 'ae me'a ni 'o tu'o tolu: pea toe fusi hake kotoa pē ki he langi. ¹¹ Pea vakai, kuo ha'u fakafokifā 'ae kau tangata 'e toko tolu ki he fale 'oku ou 'i ai, kuo fekau mai kiate au mei Sesalia. ¹² Pea na'e fekau 'e he Laumālie ke u 'alu mo kinautolu, pea 'oua na'aku manavahē. Pea na'a mau ō mo au 'ae kāinga 'e toko ono ni, pea mau hū ki he fale 'oe tangata: ¹³ 'Pea ne fakahā 'e ia kiate kinautolu kuo ne mamata ia ki ha 'āngelo 'i

hono fale, na'e tu'u, 'o pehē kiate ia, Ke ke fekau ki Sopa ha kau tangata ke 'omi 'a Saimone, ko hono hingoa 'e taha ko Pita; ¹⁴ Pea 'e fakahā 'e ia kiate koe 'ae ngaahi lea 'e mo'ui ai koe mo ho fale kotoa pē. ¹⁵ Pea 'i he'eku kamata lea, na'e tō hifo kiate kinautolu 'ae Laumālie Mā'oni'oni, 'o hangē kiate kitautolu 'i he kamata'anga. ¹⁶ Peau toki manatu ki he folofola 'ae 'Eiki, 'i he'ene pehē, 'Ko e mo'oni na'e papitaiso 'e Sione 'aki 'ae vai; kae papitaiso 'aki 'akimoutolu 'ae Laumālie Mā'oni'oni.' ¹⁷ Pea koe'uhi kuo foaki 'e he 'Otua kiate kinautolu 'ae foaki, 'o hangē ko kitautolu, na'e tui ki he 'Eiki ko Sisu Kalaisi; pea ko hai au, ke u fa'a ta'ofia 'ae 'Otua?" ¹⁸ Pea kuo nau fanongo ki he ngaahi me'a ni, na'a nau fakalongo pe, 'o fakamālō ki he 'Otua, 'onau pehē, "Ta kuo tuku foki 'e he 'Otua ki he ngaahi Senitaile 'ae fakatomala ki he mo'ui."

¹⁹ ¶ Pea ko kinautolu na'e fakamovetevete 'i he fakatanga na'e tupu ia Setiveni, na'a nau fononga atu 'o a'u ki Finesi, mo Saipalo, mo 'Aniteoke, 'o malanga'aki 'ae folofola ka ki he kakai Siu pe. ²⁰ Pea ko honau ni'ihi ko e kau tangata mei Saipalo mo Sailine, pea 'i he'enau hoko ki 'Aniteoke, na'a nau lea ki he kau 'Elinisitō, 'o malanga'aki 'ae 'Eiki ko Sisu. ²¹ Pea na'e 'iate kinautolu 'ae nima 'oe 'Eiki: pea na'e tui 'ae tokolahī, mo tafoki ki he 'Eiki.

²² ¶ Pea kuo ongo mai 'ae me'a ni ki he siasi 'i Selūsalema: pea na'a nau fekau atu 'a Pānepasa, ke 'alu ia 'o a'u ki 'Aniteoke. ²³ Pea kuo hoko atu ia, 'o mamata ki he 'alo'ofa 'ae 'Otua, na'e fiefia ia, mo ne ako kiate kinautolu kotoa pē, ke nau pikitai ki he 'Eiki 'i he loto ma'u. ²⁴ He ko e tangata lelei ia, pea fonu 'i he Laumālie Mā'oni'oni mo e tui: pea

na'e ului ki he 'Eiki 'ae kakai tokolahi. ²⁵ Pea toki 'alu 'a Pānepasa ki Tasusi, 'o kumi kia Saula: ²⁶ Pea kuo ne 'ilo ia, na'a ne 'omi ia ki 'Aniteoke. Pea na'a na fa'a fakataha mo e siasi 'i he ta'u kotoa, 'o ako ki he kakai tokolahi. Pea na'e tomu'a ui 'i 'Aniteoke 'ae kau ākongā ko e Kalisitiane.

²⁷ ¶ Pea 'i he ngaahi 'aho ko ia, na'e ha'u 'ae kau palōfita, mei Selūsalema, ki 'Aniteoke. ²⁸ Pea na'e tu'u hake honau tokotaha ko 'Akapusi hono hingoa, 'o ne kikite 'i he Laumālie, 'e tō ha hongehahi ki māmani kotoa pē: 'aia na'e fakamo'oni 'i he ngaahi 'aho 'o Kalotiusi Sisa. ²⁹ Pea loto 'ae kau ākongā ke taki taha foaki, 'o fakatatau mo 'ene ma'ume'a, ke 'atu ko e tokoni ki he kāinga 'oku nofo 'i Siutea: ³⁰ Pea na'a nau fai ia, pea 'ave ia ki he mātu'a 'i he nima 'o Pānepasa mo Saula.

12

1 'Oku fakatanga 'e he tu'i ko Helota 'ae kau Kalisitiane, 'oku ne tāmāte'i 'a Semisi, pea tuku 'a Pita ki he fale fakapōpula; kae fakamo'ui 'e ha 'āngelo 'i he ngaahi lotu 'oe siasi. 22 'I he laukau 'a Helota 'oku ne ma'u ma'ana 'ae faka'apa'apa kuo taau pe mo e 'Otua, 'oku taa'i ia 'e ha 'āngelo, pea mate kovi 'aupito. 24 Hili 'ene mate, 'oku tupulaki 'ae ngāue 'ae 'Otua.

¹ 'I he kuonga ko ia, na'e mafao ai 'ae nima 'o Helota ko e tu'i, ke fakamamahi'i 'ae ni'ihī 'i he siasi. ² Pea ne tāmāte'i 'a Semisi ko e tokoua 'o Sione 'aki 'ae heletā. ³ Pea 'i he'ene mamata 'oku fiefia ai 'ae kakai Siu, na'e fai 'e ia ke ne puke foki 'a Pita. (Pea na'e fe'unga ia mo e ngaahi 'aho 'oe mā ta'eme'afakatupu.) ⁴ Pea kuo ne puke ia, pea ne fakahū ki he fale fakapōpula, 'o tuku ki he vāhenga

tau 'e fā, na'e taki toko fā, ke nau le'ohi ia; 'o ne tokanga ke 'omi ia kitua'ā, ki he kakai 'oka hili 'a e *kātoanga* 'oe Lakaatu. ⁵ Ko ia na'e mo'ua pe 'a Pita 'i he fale fakapōpula: ka na'e hūfia fakamātoato ia 'e he siasi ki he 'Otua. ⁶ Pea 'i he tokanga 'a Helota ke 'omi ia kitua'ā, na'e mohe 'a Pita 'i he pō ko ia 'i he vaha'a 'oe ongo tangata tau, na'e ha'i 'aki 'ae ukamea fihifihi 'e ua: pea 'i he matapā 'ae kau le'o, 'o le'ohi 'ae fale fakapōpula. ⁷ Pea vakai, kuo 'iate ia ha 'āngelo 'ae 'Eiki, pea malama 'i he fale fakapōpula 'ae maama: pea ne taa'i 'a Pita 'i he vakavaka, mo ne fokotu'u ia, 'o pehē, "Tu'u ke vave." Pea na'e homo 'ae ukamea fihifihi 'i hono nima. ⁸ Pea pehē 'e he 'āngelo kiate ia, "Nono'o ho kofu, pea fakama'u mo ho topuva'e." Pea ne fai ia. Pea ne pehē kiate ia, "Ai ho kofu, pea ke muimui kiate au. ⁹ Pea na'a ne 'alu kitua'ā, 'o muimui 'iate ia; pea na'e 'ikai te ne 'ilo pe ko e mo'oni 'aia kuo fai 'e he 'āngelo; ka na'e mahalo 'e ia ko e me'a hā mai 'oku ne mamata ai. ¹⁰ Pea kuo na tuku ki mui 'ae 'uluaki kau le'o mo hono ua, pea na hoko ki he matapā ukamea, 'oku 'alu atu ai ki he kolo; pea mato'o ia, 'iate ia pe, kiate kinaua: pea na'a na ō kitua'ā, 'o na fononga 'i he hala 'e taha; pea fakafokifā pe kuo mole 'iate ia 'ae 'āngelo. ¹¹ Pea kuo matala 'ae loto 'o Pita, pea pehē 'e ia, "Oku ou toki 'ilo pau ni, kuo fekau mai 'e he 'Eiki 'ene 'āngelo, pea kuo ne fakamo'ui au mei he nima 'o Helota, mo e 'amanaki kotoa pē 'ae kakai Siu." ¹² Pea 'i he'ene kei fifili ki ai, mo 'ene hoko ki he fale 'o Mele ko e fa'ē 'a Sione, 'oku hinga ko Ma'ake; na'e kātoa ai 'ae tokolahi 'o lotu. ¹³ Pea 'i he tukituki 'a Pita ki he matapā 'i tua'ā, na'e ha'u

'ae ta'ahine 'oku hingoa ko Lota, 'o fakafanongo. ¹⁴ Pea 'i he'ene 'ilo 'ae le'o 'o Pita, na'e 'ikai te ne to'o 'ae matapā, ko e me'a 'i he fiefia, ka ka lele ia 'o tala 'oku tu'u 'a Pita 'i he matapā. ¹⁵ Pea nau pehē kiate ia, "Oku ke vale." Ka na'e fakapapau ia, Ko e mo'oni ko ia pē. Pea nau toki pehē, Ko 'ene 'āngelo. ¹⁶ Ka na'e kei tukituki pē 'a Pita: pea 'i he'enua to'o 'o mamata kiate ia, na'a nau ofo. ¹⁷ Ka na'e ta'ofi 'aki 'e ia hono nima ke nau fakalongo pē, pea ne fakamatala kiate kinautolu 'a hono 'omi ia 'e he 'Eiki mei he fale fakapōpula. Pea ne pehē, "Alu 'o fakahā 'ae ngaahi me'a ni kia Semisi, mo e kāinga." Pea 'alu ia mei ai, 'o 'alu ki ha potu kehe. ¹⁸ Pea kuo 'aho hake, na'e maveuveu lahi 'ae kau tau, pe kofa'ā 'a Pita. ¹⁹ Pea 'i he kumi ia 'e Helota, mo 'ikai si'i 'ilo ia, na'a ne fakamaau'i 'ae kau le'o, pea fekau 'e ia ke tāmata'i 'akinautolu. Pea na'e 'alu hifo ia mei Siutea 'o nofo ki Sesalia.

²⁰ ¶ Pea na'e 'ita lahi 'a Helota kiate kinautolu 'i Taia mo Saitone: ka na'a nau ha'u loto taha kiate ia, pea kuo nau kāinga 'aki 'a Palasito, ko e tauhi 'oe potu mohe 'oe tu'i, 'o kole ke nau fakalelei; koe'uhi na'e ma'u 'e honau fonua 'ae me'akai mei he *fonua* 'oe tu'i. ²¹ Pea ko e 'aho na'e kotofa, na'e kofu fakatu'i ai 'a Helota, pea nofo 'i hono nofo'a fakatu'i, pea fai 'ene lea kiate kinautolu. ²² Pea mavava 'ae kakai 'o *pehē*, "Ko e le'o ia 'oe 'otua, ka 'oku 'ikai 'oe tangata." ²³ Pea taa'i leva ia 'e ha 'āngelo 'ae 'Eiki, koe'uhi na'e 'ikai te ne tuku 'ae faka'apa'apa ki he 'Otua: pea na'e kai ia 'e he 'uanga, pea mate ia.

²⁴ ¶ Ka na'e tupu pea mafola atu 'o lahi 'ae folofola 'oe 'Otua. ²⁵ Pea liu mai mei Selūsalema 'a

Pānepasa mo Saula, kuo na fai 'ena fekau, pea na 'a na ō mo Sione, 'oku hingoa ko Ma'ake.

13

1 'Oku fili kia Paula mo Pānepasa ke na ō ki he ngaahi Senitaile. 8 Kia Sesio Paula, mo 'Elima ko e fie mana. 14 'Oku malanga 'a Paula 'i 'Aniteoke, ko e Kalaisi mo'oni 'a Sisu. 42 'Oku tui 'ae kakai Senitaile: 45 Kae lea pau'u mo lea kovi 'ae kakai Siu: 46 Pea nau 'alu ai leva ki he ngaahi Senitaile. 48 Ko kinautolu na'e loto ki he mo'ui ta'engata na'a nau tui.

¹ Pea na'e 'i he siasi 'i 'Aniteoke 'ae ni'ihi ko e kau palōfita mo e akonaki; ko Pānepasa, mo Simione 'oku ui ko Nika, mo Lusio mei Sailine, mo Maneno, 'aia na'a na nonofo mo Helota ko e tu'i, pea mo Saula. ² Pea lolotonga 'enau ngāue ki he 'Eiki, mo 'aukai, na'e pehē 'e he Laumālie Mā'oni'oni, "Vavahe mai ma'aku 'a Pānepasa mo Saula ki he ngāue kuo u fili 'akinaua ki ai." ³ Pea kuo nau 'aukai mo lotu, pea nau hili honau nima kiate kinaua, 'o tuku ke na ō.

⁴ ¶ Pea kuo fekau 'akinaua 'e he Laumālie Mā'oni'oni, na'a na ō ki Selusia; pea folau mei ai ki Saipalo. ⁵ Pea 'i he'ena 'i Salamisi, na'a na malanga'aki 'ae folofola 'ae 'Otua 'i he ngaahi falelotu 'oe kakai Siu: pea na'e 'iate kinaua foki 'a Sione ko hona tauhi. ⁶ Pea kuo 'osi 'ae motu 'i he'enu 'alu, pea nau a'u ki Pafosi, 'onau 'ilo ai 'ae fie mana 'e tokotaha, ko e palōfita loi, ko e Siu, na'e hingoa ko Pāsisu: ⁷ Na'e nonofo ia mo e pule 'oe fonua, ko Sesio-Paula, ko e tangata poto; pea na'e ui mai 'e ia kia Pānepasa mo Saula, ko 'ene fie fanongo ki he folofola 'ae 'Otua. ⁸ Ka na'e

fakatanga 'akinaua 'e he fie mana ko 'Elima, (he ko hono 'uhinga ia 'o hono hingoa,) 'o ne 'ahi'ahi ke ta'ofi 'ae pule ke 'oua na'a tui ia. ⁹ Pea na'e fonu 'a Saula, ('a ia foki ko Paula,) 'i he Laumālie Mā'oni'oni, pea ne sio fakamama'u kiate ia, ¹⁰ Mo ne pehē, "A koe, 'oku ke fonu 'i he kākā kotoa pē mo e pau'u kotoa pē, ko e foha 'oe tēvolo, ko e fili 'oe mā'oni'oni kotoa pē, 'e 'ikai te ke tuku ho'o fakakovi'i 'ae ngaahi hala totonu 'oe 'Eiki? ¹¹ Pea ko eni, vakai, kuo 'iate koe 'ae nima 'oe 'Eiki, pea te ke kui, pea 'e 'ikai te ke mamata ki he la'ā 'o fuoloa." Pea tō leva kiate ia 'ae nenefu mo e fakapo'uli; pea ne tautaufā 'o kumi ha taha ke ne tataki ia 'i hono nima. ¹² Pea kuo mamata 'e he pule ki he me'a kuo fai, pea tui ia, he kuo ofo 'i he akonaki 'ae 'Eiki. ¹³ Pea kuo 'alu 'a Paula mo hono kau fononga 'i Pafosi, na'a nau a'u ki Peaka 'i Pamifilia: pea li'aki 'akinaua 'e Sione, kae foki ia ki Selūsalema.

¹⁴ ¶ Pea kuo na ō 'i Peaka, pea na a'u ki 'Aniteoke 'i Pisitia, pea hū ki he falelotu 'i he 'aho Sāpate, 'o nofo hifo. ¹⁵ Pea hili 'ae lau 'oe fono mo e kau palōfita, na'e fakahā 'e he kau pule 'oe falelotu kiate kinaua, 'o pehē, "Ongo tangata ko e kāinga, kapau 'oku 'iate kimoua ha akonaki ma'ae kakai, ke mo lea." ¹⁶ Pea tu'u hake 'a Paula, 'o kamo 'aki hono nima, mo ne pehē, "Ae kakai 'Isileli, mo kimoutolu 'oku manavahē ki he 'Otua, tokanga mai. ¹⁷ Ko e 'Otua 'oe kakai 'Isileli ni, na'a ne fili 'etau ngaahi tamai, pea ne hakeaki'i 'ae kakai 'i he nofo 'āunofu 'i he fonua ko 'Isipite, pea ne 'omi 'akinautolu mei ai 'aki 'ae nima kuo mafao. ¹⁸ Pea na'a ne kātaki 'enau anga 'i he toafa 'i he ta'u 'e fāngofulu nai. ¹⁹ Pea 'i he faka'auha 'e ia

'ae pule'anga 'e fitu 'i he fonua ko Kēnani, na'a ne tufaki honau fonua kiate kinautolu 'i he talotalo. ²⁰ Pea hili ia, na'e foaki 'ae kau fakamaau 'i he ta'u 'e fāngeau mo e nimangofulu nai, 'o a'u kia Samuela ko e palōfita. ²¹ "Pea hili ia, na'a nau holi ki ha tu'i pea na'e tuku 'e he 'Otua kiate kinautolu, 'i he ta'u 'e fāngofulu, 'a Saula ko e foha 'o Kisi, ko e tangata 'i he fa'ahinga 'o Penisimani. ²² Pea kuo ne liua ia, pea ne fokotu'u 'a Tevita ko honau tu'i; 'aia na'a ne fakamo'oni ai, 'o pehē, 'Kuo u 'ilo 'a Tevita ko e foha 'o Sese, ko e tangata tatau mo hoku loto, pea 'e fai 'e ia 'a hoku loto kotoa pē.' ²³ Pea kuo fokotu'u ki 'Isileli 'e he 'Otua 'i he hako 'oe tangata ni 'ae Fakamo'ui ko Sisu, 'o hangē ko e tala'ofa: ²⁴ Ka na'e fuofua malanga'aki 'e Sione 'ae papitaiso 'oe fakatomala, ki he kakai kotoa pē 'o 'Isileli, 'i he te'eki ai ha'u ia. ²⁵ Pea 'i he faka'osi 'e Sione 'ene lakanga, na'a ne pehē, "Oku mou pehē ko hai au? 'Oku 'ikai ko ia au. Kae vakai, 'oku muimui mai 'ae tokotaha 'iate au, 'aia 'oku 'ikai taau mo au ke u vete 'ae topuva'e mei hono va'e.' ²⁶ "Ae kau tangata ko e kāinga, ko e fānau 'ae hako 'o 'Epalahame, mo ia fulipē 'iate kimoutolu 'oku manavahē ki he 'Otua, kuo fekau mai kiate kimoutolu 'ae tala 'oe fakamo'ui ni. ²⁷ He ko kinautolu 'oku nofo 'i Selūsalema, mo honau kau pule, ko e me'a 'i he'enau ta'e'ilo ia, mo e le'o 'oe kau palōfita 'oku lau 'i he 'aho Sāpate kotoa pē, kuo nau fakamo'oni ia 'i he fakamaau'i ke mate. ²⁸ Pea neongo 'ae 'ikai pe te nau 'ilo ha me'a ke mate ai ia, ka na'a nau kole kia Pailato 'a hono tāmata'i. ²⁹ Pea hili 'enau fakamo'oni 'aia kotoa pē kuo tohi kiate ia, na'a nau vete hifo ia mei he 'akau, 'o tuku

ki he fonualoto. ³⁰ Ka na'e fokotu'u ia 'e he 'Otua mei he mate: ³¹ Pea na'e mamata kiate ia 'i he ngaahi 'aho lahi 'akinautolu na'e omi mo ia mei Kāleli ki Selūsalema, 'aia ko 'ene kau fakamo'oni ki he kakai. ³² Pea 'oku ma fakahā kiate kimoutolu 'ae ongoongolelei, koe'uhi 'i he tala'ofa na'e tuku ki he ngaahi tamai, ³³ Ko ia kuo fakamo'oni 'e he 'Otua kiate kitautolu ko 'enau fānau, 'i he'ene toe fokotu'u 'a Sisu; 'o hangē ko ia kuo tohi 'i hono ua 'oe Saame, 'Ko hoku 'Alo koe, kuo u fakatupu koe he 'aho ni. ³⁴ Pea koe'uhi ko 'ene fokotu'u ia mei he pekia, ke 'oua na'a toe foki ki he 'au'auha, na'a ne lea pehē, 'Te u tuku kiate kimoutolu 'ae ngaahi me'a'ofa mo'oni 'a Tevita.' ³⁵ Ko ia 'oku pehē ai foki 'e ia 'i he *Saame* 'e taha, "E 'ikai te ke tuku 'a ho'o tokotaha mā'oni'oni ke 'ilo 'ae 'au'auha.'" ³⁶ He kuo hili 'ae fai 'e Tevita 'i hono kuonga ki he finangalo 'oe 'Otua, ne mohe ia, pea tanu ia mo 'ene ngaahi tamai, pea 'ilo 'e ia 'ae 'au'auha: ³⁷ Ka ko ia na'e toe fokotu'u 'e he 'Otua, na'e 'ikai 'ilo 'e ia 'ae 'au'auha.

³⁸ ¶ Ko ia ke 'ilo 'ekimoutolu, 'ae kau tangata ko e kāinga, 'oku malanga'aki kiate kimoutolu 'i he tangata ni 'ae fakamolemole 'oe angahala: ³⁹ Pea ko e me'a 'iate ia, ko kinautolu kotoa pē 'oku tui, 'oku fakatonuhia 'i mei he me'a kotoa pē, 'aia na'e 'ikai fa'a fakatonuhia mei ai 'e he fono 'a Mōsese. ⁴⁰ Ko ia vakai telia na'a hoko kiate kimoutolu 'aia 'oku fakahā 'i he kau palōfita; ⁴¹ 'Vakai, 'akimoutolu 'ae kau luma, pea ofo, mo mala'ia: he 'oku ou fai ha ngāue 'i homou ngaahi 'aho, ha ngāue 'e 'ikai 'aupito te mou tui ki ai, neongo hono fakahā 'e ha tangata kiate kimoutolu."

⁴² ¶ Pea 'i he 'alu 'ae kakai Siu 'i he falelotu, na'e kole 'ae Senitaile ke malanga'aki kiate kinau-

tolu 'ae ngaahi lea ni 'i he Sāpate 'e ha'u. ⁴³ Pea kuo tutuku 'ae kakai, na'e muimumi 'ia Paula mo Pānepasa 'ae Siu mo e kakai ului fa'a lotu tokolahia: pea na'a na lea kiate kinautolu, 'o akonaki'i ke nau tu'uma'u 'i he 'ofa 'ae 'Otua. ⁴⁴ Pea hoko ki he 'aho Sāpate 'e taha, na'e meimei fakataha 'ae kolo kotoa pē, ke fanongo ki he folofola 'ae 'Otua. ⁴⁵ Ka 'i he mamata 'ae kakai Siu ki he fu'u tokolahia, na'a nau feinga 'aupito, mo nau lea kehe ki he ngaahi me'a na'e lea'aki 'e Paula, 'o fakakikihi mo lea kovi lahi. ⁴⁶ Pea na'e toki mālohi ai 'ae loto 'o Paula mo Pānepasa, 'o na pehē, "Na'e totonu ke tomu'a lea'aki 'ae folofola 'ae 'Otua kiate kimoutolu: ka 'i ho'omou teke'i atu ia 'iate kimoutolu, pea fakahā 'oku 'ikai te mou 'aonga ki he mo'ui ta'engata, vakai, te ma ō ki he kakai Senitaile. ⁴⁷ He kuo pehē 'ae fekau 'ae 'Eiki kiate kinautolu, Kuo u fokotu'u koe koe maama ki he ngaahi Senitaile, pea koe'uhi ko e mo'ui'anga ki he ngaahi ngata'anga 'o māmani." ⁴⁸ Pea 'i he fanongo eni 'e he kakai Senitaile, na'a nau fiefia, mo fakamālō'ia 'ae folofola 'ae 'Otua: pea na'e tui 'akinautolu kotoa pē na'e loto ki he mo'ui ta'engata. ⁴⁹ Pea na'e malanga'aki 'ae folofola 'ae 'Eiki 'i he fonua kotoa pē ko ia. ⁵⁰ Ka na'e fakatupu 'e he kakai Siu 'ae loto 'oe kau fefine'eiki kuo lotu, mo e kau matāpule tangata 'oe kolo, 'onau fakalanga 'ae fakatanga kia Paula mo Pānepasa, pea na'e kapusi 'akinaua 'i honau fonua. ⁵¹ Ka na'a na tūtuu'i 'ae efu mei hona va'e kiate kinautolu, pea na ō ki 'Ikoniume. ⁵² Pea na'e fakapito 'aki 'ae kau ākongā 'ae fiefia, mo e Laumālie Mā'oni'oni.

14

1 'Oku fakatanga'i 'a Paula mo Pānepasa mei 'Ikoniume. 8 'Oku fakamo'ui 'e Paula 'ae pipiki 'i Lisita. 19 'Oku tolongaki 'aki 'ae maka 'a Paula. 21 'Oku na ō 'i he ngaahi siasi, 'o fakamālohi ki he kau ākongā 'i he tui mo e fa'a kātaki. 26 'Oku na liliu ki 'Aniteoke, 'o fakamatala 'aia kuo fai 'e he 'Otua 'iate kināua.

¹ Pea na'e pehē 'i 'Ikoniume, na'a na ō fakataha ki he falelotu 'oe kakai Siu, pea ko e me'a 'i he'ena lea, na'e tui 'ae fu'u tokolahi 'i he Siu mo e Senitaile. ² Ka ko e kau Siu ta'etui, na'a nau ue'i kovi 'ae kakai Senitaile, 'o fakakovi'i honau loto ki he kāinga. ³ Ka na'e nofo fuoloa ai 'akināua, 'o na lea mālohi 'i he 'Eiki, pea na'e fakamo'oni 'e ia ki he folofola 'o 'ene 'alo'ofa, 'o ne tuku ke fai 'e hona nima 'ae ngaahi mana mo e me'a fakaofa. ⁴ Ka na'e vaeua 'ae kakai 'oe kolo: na'e kau 'ae ni'ihiki he kakai Siu, ka ko e ni'ihiki he ongo 'aposetolo. ⁵ Pea fai ke fe'ohofi 'ae Senitaile, mo e Siu mo honau ngaahi pule, ke ngaohikovi'i mo tolongaki 'aki 'ae maka 'akināua. ⁶ Pea na'a na 'ilo ki ai, pea na hola ki Lisita mo Teape, ko e ongo kolo 'o Likonia, pea ki he ngaahi potu na'e vāofi: ⁷ Pea na'a na malanga'aki ai 'ae ongoongolelei. ⁸ Pea na'e nofo 'i Lisita 'ae tangata 'e taha, na'e ve'e mate, ko e pipiki ia mei he manāva 'o 'ene fa'ē, kuo te'eki 'aupito ke 'eve'eva: ⁹ Pea na'e fanongo ia ki he lea 'a Paula: 'aia na'e sio fakamama'u kiate ia, pea ne 'ilo kuo ma'u 'e ia 'ae tui ke mo'ui ai, ¹⁰ Pea ne lea'aki 'ae le'o lahi, "Tu'u totonu hake 'i ho va'e." Pea na'e hopohopo ia, 'o 'eve'eva. ¹¹ Pea 'i he mamata 'ae kakai ki he me'a kuo fai 'e Paula, na'a nau kalanga,

'i he lea fakaLikonia, 'o pehē, “Kuo maliu hifo 'ae ngaahi 'otua kiate kitautolu 'i he anga 'oe tangata.”
12 Pea na'a nau ui 'a Pānepasa, ko Supita; kae ui 'a Paula, ko Mekulio, koe'uhi ko ia ia na'e fa'a malanga. 13 Pea ko e taula'eiki 'o Supita, 'aia na'e 'i honau ve'e kolo, ne 'omi 'e ia ki he matapā 'ae fanga pulu, mo e tuinga kakala, pea nau tokanga mo e kakai ke feilaulau. 14 Ka 'i he fanongo ki ai 'ae ongo 'aposestolo, ko Pānepasa mo Paula, na'a na haehae hona kofu, pea na felele'i ki he kakai, mo na kalanga, 15 'o pehē, “Ae kau tangata, ko e hā 'oku mou fai ai 'ae ngaahi me'a ni? Kō e ongo tangata pe 'akimaua 'o hangē ko kimoutolu, pea 'oku ma malanga kiate kimoutolu ke mou tafoki mei he ngaahi va'inga ni ki he 'Otua mo'ui, 'aia na'a ne ngaohi 'ae langi, mo māmani, mo e tahi, mo e me'a kotoa pē 'oku 'i ai: 16 'Aia na'a ne tuku ke 'eve'eva 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē 'i honau ngaahi hala, 'i he ngaahi kuonga kuo hili ange. 17 Ka na'e 'ikai ke ne tuku ia ta'eha'anefakamo'oni, he na'e fai lelei mai 'e ia, 'o tuku kiate kitautolu 'ae 'uha mei he langi, mo e ngaahi ta'u mahu, 'o ne fakapito 'aki 'akitautolu 'ae me'akai mo e fiefia.”
18 Pea na'e 'ikai te na meimei fa'a ta'ofi 'ae kakai, 'aki 'ae lea ni, ke 'oua te nau feilaulau kiate kinaua.
19 ¶ Pea na'e ha'u ki ai 'ae tu'unga Siu mei 'Aniteoke mo 'Ikoniume, 'onau fakalotokovi'i 'ae kakai, pea hili 'enau tolongaki 'a Paula 'aki 'ae maka, na'e toho ia ki he tu'a kolo, 'onau mahalo kuo mate ia. 20 Kae lolotonga 'ae tu'u takatakai 'ae kau ākongā 'iate ia, na'e tu'u hake ia, 'o 'alu ki he kolo: pea ko e 'aho na'a na feholoji, na'a na ō ai mo Pānepasa ki Teape. 21 Pea kuo na malanga'aki 'ae

ongoongolelei 'i he kolo ko ia, mo na fakalotu 'i 'ae tokolahī, pea na liu mai ki Lisita, mo 'Ikoniume, mo 'Aniteoke, ²² 'O na tokoni 'i 'ae loto 'oe kau ākongā, pea akonaki ke nau tu'uma'u 'i he tui, "Koe'uhī kuo tonu ke tau hū ki he pule'anga 'oe 'Otua 'i he mamahi lahi." ²³ Pea kuo na fakanofu 'ae kau mātu'a 'i he siasi kotoa pē 'o fai 'ae lotu mo e 'aukai, na'a nau tuku 'akinautolu ki he 'Eiki, 'aia kuo nau tui ki ai. ²⁴ Pea kuo 'osi 'a Pisitia, 'i he'ena 'alu, pea na hoko ki Pamifilia. ²⁵ Pea hili 'ena malanga'aki 'ae folofola 'i Peaka, pea na ō hifo ki 'Ataleia. ²⁶ Pea folau mei ai ki 'Aniteoke, 'aia na'e tomu'a tuku atu 'akinaua mei ai ki he 'alo'ofa 'ae 'Otua, koe'uhī ko e ngāue kuo na faka'osi. ²⁷ Pea kuo na hoko ange, 'o fakakātoa 'ae siasi, pea na fakamatala 'aia kotoa pē kuo fai 'e he 'Otua 'iate kinaua, mo 'ene fakaava 'ae matapā 'oe tui ki he ngaahi Senitaile. ²⁸ Pea na'a nau nonofo ai mo e kau ākongā 'o fuoloa.

15

1 Ko e fakakikihi na'e tupu koe'uhī ko e kamu, 6 'Oku fakakaukau ki ai 'ae kau 'aposetolo, 22 Pea hā honau lotu ki ai 'i he tohi ki he ngaahi siasi. 36 Ko Paula mo Pānepasa 'oku 'ita tokanga he 'a'ahi 'i he ngaahi kāinga, ka 'oku na kikihi, pea māvae.

¹ Pea ko e kau tangata ni'ihī na'e 'alu hifo mei Siutea, 'o ako ki he kāinga, 'o *pehē*, "Kapau 'e 'ikai te mou kamu, 'o fakatatau ki he tu'utu'uni 'a Mōsese, 'e 'ikai te mou fa'a mo'ui." ² Pea kuo fai 'o lahi 'ae fetau'aki lea mo e fakakikihi 'a Paula mo Pānepasa mo kinautolu, pea pau honau lotu ke 'alu hake ki Selūsalema 'a Paula mo Pānepasa, mo honau ni'ihī, ki he kau 'aposetolo mo e mātu'a, koe'uhī ko e me'a

ni. ³ Pea kuo moimoi'i 'akinautolu 'e he siasi, pea nau ō 'i Finesi mo Samēlia, 'onau fakahā 'ae liliu 'oe Senitaile; pea na'a nau fakafiefia'i 'o lahi 'ae kāinga kotoa pē. ⁴ Pea 'i he'enau hoko ki Selūsalema, na'a nau fe'iloaki mo e siasi mo e kau 'aposetolo mo e mātu'a, pea na fakahā kotoa pē 'ae me'a kuo fai 'e he 'Otua 'iate kinaua. ⁵ Ka na'e tu'u hake 'ae ni'ihi 'oku tui 'i he fa'ahinga 'oe Fālesi, 'onau pehē, "'Oku totonu ke kamu 'akinautolu, mo fekau ke fai ki he fono 'a Mōsese."

⁶ ¶ Pea na'e fakataha 'ae kau 'aposetolo mo e mātu'a, ke nau fakakaukau ki he me'a ni. ⁷ Pea kuo lahi 'enau alea, pea tu'u hake 'a Pita, 'o ne pehē kiate kinautolu, "'Ae kau tangata ko e kāinga, 'oku mou 'ilo kuo fuoloange 'ae fili 'e he 'Otua 'iate kitautolu, ke fanongo 'i hoku ngutu 'e he ngaahi Senitaile ki he lea 'oe ongoongolelei, pea tui. ⁸ Pea ko e 'Otua 'aia 'oku ne 'ilo'i 'ae loto, na'a ne fakamo'oni 'akinautolu, 'o ne foaki kiate kinautolu 'ae Laumālie Mā'oni'oni, 'o hangē ko kitautolu; ⁹ Pea na'e 'ikai fai kehekehe kiate kitautolu mo kinautolu, 'o ne fakama'a honau loto 'i he tui. ¹⁰ Pea ko eni, ko e hā 'oku mou 'ahi'ahi ai ki he 'Otua, ke 'ai ki he kia 'oe kau ākongā 'ae ha'amo, 'aia na'e 'ikai ke fa'a kātaki'i 'e he'etau mātu'a pē ko kitautolu? ¹¹ Ka 'oku tau pehē, ko e me'a 'i he 'alo'ofa pē 'ae 'Eiki ko Sisu Kalaisi, 'e mo'ui 'akitautolu, 'o hangē ko kinautolu."

¹² ¶ Pea na'e toki fakalongo 'ae fakataha kotoa pē, ke fakafanongo ki he fakamatala 'a Pānepasa mo Paula, 'ae ngaahi mana mo e me'a fakafo kuo fai 'e he 'Otua 'iate kinaua ki he ngaahi Senitaile.

¹³ ¶ Pea 'i he tuku 'ena fakamatala, na'e lea

'a Semisi, 'o pehē, “Ae kau tangata mo e kāinga, fanongo mai kiate au: ¹⁴ Kuo fakahā 'e Saimone 'ae mu'aki 'a'ahi 'ae 'Otua ki he kakai Senitaile, ke ne ma'u 'iate kinautolu ha kakai koe'uhi ko hono huafa. ¹⁵ Pea 'oku tatau mo ia 'ae lea 'ae kau palōfita; 'o hangē ko ia kuo tohi, ¹⁶ 'Pea hili ia te u liliu mai, 'o toe langa 'ae fale fehikitaki 'o Tevita, 'aia kuo hinga; pea te u toe langa hono potu na'e maumau, pea te u fokotu'u ia: ¹⁷ Koe'uhi ke kumi ki he 'Eiki 'ae kakai 'oku toe, pea mo e Senitaile kotoa pē, 'oku takua ki ai hoku hingoa, 'oku pehē 'e he 'Eiki, 'aia 'oku ne fai 'ae me'a ni kotoa pē. ¹⁸ 'Oku 'ilo 'e he 'Otua 'ene ngāue kotoa pē talu mei he kamata'anga 'o māmani.' ¹⁹ “Pea ko eni, ko hoku loto, ke 'oua na'a tau fakamamahi'i 'akinautolu kuo fakatafoki ki he 'Otua mei he ngaahi Senitaile: ²⁰ Ka ke tau tohi kiate kinautolu, ke nau fakamama'o mei he fakalielia 'oe ngaahi tamapua, mo e fe'auaki, mo e me'a kuo sisina, mo e toto. ²¹ He 'oku ai 'i he kolo kotoa pē, talu mei mu'a, 'akinautolu 'oku malanga'aki 'a Mōsese, pea nau lau ia 'i he ngaahi falelotu 'i he 'aho Sāpate kotoa pē.” ²² Pea na'e lelei ki he kau 'aposetolo mo e mātu'a, pea mo e siasi kotoa pē, ke fili meiate kinautolu mo fekau atu ha ongo tangata, ke nau ō mo Paula mo Pānepasa ki 'Aniteoke; ko Siutasi 'oku hingoa ko Pasapa, mo Sailosi, ko e ongo tangata takimu'a 'i he kāinga: ²³ Pea na'a nau fai 'ae tohi ke nau 'ave; 'o pehē, “Ko e kau 'aposetolo mo e mātu'a pea mo e kāinga, 'oku mau 'ofa atu ki he kāinga Senitaile 'i 'Aniteoke mo Silia mo Silisia: ²⁴ Ko e me'a 'i he'emaui fanongo kuo fakamamahi'i 'akimoutolu 'aki 'ae ngaahi lea, pea fakamaveuveu'i homou

loto, 'e ha ni'ihī, na'e 'alu atu 'iate kimautilu, 'i he'enu pehē, Ke mou kamu, mo fai ki he fonu: ka na'e 'ikai te mau fekau kiate kimautilu: ²⁵ Kuo hā lelei kiate kimautilu, 'i he'enu fakataha 'o lotu taha, ke fekau atu kiate kimoutolu 'ae ongo tangata kuo fili, mo homau *kāinga* 'ofeina ko Pānepasa mo Paula, ²⁶ Ko e ongo tangata kuo na li'aki 'ena mo'ui koe'uhi ko e huafa 'o hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ²⁷ Ko ia kuo mau fekau atu ai 'a Siutasi mo Sailosi, pea 'e fakamatala foki 'ekināua 'ae ngaahi me'a ni. ²⁸ Na'e lelei ki he Laumālie Mā'oni'oni, pea mo kimautilu, ke 'oua na'a ai ha kavenga mamafa kiate kimoutolu, ka ko e ngaahi me'a totonu ni; ²⁹ Ke mou fakamama'o mei he me'akai kuo feilautilu 'aki ki he ngaahi tamapua, pea mei he toto, mo e me'a kuo sisina, pea mo e fe'auaki; 'aia ka mou ka mavahe 'akimoutolu mei ai, te mou lelei. Si'oto'ofa atu kiate kimoutolu." ³⁰ Pea kuo nau māvae, pea nau fononga ki 'Aniteoke: pea kuo nau fakataha ai 'ae kakai, na'a nau tuku 'ae tohi *kiate kimautilu*. ³¹ Pea hili 'enu lau ia, na'a nau fiefia koe'uhi ko e fakafiemālie. ³² Pea na'e ako 'i he ngaahi lea lahi, mo tokoni ki he *kāinga*, 'e Siutasi mo Sailosi, he ko e ongo palōfita foki 'ekināua. ³³ Pea hili 'enu nofo ai 'o fuoloa si'i, na'e tuku fiemālie atu 'akimautilu mei he *kāinga*, *ke ō* ki he kau 'aposetolo. ³⁴ Ka na'e lotu 'a Sailosi ke nofo ai pe ia. ³⁵ Pea na'e nofo 'a Paula mo Pānepasa 'i 'Aniteoke, 'o ako mo malanga'aki 'ae folofola 'ae 'Eiki, pea mo e tokolahi kehe. ³⁶ Pea hili 'ae 'aho ni'ihī, na'e pehē 'e Paula kia Pānepasa, "Ke ta toe ō, 'o 'a'ahi ki hota *kāinga* 'i he kolo kotoa pē, na'a ta malanga'aki ai 'ae folofola 'ae 'Eiki, pē 'oku nau fēfē." ³⁷ Pea na'e lotu 'a Pānepasa ke na 'ave 'a

Sione, 'oku hingoa ko Ma'ake. ³⁸ Ka na'e 'ikai lelei kia Paula ke na 'ave ia, 'aia na'a ne liaki 'akinaua 'i Pamifilia, pea na'e 'ikai 'alu mo kinaua ki he ngāue. ³⁹ Pea 'i he'ena kikihi 'o lahi, na'a na māvae: pea na'e 'ave 'e Pānepasa 'a Ma'ake, 'o na folau ki Saipalo; ⁴⁰ Pea na'e fili 'e Paula 'a Sailosi, pea na ō, kuo hūfia 'e he kāinga 'akinaua ki he 'alo'ofa 'ae 'Otua. ⁴¹ Pea na'e 'alu ia 'i Silia mo Silisia, 'o ne tokoni 'i 'ae ngaahi siasi.

16

1 'Oku kamu 'e Paula 'a Timote, 7 Pea ue'i ia 'e he Laumālie ki he ngaahi fonua, 14 'Oku ne fakalotu 'i 'a Litea, 16 Pea ne kapusi 'ae laumālie kikite. 19 Ko e me'a ia 'oku kau'imaeta ai mo fakahū ki he fale fakapōpula 'a Paula mo Sailosi. 26 'Oku fakaava 'ae ngaahi matapā 'oe fale fakapōpula. 31 'Oku lilii 'ae le'ohi 'oe fale fakapōpula, 37 Pea hao 'akinaua.

¹ Pea toki a'u atu ia ki Teape mo Lisita: pea vakai, na'e 'i ai 'ae ākongā 'e tokotaha, ko Timote hono hingoa, ko e tama 'ae fefine Siu, na'e tui ka ko 'ene tamai ko e Kiliki: ² Pea na'e fakaon-golelei ia 'e he kāinga 'i Lisita mo 'Ikoniume. ³ Pea na'e loto 'a Paula ke na ō mo ia; pea ne 'ave 'o kamu ia, koe'uhi ko e kakai Siu na'e nofo 'i he ngaahi potu ko ia: he na'a nau 'ilo kotoa pē ko 'ene tamai ko e Kiliki. ⁴ Pea 'i he'enau 'alu 'i he ngaahi kolo, na'a nau tuku kiate kinautolu 'ae fono 'aia na'e fokotu'u 'e he kau 'aposetolo mo e mātu'a 'i Selūsalema, ke nau fai. ⁵ Pea na'e 'āsili ai 'ae tu'uma'u 'ae ngaahi siasi 'i he tui, pea na'e fakatokolahi 'akinautolu 'i he 'aho kotoa pē. ⁶ Pea kuo 'osi 'a Filisia mo e fonua ko Kalētia 'i he'enau 'alu, pea na'e ta'ofi 'e he Laumālie Mā'oni'oni ke

'oua na'a nau malanga'aki 'ae folofola 'i 'Esia, ⁷ Hili 'enau a'u ki Misia, na'a nau fai kenau o ki Pitinia: ka na'e ta'ofi 'akinautolu 'e he Laumalie, ⁸ Pea kuo tukuange 'a Misia, na'a nau 'alu hifo ki Taloasi. ⁹ Pea na'e ha mai ha me'a kia Paula 'i he po'uli; na'e tu'u mai 'ae tangata Masitonia, 'o kole kiate ia, 'o pehe, "Ha'u ki Masitonia, 'o tokoni mai kiate kimautolu." ¹⁰ Pea hili 'ene mamata ki he me'a ha mai, na'a mau 'ahi'ahi ke o leva ki Masitonia, pea mau matu'aki 'ilo loto kuo ui 'e he 'Eiki ke mau malanga'aki 'ae ongoongolelei kiate kinautolu. ¹¹ Pea kuo mau tuku folau mei Taloasi, pea mau la taha ki Samotesia, pea 'i he 'aho na'a na fehohoi ki Neapoli; ¹² Pea mei ai ki Filipai, 'aia ko e kolo lahi 'i he potu ko ia 'o Masitonia, pea ko e kolo fakaLoma: pea na'a mau nofo 'i he kolo ko ia 'i he 'aho ni'ihii. ¹³ Pea na'a mau 'alu 'i he 'aho Sāpate ki he tua'a kolo ki he ve'e vaitafe, ko e potu na'e fa'a fai ai 'ae lotu; pea na'a mau nonofo, 'o lea ki he kau fefine na'e fe'alu'aki ai.

¹⁴ ¶ Pea na'e fanongo 'ae tokotaha, ko e fefine na'e fakatau me'a kulokula, 'aia na'e hingoa ko Litea, pea ko e fa'a lotu ia ki he 'Otua, mei he kolo ko Taiatila; pea na'e matala 'e he 'Eiki hono loto, ke ne tokanga ki he ngaahi me'a na'e lea'aki 'e Paula. ¹⁵ Pea kuo papitaiso ia, mo hono fale, pea ne kole, 'o pehe mai, "Kapau 'oku mou pehe mo'oni, 'oku ou tui mo'oni ki he 'Eiki, mou ha'u ki hoku fale, 'o nofo ai." Pea na'a ne fakaafe 'akimautolu.

¹⁶ ¶ Pea pehe, 'i he'emaui 'alu ange ki he lotu, na'e fakafetaulaki mai kiate kimautolu ha ta'ahine kaunanga na'e 'ulusino ai 'ae laumalie kikite, pea na'e lahi 'ae koloa na'e ma'u 'e he'ene kau matapule

'iate ia, 'i he'ene kikite *loi*; ¹⁷ Ko ia ia na'e muimui 'ia Paula mo kimautilu, 'o pehē 'ene kalanga, "Ko e kau tamaio'eiki 'ae kau tangata ni 'ae 'Otua fungani mā'olunga, pea 'oku nau fakahā mai kiate kitautolu 'ae hala 'oe mo'ui." ¹⁸ Pea 'aho lahi mo 'ene fai pehē pe. Pea kuo mamahi ai 'a Paula, pea tafoki ia ki mui, 'o ne pehē ki he laumālie, "'Oku ou fekau kiate koe, 'i he huafa 'o Sisu Kalaisi, ke ke 'alu kitu'a 'iate ia." Pea ne 'alu kitu'a ia 'i he feitu'ula'ā pē ko ia. ¹⁹ Pea kuo 'ilo 'e he'ene kau matāpule kuo 'osi ai 'enau ma'ume'a, pea nau puke 'a Paula mo Sailosi, 'o toho ki he potu fakatau, ki he kau fakamaau, ²⁰ Pea 'omi 'akinaua ki he kau pule, mo nau pehē, "Ko e Siu 'ae ongo tangata ni, pea 'oku na veuveuki lahi 'etau kolo, ²¹ 'o na ako 'aki 'ae me'a 'oku 'ikai ngofua ke tau tui ki ai, pe fai, he ko e kakai Loma 'akitautolu." ²² Pea fe'ohofi 'ae kakai kiate kinaua: pea na'e haehae honau kofu 'e he kau pule, mo fekau ke haha 'akinaua. ²³ Pea 'osi 'enau haha 'o lahi 'akinaua, na'a nau tuku 'akinaua ki he fale fakapōpula, mo nau fekau ki he le'o ke ne le'ohi ma'u 'akinaua: ²⁴ Pea 'i he'ene ma'u 'ae fekau ko ia, na'a ne fakahū 'akinaua ki he fale fakapōpula 'i loto, pea ne fakama'u hona va'e ki he 'akau.

²⁵ ¶ Pea 'i he tu'uapō mālie, na'e lotu mo hiva fakafeta'i ki he 'Otua 'a Paula mo Sailosi, pea na'e fanongo 'ae kau pōpula kiate kinaua. ²⁶ Pea fakafokifā na'e ai 'ae mofuike lahi, 'aia na'e ngaueue ai 'ae tu'unga 'oe fale fakapōpula: pea na'e ava leva 'ae matapā kotoa pē, pea movete 'ae ha'i 'onautolu taki taha kotoa pē. ²⁷ Pea 'i he 'ā 'ae le'o 'oe fale fakapōpula mei he'ene mohe, pea ne mamata kuo ava 'ae matapā 'oe fale fakapōpula,

na'a ne unuhi 'ae heletā ke tāmāte'i 'aki ia, he na'a ne mahalo kuo fehōlaki 'ae kau pōpula. ²⁸ Ka na'e kalanga 'aki 'e Paula 'ae le'o lahi, 'o pehē, "Oua na'a ke fai ha kovi kiate koe: he 'oku mau kātoa 'i heni." ²⁹ Pea na'e toki ui 'e ia ke 'omi ha maama, pea 'oho ia ki loto, pea ha'u tetetete, 'o fakatōmāpe'e 'i he 'ao 'o Paula mo Sailosi, ³⁰ 'O ne 'omi 'akināua kitu'a, mo ne pehē, "Ongo 'eiki, ko e hā te u fai ke u mo'ui ai?" ³¹ Pea na'a na pehē, "Tui ki he 'Eiki ko Sisu Kalaisi, pea te ke mo'ui, mo ho fale." ³² Pea ne na lea'aki 'ae folofola 'ae 'Eiki kiate ia, mo kinautolu kotoa pē 'i hono fale. ³³ Pea na'a ne 'ave 'akināua, 'o fufulu hona lavea 'i he feitu'upō pe ko ia; pea na'e papitaiso ia, pea mo hono fale kotoa pē. ³⁴ Pea kuo ne 'omi 'akināua ki hono fale, pea ne tuku 'ae me'akai kiate kināua, pea fiefia ia, mo ne tui ki he 'Otua, 'aia mo hono fale kotoa pē. ³⁵ Pea pongipongi ai, na'e fekau 'e he kau pule 'ae kau tangata fekau, ke nau pehē, "Tuku ke ō 'ae ongo tangata na." ³⁶ Pea tāla atu ia 'e he le'o 'oe fale fakapōpula kia Paula, "Kuo fekau mai 'e he kau pule ke tukuange 'akimoua pea ko ia ke mo ō, pea 'alu 'i he fiemālie." ³⁷ Ka na'e pehē 'e Paula kiate kinautolu, "Ko e ongo Loma 'akimāua, pea kuo nau haha fakahā mo ta'efakamaau 'akimāua, mo lī ki he fale fakapōpula: pea 'oku nau kapusi fakafufū eni 'akimāua? 'E 'ikai; kae ha'u pē 'akinautolu 'o 'ave 'akimāua kitu'a." ³⁸ Pea na'e tāla 'e he kau tangata fekau 'ae lea ni ki he kau pule: pea na'a nau manavahē 'i he'enau fanongo ko e ongo Loma 'akināua. ³⁹ Pea na'a nau ha'u 'o kole kiate kināua, mo 'omi 'akināua kitu'a, pea kole ke na ō 'i he kolo.

40 Pea na'a na omi mei he fale fakapōpula, 'o na ō kia Litea: pea hili 'enau fe'iloaki mo e kāinga, mo fakafiēmālie'i 'akinautolu, na'a na fononga atu.

17

1 'Oku malanga 'a Paula 'i Tesalonika, 4 Pea tui ai 'ae ni'ihī, kae fakatanga'i ia 'e he ni'ihī. 10 'Oku 'alu ia ki Pelea, 'o ne malanga ai. 13 'I he fakatanga'i ia 'i Tesalonika, 15 'Oku 'alu ki 'Atenisi, pea kikihi mo malanga'aki 'ae 'Otua mo'oni kiate kinautolu. 34 'Oku liliu ai 'ae tokolahi kia Kalaisi.

¹ Pea kuo nau 'alu 'i 'Amifipoli mo 'Apolonia, pea nau a'u ki Tesalonika, pea na'e 'i ai 'ae falelotu 'oe kakai Siu. ² Pea na'e 'alu 'a Paula kiate kinautolu, 'o hangē ko 'ene fa'a fai, pea ne malanga'aki 'ae ngaahi tohi kiate kinautolu 'i he 'aho Sāpate 'e tolu, ³ "O fakamatala mo fakamo'oni, na'e taau mo Kalaisi ke mamahi, mo toetu'u mei he pekia; pea ko Sisu eni, 'oku ou malanga'aki kiate kimoutolu, ko e Kalaisi ia." ⁴ Pea na'e tui honau ni'ihī, 'onau kau taha mo Paula mo Sailosi; pea mo e tokolahi 'i he Kiliki kuo lotu, pea mo e kau fine'eiki tokolahi.

⁵ ¶ Ka ko e kakai Siu na'e 'ikai tui, na'a nau meheka, pea na'a nau 'ave mo kinautolu 'ae kau siana pau'u, pea tānaki 'ae tokolahi, 'onau veuveuki 'ae kolo, pea fe'ohofi ki he fale 'o Selsoni, 'o kumi ke 'omi 'akinaua kitu'a ki he kakai. ⁶ Pea 'i he 'ikai te nau 'ilo 'akinaua, na'a nau toho 'a Selsoni mo e kāinga ni'ihī ki he kau fakamaau 'oe kolo, mo nau kalanga, Ko kinautolu kuo fulihi 'a māmani, kuo nau ha'u foki ki heni; ⁷ Pea kuo ma'u 'akinautolu 'e Selsoni pea 'oku nau fai kehe kotoa pē mo e ngaahi fono 'a Sisa, mo nau pehē,

“Oku ai ‘ae tu‘i ‘e taha, ko Sisu.’ ⁸ Pea na‘a nau fakamanayahē‘i ‘ae kakai mo e kau fakamaau ‘oe kolo, ‘i he‘enau fanongo ki he ngaahi me‘a ni. ⁹ Pea ‘i he‘enau ma‘u ‘ae tuku lea totongi ‘a Sesonu mo hono toe ‘oe kāinga, na‘a nau tukuange ‘akinautolu.

¹⁰ ¶ Pea na‘e tukuange leva ‘e he kāinga ‘a Paula mo Sailosi ke na ō po‘uli ki Pelea: pea kuo na a‘u ki ai, pea na hū ki he falelotu ‘oe kakai Siu. ¹¹ Pea na‘e loto lelei ‘akinautolu ni ‘iate kinautolu ‘i Tesalonika, he na‘a nau ma‘u ‘ae folofola mo e loto fiefia, ‘onau kumi ‘i he ngaahi tohi ‘i he ‘aho kotoa pē, ki hono mo‘oni ‘oe ngaahi me‘a ni. ¹² Ko ia na‘e tui ai ‘ae tokolahi ‘iate kinautolu; pea mo e kau fine‘eiki ‘i he kakai Kiliki, pea mo e kau tangata tokolahi. ¹³ Pea kuo ‘ilo ‘e he kakai Siu ‘i Tesalonika kuo malanga‘aki ‘e Paula ‘ae folofola ‘ae ‘Otua ‘i Pelea, na‘a nau ‘alu ki ai, ‘o fakamaveuveu‘i ‘ae kakai. ¹⁴ Pea tukuange leva ‘e he kāinga ‘a Paula ke hala tahi ia ‘o ‘alu: ka na‘e nofo pe ‘i ai ‘a Sailosi mo Timote. ¹⁵ Pea ko kinautolu na‘e fakahinohino ‘a Paula, na‘a nau ‘omi ia ki ‘Atenisi: pea kuo nau ma‘u ‘ae fekau kia Sailosi mo Timote, ke na ha‘u vave kiate ia, na‘a nau ‘alu.

¹⁶ ¶ Pea na‘e kei tatali ‘a Paula kiate kinaua ‘i ‘Atenisi, pea ngaueue hono laumālie ‘iate ia, ‘i he‘ene mamata kuo pito ‘ae kolo ‘i he tamapua. ¹⁷ Pea na‘e kikihi ia ‘i he falelotu mo e kakai Siu, pea mo e kakai kuo lotu, pea mo kinautolu na‘a nau fetaulaki mo ia ‘i he potu fakatau ‘i he ‘aho kotoa pē. ¹⁸ Pea na‘e toki fetaulaki mo ia ‘ae kau fiepotō ‘oe *fa‘ahinga* ‘o ‘Epikulio, mo Sitoiko. Pea pehē ‘e he ni‘ihi, “Ko e hā ‘oku lau ‘e he palau na?” Pea pehē ‘e he ni‘ihi, “Oku matamata fakahā

'otua fo'ou ia:" koe'uhi na'a ne malanga'aki kiate kinautolu 'a Sisu, mo e toetu'u. ¹⁹ Pea na'e 'omi ia, 'o 'ave ki he 'Aleopeiko, mo nau pehē, "'Oku mau fie 'ilo pē ko e hā 'ae akonaki fo'ou ni, 'oku ke lea'aki. ²⁰ He 'oku ke 'omi me'a fo'ou ki homau telinga: ko ia 'oku mau fie 'ilo ai hono 'uhinga 'oe ngaahi me'a ni." ²¹ (He ko e kakai 'Atenisi kotoa pē, mo e 'āunofa 'i ai, na'a nau mātu'aki nofo pe ke lau, mo fakafanongo ki he me'a fo'ou.)

²² ¶ Pea na'e tu'u 'a Paula 'i he lotolotonga 'oe 'Aleopeiko, 'o ne pehē, "'Akimoutolu 'i 'Atenisi, 'oku ou vakai 'oku mou fa'a fai 'o lahi 'ae lotu. ²³ Koe'uhi 'i he'eku 'alu, 'oku ou mamata ki he me'a 'oku mou lotu ki ai, pea ne u 'ilo 'ae 'esifeilaulau, 'oku tu'u ai 'ae tohi ni, 'KI HE 'OTUA 'OKU 'IKAI 'ILOA.' Pea ko ia 'oku mou lotu ta'e'ilo ki ai, ko ia ia 'oku ou fakahā kiate kimoutolu. ²⁴ Ko e 'Otua 'aia na'a ne ngaohi 'a māmani mo e me'a kotoa pē 'oku 'i ai, 'oku 'ikai nofo ia 'i he ngaahi fale kuo ngaohi 'e he nima, he ko e 'Eiki ia 'oe langi mo māmani; ²⁵ Pea 'oku 'ikai tauhi 'aki ia 'ae nima 'oe tangata, 'o hangē 'oku masiva ia 'i ha me'a, he 'oku foaki 'e ia ki he me'a kotoa pē 'ae mo'ui, mo e mānava, mo e me'a kotoa pē; ²⁶ Pea na'e ngaohi 'e ia 'i he toto pe taha 'ae ngaahi kakai kotoa pē ke nofo 'i he funga 'o māmani kotoa pē, pea kuo tomu'a tukupau 'ae ngaahi kuonga, mo e ngata'anga 'o honau nofo'anga; ²⁷ Ke nau kumi ki he 'Eiki, 'o tautaufā ki ai, hei'ilo pe te nau ma'u ia, ka 'oku 'ikai mama'o ia mo kitautolu taki taha kotoa pē. ²⁸ 'He 'oku tau mo'ui, mo ngaueue, mo nofo pē, 'iate ia;' 'o hangē ko e lea 'ae ni'ihi 'i ho'omou kau tohi hiva, 'He ko hono hako foki 'akitautolu.' ²⁹ Pea kapau ko

e hako 'oe 'Otua 'akitautolu, 'oku 'ikai lelei 'etau mahalo 'oku tatau 'ae 'Otua mo e koula, pe ko e siliva, pe ko e maka, kuo tongitongi 'aki 'ae poto mo e filio'i 'oe tangata. ³⁰ Pea na'e 'ikai fie 'afio'i 'e he 'Otua 'ae ngaahi kuonga 'oe vale ni, ka 'oku ne fekau eni ki he kakai kotoa pē, 'i he potu kotoa pē, ke nau fakatomala: ³¹ Koe'uhi kuo ne kotofa 'ae 'aho, te ne fakamaau mā'oni'oni ai 'a māmani, 'i he tangata kuo ne fakanofa; pea kuo ne fakapapau ia ki he kakai kotoa pē, 'I he'ene fokotu'u ia mei he pekia."

³² ¶ Pea 'i he'enau fanongo ki he toetu'u 'ae pekia, na'e manuki 'ae ni'ihi: kae pehē 'e he ni'ihi, "Te mau toe fanongo 'iate koe ki he me'a ni." ³³ Pea 'alu ai 'a Paula 'iate kinautolu. ³⁴ Ka na'e pikitai 'ae kau tangata ni'ihi kiate ia, pea nau tui: pea na'e 'i ai 'a Taionisio 'oe 'Aleopeiko, pea ko e fefine na'e hingoa ko Temalisi, pea mo e ni'ihi foki mo kinautolu.

18

1 'Oku ngāue fakamaama 'a Paula, mo malanga ki he kakai Senitaile 'i Kolinitō. 9 'Oku tokoni'i ia 'e he 'Eiki 'i he me'a na'e hā mai. 12 'Oku talatalaaki ia 'i he 'ao 'o Kalio ko e pule, kae tukuange. 18 Hili ia 'oku fononga fano ia 'i he ngaahi kolo, 'o tokoni 'ae kau ākongā. 24 'Oku akonaki'i 'e 'Akuila mo Pisila 'a 'Apolosi, 28 Pea ne malanga'aki 'a Kalaisi, pea lahi hono 'aonga.

¹ Pea hili 'ae ngaahi me'a ni, na'e 'alu 'a Paula 'i 'Atenisi, pea a'u atu ki Kolinitō; ² Pea na'a ne 'ilo 'i ai ha Siu na'e hingoa ko 'Akuila, na'e fanau'i 'i Ponito, kuo toki ha'u mei 'Itali, mo hono uaifi ko

Pisila; (he na'e fekau 'e Kalotiusi ke 'alu 'i Loma 'ae kakai Siu kotoa pē:) pea ne 'alu ia kiate kinaua. ³Pea koe'uhi na'a nau faiva taha, ko ia na'a ne nofo mo kinaua, 'o ngāue: he ko 'enau faiva ko e ngaohi fale fehikitaki. ⁴Pea na'e ako ia 'i he falelotu, 'i he 'aho Sāpate kotoa pē, pea ne fakatafoki 'ae Siu mo e Kiliki. ⁵Pea kuo ha'u 'a Sailosi mo Timote mei Masitōnia, pea māfasia 'a Paula 'i hono loto, pea fakapapau atu 'e ia ki he kakai Siu ko e Kalaisi 'a Sisui. ⁶Pea 'i he'enu fakatanga, mo lea kovi, na'a ne tupe'i hono kofu, mo ne pehē kiate kinautolu, "Ke 'i homou 'ulu pē 'a homou toto; 'oku ou ma'a au: ngata mei heni, te u 'alu ki he Senitaile."

⁷ ¶ Pea ne ne 'alu mei ai, 'o hū ki he fale 'o ha tangata, na'e hingoa ko Susitasa, na'e lotu ia ki he 'Otua, pea na'e vāofi hono fale mo e falelotu. ⁸Pea na'e tui ki he 'Eiki 'a Kalisipo, ko e pule lahi 'oe falelotu, mo hono fale kotoa pē; pea na'e fanongo mo tui 'ae kakai Kolinitō tokolahi, pea na'e papitaiso 'akinautolu. ⁹Pea folofola ai 'ae 'Eiki kia Paula 'i he po'uli, 'i he me'a na'e hā mai, "'Oua na'a ke manavahē, ka ke lea, pea 'oua na'a ke fakalongo pē; ¹⁰He 'oku ou 'iate koe, pea 'e 'ikai ha tangata te ne fa'a fai ha kovi kiate koe; he 'oku ou ma'u 'ae kakai tokolahi 'i he kolo ni." ¹¹Pea na'a ne nofo ai 'i he ta'u 'e taha pea mo e māhina 'e ono, 'o ne ako 'aki 'ae folofola 'ae 'Otua kiate kinautolu.

¹² ¶ Ka 'i he pule 'a Kalio 'i 'Akeia, na'e fakataha 'ae kakai Siu, 'onau fe'ohofi kia Paula, pea taki ia ki he potu fakamaau, ¹³Mo nau pehē, "'Oku ako 'e he siana ni ke lotu 'ae kakai ki he 'Otua, kae 'ikai hangē ko e fono." ¹⁴Pea kuo fai 'e Paula ke ne lea, pea pehē 'e Kalio ki he kakai Siu, "'Ae

kakai Siu, ka ne ko ha me'a ta'etotonu pe pau'u kuo fai, pehē 'e taau mo au ke u tokanga kiate kimoutolu: ¹⁵ Pea kapau ko e fakakikihi 'i he lea mo e hingoa, mo ho'omou fono pē, mou tokanga 'akimoutolu ki ai; 'e 'ikai te u fakamaau 'eau 'ae me'a pehē." ¹⁶ Pea na'a ne kapusi 'akinautolu mei he potu fakamaau. ¹⁷ Pea na'e toki puke 'e he Kiliki kotoa pē 'a Sositine, ko e pule lahi 'oe falelotu, mo nau tautea ia 'i he potu fakamaau. Pea na'e 'ikai tokanga 'a Kalio ki he ngaahi me'a ni.

¹⁸ ¶ Pea na'e kei nofo ai 'a Paula 'o fuoloa, pea toki māvae ia mo e kāinga, 'o ne folau mei ai ki Silia, pea na'e ō mo ia 'a Pisila mo 'Akuila; kuo tomu'a fafai hono 'ulu 'i Senikelea: ko e me'a 'i he'ene fuakava. ¹⁹ Pea na'a ne a'u atu ki 'Efesō, pea ne tuku ai 'akinaua: pea 'alu ia ki he falelotu, 'o malanga ki he kakai Siu. ²⁰ Pea 'i he'enau kole ke nau nonofo 'o fuoloa si'i, na'e 'ikai loto ia ki ai; ²¹ Ka na'e lea māvae ia kiate kinautolu, 'o pehē, "'Oku mātu'aki totonu 'eku 'alu ki he kātoanga 'oku 'amanaki ni 'i Selūsalema: ka te u toe ha'u kiate kimoutolu, 'o kapau 'e lelei ki he 'Otua." Pea na'e folau ia mei 'Efesō. ²² Pea kuo tū'uta ia ki Sesalia, pea 'alu hake ia, 'onau fe'ofa'ofani mo e siasi, pea 'alu hifo ia ki 'Aniteoke. ²³ Pea kuo fuoloa ange 'ene nofo ai, pea 'alu ia, 'o fononga 'i he potu kotoa pē 'o Kalētia mo Filisia, 'o tokoni 'ae kau ākongā kotoa pē.

²⁴ ¶ Pea na'e ha'u ki 'Efesō 'ae Siu 'e tokotaha na'e hingoa ko 'Apolosi, na'e fanau'i ia 'i 'Alekišānitia, ko e tangata lea mālie ia, pea poto lahi 'i he ngaahi tohi. ²⁵ Pea kuo akonekina 'ae tangata ni 'i he hala 'oe 'Eiki; pea 'i he'ene loto fai velenga, na'a

ne lea mo ako lahi 'aki 'ae ngaahi me'a 'ae 'Eiki, ka kuo 'ilo pe 'e ia 'ae papitaiso 'a Sione. ²⁶ Pea na'e kamata lea mālohi ia 'i he falelotu: pea kuo fanongo ki ai 'a 'Akuila mo Pisila, na'a na ma'u ia, 'o na fakamatala kiate ia 'o lahi 'ae hala 'oe 'Otua. ²⁷ Pea kuo loto ia ke 'alu ki 'Akeia, na'e tohi 'e he kāinga, 'o enginaki ki he kau ākongā ke nau ma'u ia: pea kuo a'u atu ia ki ai, pea ne tokoni lahi 'akinautolu kuo nau tui 'i he 'alo'ofa: ²⁸ He na'e fakakikihi mālohi ia mo e kakai Siu, 'i he fakahā, 'o ne fakamo'oni mei he ngaahi tohi ko Sisu ko e Kalaisi.

19

6 'Oku tuku 'ae Laumālie Mā'oni'oni 'i he hili 'ae nima 'o Paula; 9 'Oku lea kovi 'ae kakai Siu ki he'ene akonaki, kae fakamo'oni ia 'aki 'ae ngaahi me'a mana. 13 Ko e kau Siu fie mana, 16 'Oku tautea 'e he tēvolo. 19 'Oku fufū 'ae ngaahi tohi na'e ngāue'aki 'e he kau fie mana. 24 Ko Temetelio 'oku ne fakatupu 'ae fakatanga kia Paula 'i he'ene 'ofa ki he koloa, 35 Ka 'oku lolomi ia 'e he matāpule tohi.

¹ Pea 'i he kei nofo 'a 'Apolosi 'i Kolinitō, na'e 'alu 'a Paula ki 'Efesō, 'i he hili 'a 'ene fononga 'i he ngaahi potu tuku'uta; pea ne 'ilo ai 'ae ākongā ni'ihi, ² Pea ne pehē kiate kinautolu, "Kuo mou ma'u 'ae Laumālie Mā'oni'oni talu ho'omou tui?" Pea na'a nau pehē kiate ia, "'Oku te'eki ai te mau fanongo pe 'oku ai ha Laumālie Mā'oni'oni.'" ³ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Pea ne mou papitaiso ki he hā?" Pea nau pehē, "Ki he papitaiso 'a Sione." ⁴ Pea toki pehē 'e Paula, "Ko e mo'oni na'e papitaiso 'aki 'e Sione 'ae papitaiso ki he fakatomala, 'o ne pehē ki he kakai, ke nau tui kiate

ia 'e fakamuimui 'iate ia, 'a ia, ko Kalaisi Sisu. ⁵ Pea 'i he nau fanongo eni na 'a nau papitaiso 'i he huafa 'oe 'Eiki ko Sisu. ⁶ Pea kuo hilifaki 'ae nima 'o Paula kiate kinautolu, pea hoko kiate kinautolu 'ae Laumālie Mā'oni'oni; pea na 'a nau lea'aki 'ae lea kehekehe, mo nau kikite. ⁷ Pea ko e tangata 'e toko hongofulu ma toko ua nai 'akinautolu. ⁸ Pea na 'e 'alu ia ki he falelotu, 'o ako mālohi 'i he māhina 'e tolu, 'o ne fakamatala mo fakapapau atu 'ae ngaahi me'a 'oe pule'anga 'oe 'Otua. ⁹ Kae 'i he fakafefeka 'ae ni'ihī, mo 'ikai tui, kae lea kovi ki he hala ko ia 'i he 'ao 'oe kakai, na 'a ne mahu'i 'iate kinautolu, mo ne vahevahe *mei ai* 'ae kau ākonga, pea malanga 'i he 'aho kotoa pē 'i he fale lautohi 'oe tangata ko Tilano. ¹⁰ Pea ne fai ia 'i he ta'u 'e ua; ko ia na 'e fanongo ai ki he folofola 'ae 'Eiki ko Sisu 'akinautolu kotoa pē na 'e nofo 'i 'Esia, 'ae kakai Siu mo e Kiliki. ¹¹ Pea na 'e fai 'e he 'Otua 'ae ngaahi mana fakafo 'i he nima 'o Paula: ¹² He na 'e 'ave mei hono sino 'ae ngaahi holoholo mo e no'o, ki he kakai mahaki, pea na 'e mahu'i 'ae mahaki 'iate kinautolu, pea 'alu 'iate kinautolu 'ae kau laumālie kovi.

¹³ ¶ Pea ko e kau Siu ni'ihī na 'e fe'alu'aki fano, ko e kau fie mana, na 'a nau fai ke ui 'aki 'ae huafa 'oe 'Eiki ko Sisu kiate kinautolu na 'e ulusino ai 'ae ngaahi laumālie kovi, 'o pehē, "Oku mau fekau mālohi kiate kimoutolu ia Sisu, 'aia 'oku malanga'aki 'e Paula." ¹⁴ Pea na 'e fai pehē 'ae ngaahi foha 'e toko fitu 'o Siva, ko e Siu, pea ko e taula'eiki lahi. ¹⁵ Pea na 'e lea 'ae laumālie kovi, 'o pehē, "Oku ou 'ilo 'a Sisu, pea 'oku ou 'ilo mo Paula; ka ko hai 'akimoutolu?" ¹⁶ Pea na 'e 'oho kiate kinautolu 'ae tangata na 'e ulusino ai 'ae

laumālie kovi, pea na'a ne ikuna 'akinautolu, mo fai mālohi kiate kinautolu, pea na'a nau feholaiki mei he fale ko ia kuo nau telefua mo makafokafo. ¹⁷ Pea na'e 'ilo eni 'e he Siu mo e Kiliki kotoa pē na'e nofo 'i 'Efesō; pea na'e tō 'ae manavahē kiate kinautolu kotoa pē, pea na'e ongoongolelei ai 'ae huafa 'oe 'Eiki ko Sisu. ¹⁸ Pea na'e ha'u 'ae tokolahī na'e tui, ke vete mo fakahā 'enau ngaahi faianga. ¹⁹ Pea ko e tokolahī, 'iate kinautolu na'e ngāue fakafiemana, na'a nau 'omi 'o fakataha 'enau ngaahi tohi, 'o tutu ia 'i he 'ao 'oe kakai: pea na'a nau lau hono totongi 'oe ngaahi tohi, ko e pa'anga siliva 'e nima mano. ²⁰ He na'e mātu'aki tupulekina pea mālohi 'ae folofola 'ae 'Otua.

²¹ ¶ Pea kuo hili 'ae ngaahi me'a ni, na'e ma'u 'ae lotu 'o Paula ke 'alu ki Selūsalema, 'oka hili 'ene 'alu 'i Masitōnia, mo 'Akeia, pea na'a ne pehē, "Oka hili 'eku 'alu ki ai, 'e totonu ke u vakai foki ki Loma." ²² Pea fekau 'e ia ke ō ki Masitōnia 'ae toko ua 'iate kinautolu na'e tauhi kiate ia, ko Timote mo Eleasito; ka na'e kei nofo si'i ia 'i 'Esia. ²³ Pea na'e tupu 'i he ngaahi 'aho ko ia 'ae maveuveu lahi, ko e me'a 'i he lotu ko ia. ²⁴ He ko e tangata ko Temetelio hono hingoa, ko e tufunga ngaohi siliva, na'a ne ngaohi 'ae teunga siliva ki he fale lahi 'o Taiena, pea na'e lahi 'ae koloa na'e ma'u ai 'e he kau tufunga; ²⁵ Pea na'a ne fakakātoa 'akinautolu, mo e kakai na'a nau kaunga faiva fakataha mo ne pehē, "Ae kau matāpule, 'oku mou 'ilo ko e me'a 'i he faiva ni 'oku tau ma'u ai 'etau koloa. ²⁶ Pea ko eni, 'oku mou mamata mo fanongo kuo fakaloto'i mo fakatafoki 'e Paula ni 'ae kakai tokolahī, 'ikai 'i 'Efesō pē, kae meimei 'i 'Esia kotoa pē, 'i he'ene pehē, 'Oku

'ikai ko e ngaahi 'otua 'aia 'oku ngaohi 'e he nima:
27 Pea 'e 'ikai ngata 'i he manuki'i 'o 'etau faiva ni;
ka 'e taukaea foki mo e fale lahi 'oe 'otua fefine
ongoongo ko Taiena, pea 'e maumau mo hono
nāunau, 'aia 'oku hū ki ai 'a 'Esia mo māmani kotoa
pē.” 28 Pea 'i he'enau fanongo, na'a nau fonu 'i he
'ita, mo nau kalanga, 'o pehē, “Oku lahi 'a Taiena
'oe kakai 'Efesō.” 29 Pea na'e maveuveu 'ae kolo
kotoa pē: pea kuo nau puke 'a Keio mo 'Alisitako,
ko e ongo tangata Masitōnia, ko e kau fononga 'o
Paula, na'a nau fe'ohofi fakataha ki he fale faiva.
30 Pea na'e fie 'alu atu 'a Paula ki loto ki he kakai,
ka na'e ta'ofi ia 'e he kau ākongā. 31 Pea ko e ni'ihi 'i
he kau matāpule 'o 'Esia, ko hono kāinga, na'a nau
fekau atu, 'o kole kiate ia ke 'oua 'aupito na'a 'alu
ia ki he fale faiva. 32 Pea kalanga 'aki 'e he ni'ihi ha
me'a 'e taha, pea ko e ni'ihi ha me'a kehe: he na'e
puputu'u 'ae kakai, pea na'e 'ikai 'ilo 'e he tokolahi
pe ko e hā kuo nau fakataha ai. 33 Pea na'a nau taki
mai 'a 'Alekisānita, mei he kakai, pea fokotu'u ia
'e he kakai Siu. Pea ta'alo 'aki 'e 'Alekisānita hono
nima, 'o fie fakamatala ki he kakai. 34 Ka 'i he'enau
'ilo ko e Siu ia, na'a nau kalanga fakataha kotoa pē
'i he feitu'ula'ā 'e ua, “Oku lahi 'a Taiena 'oe kakai
'Efesō.” 35 Pea kuo lolomi 'ae kakai 'e he matāpule
tohi 'oe kolo, pea pehē 'e ia, “Ko e kakai 'Efesō, ko
hai ha tangata 'oku 'ikai te ne 'ilo 'oku tapu 'ae
kolo ko 'Efesō kia Taiena, ko e 'otua fefine 'oku
lahi, pea mo e *tamapua* na'e tō hifo meia Supita?
36 Pea ko eni, 'i he 'ikai fa'a lea kehe 'e ha taha ki he
ngaahi me'a ni, ko ia 'oku totonu ai ke mou nofo
pē, pea 'oua na'a fai ha me'a 'i he 'ohonoa. 37 He
kuo mou taki mai 'ae kau tangata ni, ka 'oku 'ikai

ko e kau kaiha'a mei he ngaahi fale faka'eiki, pe ko e kau lea kovi ki homou 'otua fefine. ³⁸ Pea kapau 'oku ia Temetelio, mo e kau tufunga 'oku 'iate ia, ha me'a ki ha taha, 'oku ai 'ae ngaahi fakamaau'anga, pea 'oku ai mo e kau fakamaau: tuku ke nau fetalatalaaki ai 'akinautolu. ³⁹ Pea ka ha'amou fehu'i ki ha ngaahi me'a kehe, 'e fakamaau ia 'i he fakataha totonu. ⁴⁰ Koe'uhi na'a 'eke kiate kinautolu ki he maveuveu 'oe 'aho ni, he 'oku 'ikai te tau fa'a fakahā hano 'uhinga 'oe fakataha ni." ⁴¹ Pea hili 'ene lea ko ia, na'e tutuku 'e ia 'ae fakataha.

20

1 'Oku 'alu 'a Paula ki Masitōnia. 7 'Oku ne fai 'ae 'ohomohe tapu, pea malanga. 9 Kae tō 'o mate 'a 'Utiko, 10 Pea fokotu'umo'ui ia. 17 'Oku ne fakataha ki Mileto 'ae kau mātu'a, 'o ne tala kiate kinautolu 'ae me'a 'e hoko kiate ia, 28 'Oku ne tuku 'ae fanga sipi 'ae 'Otua kiate kinautolu, 29 'Oku ne valoki 'akinautolu 'i he kau akonaki kākā 32 'Oku ne tuku 'akinautolu ki he 'Otua, 36 'O ne hūfia 'akinautolu kae 'alu.

¹ Pea 'i he tuku 'ae maveuveu, na'e ui 'e Paula ke ha'u kiate ia 'ae kau ākonga, 'onau fe'ofu'ofani pea mahu'i ia ke 'alu ki Masitōnia. ² Pea kuo 'osi 'ae ngaahi potu ko ia 'i he'ene 'alu, pea lahi 'ene akonaki kiate kinautolu, pea 'alu ia ki Kilisi. ³ 'O nofo ai 'i he māhina 'e tolu. Pea kuo toitoi'i ia 'e he kakai Siu, 'i he'ene te u folau ki Silia, pea lotu ia ke toe foki ange ki Masitōnia. ⁴ Pea na'e 'alu mo ia ki 'Esia 'a Sopeta mei Pelea; mo 'Alisitako mo Sekunio mei Tesalonika; mo Keio mei Teape, mo Timote; mo Tikiko mo Talofimo

mei 'Esia; ⁵ Pea na'e mu'omu'a 'akinautolu ni, 'o tatali mai kiate kinautolu 'i Taloasi. ⁶ Pea na'a mau folau mei Filipai, 'i he hili 'ae ngaahi 'aho *kai mā* ta'eme'afakatupu, pea mau a'u atu kiate kinautolu 'i Taloasi 'i he 'aho 'e nima; pea na'a mau nofo ai 'i he 'aho 'e fitu. ⁷ Pea 'i he 'uluaki 'aho 'oe uike, na'e katoa ai 'ae kau ākongā ke tofitofi mā, pea malanga 'a Paula kiate kinautolu, kuo 'amanaki 'alu ia 'i he 'apongipongi; pea malanga ia 'o a'u ki he tu'uapō mālie. ⁸ Pea na'e lahi 'ae maama 'i he potu fale ki 'olunga, kuo nau fakataha ai. ⁹ Pea na'e heka 'i he kātupa 'ae talavou 'e tokotaha, ko hono hingoā ko 'Utiko, pea na'e mohe ma'u ia: pea 'i he malanga fuoloa 'a Paula, na'e hinga hifo ia 'i he mohe, pea tō ki lalo mei hono tolu 'oe fata 'oe fale, pea hiki hake ia kuo mate. ¹⁰ Pea na'e 'alu hifo 'a Paula, 'o fo'ohifo 'iate ia, mo fā'ufua, mo ne pehē, "Oua te mou mamahi; he 'oku 'iate ia 'a 'ene mo'ui." ¹¹ Pea kuo 'alu hake ia 'o tofitofi 'ae mā, mo kai, pea nau talanoa 'o fuoloa, 'o a'u ki he ma'a 'ae 'aho, pea toki 'alu ia. ¹² Pea na'a nau 'omi 'ae talavou kuo mo'ui, pea na'e lahi 'enau fiemālie.

¹³ ¶ Pea ne mau mu'omu'a ki he vaka, 'o folau ki 'Asosi, 'o mau tokanga ke fakaheka ai 'a Paula: ko 'ene fekau ia, he ko hono loto ke hala 'uta pe ia. ¹⁴ Pea kuo mau fetaulaki ki 'Asosi, pea mau fakaheka ia, pea 'alu ki Meteline. ¹⁵ Pea mau folau mei ai, pea pongipongi hake, na'a mau hoko 'o fe'unga mo Kaio; pea mau a'u ki Semo 'i hono 'aho ua, pea mau nofo 'i Talokilio; pea a'u atu 'i he 'aho na'a na feholoji ki Mileto. ¹⁶ He kuo pau 'ae loto 'o Paula ke 'oua na'a folau ki 'Efesō, koe'uhi ke 'oua na'a fuoloa ai ia ki 'Esia: he na'a ne fakato'oto'o, 'o

kapau 'e mafai 'e ia, ke hoko ki Selūsalema 'i he 'aho 'oe Penitekosi.

¹⁷ ¶ Pea na'e fekau 'e ia mei Mileto ke ha'u 'ae kau mātu'a 'oe siasi mei 'Efesō. ¹⁸ Pea kuo nau ha'u kiate ia, pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Talu 'ae 'uluaki 'aho ne u ha'u ai ki 'Esia, kuo mou 'ilo ia 'ae anga 'o 'eku nofo 'iate kimoutolu 'i he 'aho kotoa pē, ¹⁹ 'A 'eku tauhi 'ae 'Eiki 'i he loto angavaivai lahi, mo e lo'imata lahi, mo e ngaahi 'ahi'ahi, na'e tō kiate au 'i he toitoi'i au 'e he kakai Siu: ²⁰ Mo 'eku ta'eta'ofi ki ha me'a 'e taha 'oku 'aonga, ka kuo u faka'ilo kiate kimoutolu, mo ako fakahā kiate kimoutolu, pea 'i he ngaahi fale, ²¹ 'O fakapapau atu ki he kakai Siu, pea mo e kakai Kiliki foki, 'ae fakatomala ki he 'Otua, mo e tui ki hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ²² Pea ko eni, vakai, 'oku ou 'alu ha'isia 'i loto ki Selūsalema, pea 'oku 'ikai te u 'ilo 'ae ngaahi me'a 'e hoko mai ai kiate au: ²³ Ka ko eni, 'oku fakamo'oni mai 'e he Laumālie Mā'oni'oni, 'o pehē, 'oku tatali pe kiate au 'ae ngaahi ha'i mo e me'a fakamamahi 'i he kolo kotoa pē. ²⁴ Ka 'oku 'ikai ue'i ai au, pea 'oku 'ikai foki te u lau ko e me'a mahu'inga kiate au 'eku mo'ui, kae kehe ke u faka'osi 'i he fiefia 'eku lakanga, mo e ngāue kuo u ma'u mei he 'Eiki ko Sisu, ke u fakamo'oni ki he ongoongolelei 'oe 'alo'ofa 'ae 'Otua. ²⁵ "Pea ko eni, vakai, 'oku ou 'ilo 'e 'ikai te mou toe mata ki hoku mata, 'akimoutolu kotoa pē kuo u malanga'aki ki ai 'ae pule'anga 'oe 'Otua. ²⁶ Ko ia 'oku ou fakapapau fakamo'omo'oni atu kiate kimoutolu he 'aho ni, 'oku ou ma'a au mei he toto 'oe kakai kotoa pē. ²⁷ He na'e 'ikai te u ta'ofi 'ae fakahā kiate kimoutolu 'ae finangalo kotoa pē 'oe 'Otua. ²⁸ Ko ia ke mou vakai kiate kimoutolu,

pea mo e fanga sipi kotoa pē, 'aia kuo fakanofu 'akimoutolu 'e he Laumālie Mā'oni'oni ko hono kau tauhi, ke mou fafanga 'ae siasi 'ae 'Otua, 'aia na'a ne fakatau'aki hono ta'ata'a. ²⁹ He 'oku ou 'ilo eni, ka hili 'eku 'alu, 'e ha'u kiate kimoutolu 'ae fanga ulofi fakamālohi, pea 'e 'ikai te nau mamae ki he fanga sipi. ³⁰ Pea 'e tupu foki 'iate kimoutolu 'ae kau tangata, te nau ako 'aki 'ae me'a fakahala, ke tohoaki 'ae kau ākongā ke muimui kiate kinautolu. ³¹ Ko ia ke mou le'o, pea manatu kuo tolu ta'u mo e 'ikai te u tuku 'eku valokiekina 'akimoutolu taki taha mo e lo'imata 'i he pō mo e 'aho. ³² "Pea ko eni, 'e kāinga, 'oku ou tuku 'akimoutolu ki he 'Otua, pea mo e folofola 'o 'ene 'ofa, 'aia 'oku ne fa'a fai ke langa hake 'akimoutolu, pea ke tuku kiate kimoutolu 'ae tofi'a fakataha mo kinautolu kotoa pē kuo fakamā'oni'oni'i. ³³ Na'e 'ikai te u manumanu ki he siliva, pe ki he koula, pe ki he kofu 'o ha tokotaha. ³⁴ 'Io, 'oku mou 'ilo 'ekimoutolu, ko e ongo nima ni kuo na tauhi ki he'eku ngaahi masiva, pea mo kinautolu na'e 'iate au. ³⁵ Kuo u fakahā 'ae me'a kotoa pē kiate kimoutolu, koe'uhi 'i he pehe'i 'a ho'omou ngāue, 'oku totonu ke mou tokoni ki he vaivai, pea manatu'i 'ae lea 'ae 'Eiki ko Sisu, 'i he'ene pehē, "Oku monū'ia lahi hake 'ae foaki atu 'i he ma'u 'ae foaki mai.' "

³⁶ ¶ Pea kuo 'osi 'ene lea ko ia, na'a ne tu'ulutui, 'o hūfia 'akinautolu kotoa pē. ³⁷ Pea na'a nau tangi mamahi kotoa pē, mo nau fā'ufua 'i he kia 'o Paula, 'o 'uma kiate ia, ³⁸ 'O lahi taha pe 'enau mamahi koe'uhi ko 'ene lea na'e pehē, 'e 'ikai te nau toe mamata ki hono mata. Pea na'a nau ō mo ia ki he vaka.

21

1 'Oku 'ikai fa'a ta'ofia 'ae 'alu 'a Paula ki Selūsalema. 9 Ko e ngaahi 'ofefine 'o Filipe ko e kau palōfita fefine. 17 'Oku a'u atu 'a Paula ki Selūsalema: 27 Pea mo'ua ai ia, pea tu'utāmaki lahi, 31 Ka 'oku fakahaofia ia 'e he pule 'oe tau, pea 'oku tuku ia ke ne lea ki he kakai.

1 Pea pehē, kuo mau māvae mo kinautolu, pea mau folau, 'o mau lā taha ki Kusa, pea 'i he 'aho na'a na feholoji ki Lota, pea mei ai ki Patala: 2 Pea 'i he 'emau 'ilo 'ae vaka 'oku folau ki Finesi, na'a mau heka ai, 'o 'alu. 3 Pea 'i he 'emau kite ki Saipalo, na'a mau tuku ia ki he to'ohema, kae folau ki Silia, pea mau tū'uta ki Taia: he ko e potu ia ke hifo ai 'ae uta 'ae vaka. 4 Pea na'a mau 'ilo ai 'ae kau ākonga, pea mau nonofo 'o 'aho fitu: pea na'a nau pehē kia Paula 'i he Laumālie, ke 'oua na'a 'alu hake ia ki Selūsalema. 5 Pea kuo 'osi 'ae ngaahi 'aho ko ia, na'a mau 'alu 'o fononga 'i homau hala; pea na'e moimoi'i 'akimautolu ki he tua'ā kolo 'ekimautolu kotoa pē, mo honau uaifi mo 'enau fānau: pea na'a mau tu'ulutui 'i he matātahi, 'o lotu. 6 Pea kuo mau māvae mo kinautolu, pea mau heka ki vaka; kae foki 'akimautolu ki honau 'api. 7 Pea ne mau folau mei Taia ki Tolimease, pea ngata ai 'emau folau, pea na'a mau fe'iloaki mo e kāinga, pea mau nonofo mo kinautolu 'i he 'aho pe taha. 8 Pea pongipongi hake, ko kimautolu 'ae kau fononga 'o Paula, na'a mau 'alu, 'o a'u atu ki Sesalia: pea mau hū ki he fale 'o Filipe ko e 'evangeliō, ko e tokotaha ia 'i he toko fitu; pea na'a mau nonofo mo ia. 9 Pea na'e ma'u 'e he tangata ko ia 'ae 'ofefine tāupo'ou 'e toko fā, pea

na'e kikite 'akinautolu. ¹⁰ Pea 'i he'emaui nofo 'o 'aho lahi ai, na'e 'alu hifo mei Siutea 'ae palōfita 'e tokotaha, 'oku hingoa ko 'Akapusi. ¹¹ Pea kuo ha'u ia kiate kimaui, pea ne to'o 'ae no'o 'o Paula, 'o ne ha'i 'aki hono nima mo hono va'e 'o'ona pē, mo ne pehē, "Oku pehē 'e he Laumālie Mā'oni'oni, 'E pehē hono ha'isia 'e he kakai Siu 'i Selūsalema 'ae tangata 'oku 'o'ona 'ae no'o ni, 'onau tuku ia ki he nima 'oe Senitaile." ¹² Pea ko kimaui na'a mau fanongo ki he ngaahi me'a ni, mo kinaui 'oe potu ko ia, na'a mau kole ke 'oua na'a 'alu hake ia ki Selūsalema. ¹³ Ka na'e pehē 'e Paula, "Ko e hā eni 'oku mou fai, 'o fetāngihi ke fasi ai hoku loto? He 'oku ou te u ke 'oua 'e ha'isia pē, kae mate foki 'i Selūsalema, koe'uhi ko e huafa 'oe 'Eiki ko Sisu." ¹⁴ Pea 'i he 'ikai tui mai ia, na'a mau tuku, 'o mau pehē, "Ke fai pe 'ae finangalo 'oe 'Eiki." ¹⁵ Pea kuo hili 'ae ngaahi 'aho ko ia, pea mau fakama'opo'opo me'a, 'o fononga hake ki Selūsalema. ¹⁶ Pea na'a mau ō mo e ni'ihi 'oe kau ākonga mei Sesalia, pea na'a nau 'ave 'akimaui kia Nesoni mei Saipalo, ko e ākonga motu'a, ke mau nonofo mo ia. ¹⁷ Pea kuo mau 'alu atu ki Selūsalema, na'e ma'u fiefia 'akimaui 'e he kāinga. ¹⁸ Pea pongipongi hake, na'a mau ō mo Paula kia Semisi; pea na'e kātoa 'ae kau mātu'a kotoa pē. ¹⁹ Pea kuo ne fe'iloaki mo kinaui, pea ne fakamatala lahi 'ae ngaahi me'a kuo fai 'e he 'Otua 'i he kakai Senitaile 'i he'ene ngāue. ²⁰ Pea kuo nau fanongo ki ai, pea nau fakamālō ki he 'Eiki, mo nau pehē kiate ia, "Oku ke vakai, 'e kāinga, ki he ngaahi toko mano 'oe kakai Siu 'oku tui; pea 'oku nau pikitai kotoa pē ki he fono: ²¹ Pea kuo nau fanongo kiate koe,

'oku ke ako ki he kakai Siu kotoa pē 'oku feangai mo e hiteni ke nau li'aki 'a Mōsese, 'o pehē, ke 'oua 'e kamu 'enau tamaiki, pe muimui ki he ngaahi me'a kuo tu'utu'uni. ²² Pea ko e hā ai 'e fai? koe'uhi 'e katoa mai 'ae fu'u kakai: he tenau fanongo kuo ke ha'u. ²³ Ko eni, ke ke fai 'aia 'oku mau tala atu kiate koe: 'Oku 'iate kimautilu 'ae kau tangata 'e toko fā kuo nau fai 'ae fuakava; ²⁴ Pea ke 'ave 'akinautilu, pea mou fakama'a mo kinautilu, pea ke totongi ma'anautolu, ka nau fafai honau 'ulu: pea 'e 'ilo ai kotoa pē, ko e ngaahi me'a kuo nau fanongo ai kiate koe, ko e launoa pē; ka 'oku ke angimui koe, mo ke fai ki he fono. ²⁵ Pea koe'uhi ko e ngaahi Senitaile 'oku tui, kuo mau fakamaau mo tohi ke 'oua te nau fai me'a pehē, ka ke nau ta'ofi 'akinautilu mei he me'a kuo feilaulau 'aki ki he ngaahi tamapua, mo e toto, mo e me'a kuo sisina, pea mo e fe'auaki." ²⁶ Pea na'e toki 'ave 'e Paula 'ae kau tangata, pea 'i he 'aho na'a na fehloi, ne ne fakama'a ia mo kinautilu, pea ne hū ia ki he falelotu lahi, ke fakahā 'ae ngaahi 'aho 'oe fakama'a, kae'oua ke fai ha feilaulau ma'anautolu taki taha kotoa pē. ²⁷ Pea kuo tei kakato 'ae 'aho 'e fitu, pea ko e kau Siu mei 'Esia, 'i he'enau mamata kiate ia 'i he falelotu lahi, na'a nau ue'i 'ae kakai kotoa pē, 'o puke ia, ²⁸ Mo nau kalanga, 'o pehē, "Ae kau tangata 'Isileli, tokoni mai: Ko eni 'ae tangata, 'oku ne ako kovi ki he kakai kotoa pē 'i he potu fulipē ki he kakai ni, mo e fono, mo e potu ni: pea kuo 'omi foki 'e ia 'ae kau Kiliki ki he falelotu lahi, pea kuo ne 'uli'i 'ae potu tapu ni." ²⁹ (He kuo nau tomu'a mamata kiate ia mo Talofimo mei 'Efesō 'i he kolo, pea na'a nau mahalo kuo 'omi ia 'e Paula

ki he falelotu lahi.) ³⁰ Pea na'e maveuveu 'ae kolo kotoa pē, ko e felele'i 'ae kakai 'o fakataha: pea na'a nau puke 'a Paula, mo toho ia mei he falelotu lahi: pea tāpuni leva 'ae ngaahi matapā. ³¹ Pea 'i he'enua fai ke fakapoongi ia, na'e ha'u hono tala ki he pule 'oe kau tau, kuo maveuveu 'a Selūsalema kotoa pē. ³² Pea 'ave leva 'e ia 'ae kautau mo e kau 'eikitau, pea nau felele'i hifo kiate kinautolu: pea kuo nau mamata ki he pule mo e kau tau, na'e tuku 'enua haha 'a Paula. ³³ Pea toki 'alu atu 'o ofi 'ae pule 'oe tau, pea ne puke ia, mo ne fekau ke ha'i 'aki ia 'ae ukamea fihifihi 'e ua; mo ne fehu'i pe ko hai ia, pea ko e hā 'ae me'a kuo ne fai. ³⁴ Pea fekalanga'i 'e he kakai 'aki 'ae me'a kehekehe: pea 'i he 'ikai te ne fa'a 'ilo'i hono mo'oni, ko e me'a na'a ne fekau ke 'ave ia ki he fale lahi 'oe kau tau. ³⁵ Pea 'i he'ene hoko ki he hala ki 'olunga, na'e fua hake ia 'e he kau tau, he kuo fe'ohofi mai 'ae kakai. ³⁶ He na'e muimui 'ae fu'u kakai, mo nau kalangaekina, Ke 'ave ia. ³⁷ Pea 'i he fai ke tataki 'a Paula ki he fale lahi 'oe kau tau, na'a ne pehē ki he pule 'oe kau tau, "E lelei 'eku lea atu kiate koe?" Pea pehē 'e ia, "Oku ke 'ilo 'ae lea fakaKiliki?" ³⁸ 'Ikai ko 'Isipite ko ia 'a koe, 'aia na'e fakatupu maveuveu 'i mu'a, mo ne tataki ki he toafa 'ae kau tangata fakapō 'e toko fā afe?" ³⁹ Ka na'e pehē 'e Paula, "Ko e tangata Siu au 'o Tasusi, 'i Silisia, ko e tangata au 'oe kolo ongoongo: pea 'e, tuku ke u lea atu ki he kakai." ⁴⁰ Pea kuo ne tuku ia *ke ne lea*, pea tu'u 'a Paula 'i he hala ki 'olunga, 'o ne ta'alo 'aki hono nima ki he kakai. Pea nau fakalongo, na'a ne lea atu 'i he lea fakaHepelū, 'o pehē,

22

1 'Oku fakamatala lahi 'e Paula 'ae liliu ia ki he tui, 17 Mo hono fakanofu ko e 'aposetolo. 22 'Oku lea ia ki he ngaahi Senitaile, pea 'ita lahi 'ae kakai kiate ia. 24 Na'e fai ke kau'ima'ea ia, 25 Ka 'i he'ene pehē ko e tangata Loma ia na'a ne hao.

¹ “Ae kāinga tangata, mo e ngaahi tamai, mou fanongo ki he'eku fakamatala ni kiate kimoutolu.”
² (Pea 'i he'enau fanongo 'oku ne lea kiate kin-autolu 'i he lea fakaHepelū, na'a nau fakalongo pe: pea ne pehē,) ³ “Ko e mo'oni ko e tangata Siu au, na'e fanau'i au 'i Tasusi, 'i Silisia, ka na'aku tupu hake 'i he kolo ni 'i he va'e 'o Kāmelieli, pea na'e akonekina au 'i he fono 'ae ngaahi tamai, 'o fakatatau ki hono totonu lahi, pea ne u fai velenga ki he 'Otua, 'o hangē ko kimoutolu kotoa pē 'i he 'aho ni. ⁴ Pea na'aku fakatanga'i 'ae hala ko eni 'o a'u ki he mate, 'o ha'isia mo fakahū ki he ngaahi fale fakapōpula 'ae tangata mo e fefine. ⁵ Pea 'oku fakamo'oni kiate au 'ae taula'eiki lahi, mo e kau mātu'a kotoa pē: 'aia ne u ma'u mei ai 'ae ngaahi tohi ki he kāinga, pea u 'alu ki Tamasikusi, ke ha'isia mo 'omi 'akinautolu na'e 'i ai ki Selūsalema, ke tautea. ⁶ “Pea pehē, 'i he'eku fai 'eku fononga, kuo u ofi ki Tamasikusi, 'i he ho'atāmālie, pea fakafokifā, kuo malama mai mei he langi 'ae maama lahi 'o takatakai 'iate au. ⁷ Pea ne u tō ki he kelekele, pea u fanongo ki he le'o, 'oku pehē mai kiate au, “E Saula, 'e Saula, ko e hā 'oku ke fakatanga ai au?” ⁸ Pea ne u pehē, “E 'Eiki, ko hai koe?” Pea ne pehē mai kiate au, 'Ko au Sisu 'o Nāsaleti, 'aia 'oku ke fakatanga'i.” ⁹ Pea na'e mamata mo'oni ki he maama 'akinautolu

na'e 'iate au, pea manavahē; ka na'e 'ikai te nau fanongo ki he le'ō 'ō ia na'e lea mai kiate au. ¹⁰ Pea ne u pehē, "E 'Eiki, ko e hā te u fai?" Pea pehē mai 'e he 'Eiki kiate au, 'Tu'u, 'ō 'alu ki Tamasikusi; pea 'e tala 'i ai kiate koe 'ae ngaahi me'a kotoa pē kuo tu'utu'uni ke ke fai.' ¹¹ Pea na'e 'ikai te u kei mamata, ko e me'a 'i he malama lahi 'ae maama ko ia, pea na'e taki nima au 'ekinautolu na'e 'iate au, pea ne u a'u ki Tamasikusi. ¹² "Pea ko e tokotaha ko 'Ananaia, ko e tangata fa'a lotu 'ō fakatatau ki he fono, pea ongo lelei ia 'i he kakai Siu kotoa pē na'e nofo ai; ¹³ Na'e ha'u ia kiate au, 'ō tu'u mai, mo ne pehē mai kiate au, "E kāinga ko Saula, ke 'ā ho mata.' Pea 'i he feitu'ula'ā pē ko ia ne u sio hake kiate ia. ¹⁴ Pe ne pehē mai, 'Kuo fili koe 'e he 'Otua 'ō 'etau ngaahi tamai, ke ke 'ilo hono finangalo, mo mamata ki he Toko Taha Angatonu ko ia, mo ke fanongo ki he le'ō 'ō hono fofonga. ¹⁵ He te ke hoko ko 'ene fakamo'oni 'oe me'a kuo ke mamata mo fanongo ai ki he kakai kotoa pē. ¹⁶ Pea ko e hā 'oku ke fakatuai ai? Tu'u, pea ke papitaiso, 'ō fakama'a koe mei ho'ō angahala, pea ui ki he huafa 'oe 'Eiki.' ¹⁷ "Pea 'i he'eku toe ha'u ki Selūsalema, na'e pehē, na'e 'āvea hoku loto, lolotonga 'eku lotu 'i he falelotu lahi; ¹⁸ Pea ne u mamata kiate ia, pea ne pehē mai kiate au, 'Fakato'oto'ō, mo ke 'alu ke vave 'i Selūsalema: koe'uhi 'e 'ikai te nau tui ki ho'ō fakamo'oni kiate au.' ¹⁹ Pea ne u pehē, "E 'Eiki, 'oku nau 'ilo ko au na'aku fakahū ki he fale fakapōpula mo haha 'i he falelotu kotoa pe 'akinautolu na'e tui kiate koe. ²⁰ Pea 'i he lilingi 'oe toto 'ō ho'ō fakamo'oni ko Setiveni, na'aku tu'u 'i ai foki, pea u loto ki hono tāmata'i, pea ne u tauhi 'ae

kofu 'okinautolu na'a nau tāmate'i ia.' ²¹ Pea pehē mai 'e ia kiate au, 'Ke ke 'alu: he te u fekau koe ki he mama'o ki he ngaahi Senitaile.'

²² ¶ Pea na'a nau fakafanongo kiate ia 'o a'u ki he lea ko ia, pea nau *toki* kalanga lahi, 'o pehē, "Ke 'ave 'i māmani 'ae siana pehē: 'oku 'ikai lelei ke mo'ui ia." ²³ Pea 'i he'enua kalanga, mo lī ki lalo honau kofu, pea laku ki 'olunga 'ae efu, ²⁴ Na'e fekau 'e he 'eikitau ke 'omi ia ki he fale lahi 'oe kau tau, pea fekau ke 'eke mo kau'imaea ia; ke ne 'ilo pe ko e hā 'oku nau kalanga pehē ai kiate ia. ²⁵ Pea 'i he'enua ha'i 'aki ia 'ae kili'i manu, pea pehē 'e Paula ki he 'eikitau na'e tu'u ai, "'Oku ngofua ho'omou kau'imaea ha tangata Loma, 'oku te'eki ai fakamaau'i?" ²⁶ Pea kuo fanongo ki ai 'ae 'eikitau, pea 'alu ia 'o tala ki he pule 'oe tau, 'o ne pehē, "Ke ke vakai ki he me'a 'oku ke fai: he ko e tangata Loma eni." ²⁷ Pea ha'u ai 'ae pule 'oe tau, 'o pehē kiate ia, "Tala mai kiate au, ko e Loma koe?" Pea ne pehē, "Io." ²⁸ Pea pehē 'e he pule 'oe tau, "Ko e pa'anga lahi na'aku fakatau'aki 'eau ke u 'oe kakai ko ia." Pea pehē 'e Paula, "Ka na'e fanau'i au ko ia." ²⁹ Pea 'alu leva 'iate ia 'akinautolu na'e fai ke fakamamahi'i ia: pea na'e manavahē foki mo e pule 'oe tau, 'i he'ene 'ilo ko e Loma ia, pea koe'uhi kuo ne ha'i ia. ³⁰ Pea pongipongi ai, koe'uhi ko 'ene fie 'ilo hono mo'oni 'oe me'a kuo tukuaki'i ai ia 'e he kakai Siu, na'a ne vete 'iate ia hono ha'i, mo ne fekau ki he kau taula'eiki lahi mo e kau fakamaau kotoa pē ke fakataha, pea ne 'omi ki lalo 'a Paula, 'o tuku ia 'i honau 'ao.

23

1 'Oku fakamatala 'e Paula, 2 Pea fekau 'e

'Ananaia ke taa'i ia. 7 'Oku loto kehekehe 'ae kau talatalaaki 'a Paula. 11 'Oku tokoni kiate ia 'e he 'Otua. 14 'Oku fakahā ki he 'eikitau 'ae toitoi'i 'o Paula 'e he kakai Siu. 27 'Oku ne fekau ia kia Filike ko e tu'i.

¹ Pea sio fakamama'u 'a Paula ki he kau fakamaau, pea ne pehē, “Ae kau tangata ko e kāinga, Kuo u mo'ui angatonu pe 'i he 'ao 'oe 'Otua 'o a'u mai ki he 'aho ni.” ² Pea na'e fekau 'e 'Ananaia ko e taula'eiki lahi kiate kinautolu na'e tu'u ofi kiate ia, ke nau sipi'i hono ngutu. ³ Pea toki pehē 'e Paula kiate ia, “E taa'i koe 'e he 'Otua, 'a koe, ko e holisi kuo vali hinehina: he 'oku ke nofo ke fakamaau au 'o fakatatau ki he fono, pea ke fekau ke taa'i au 'o ta'etatau mo e fono?” ⁴ Pea pehē 'ekinautolu na'e tutu'u ai, “Oku ke lea kovi ki he taula'eiki lahi 'ae 'Otua?” ⁵ Pea pehē 'e Paula, “E kāinga, na'e 'ikai te u 'ilo ko e taula'eiki lahi ia: he kuo tohi, “Oua na'a ke lea kovi ki he pule 'a ho'o kakai.” ⁶ Ka kuo 'ilo 'e Paula ko e Sātusi 'ae ni'ihī, pea ko e Fālesi 'ae ni'ihī, pea kalanga ia 'i he 'ao 'oe kau fakamaau, 'o pehē, “Ae kau tangata ko e kāinga, ko e Fālesi au, pea ko e foha 'oe Fālesi; pea ko e me'a 'i he 'amanaki ki he toetu'u 'oe mate 'oku fakamaau ai au.” ⁷ Pea kuo hili 'ene lea ko ia, pea tupu 'ae kikihi 'i he kau Fālesi mo e kau Satusi: pea na'e vaeua 'ae kakai. ⁸ He 'oku pehē 'e he Satusi, 'oku 'ikai ha toetu'u, pe ha 'āngelo, pe ha laumālie: ka 'oku tui ki ai fakatou'osi pe 'ae kau Fālesi. ⁹ Pea na'e tupu 'ae fu'u vālau: pea tu'u hake 'ae kau tangata tohi na'e kau mo e kau Fālesi, pea lea mālohi, 'o pehē, “Oku 'ikai te mau 'ilo ha kovi 'i he tangata ni: pea kapau kuo lea kiate ia ha laumālie pe ha 'āngelo, ke 'oua na'a tau tau'i 'ae 'Otua.” ¹⁰ Pea kuo tupu 'ae kikihi lahi, pea

'i he manavahē 'ae 'eikitau na'a haehae 'a Paula 'ekinautolu, na'a ne fekau ke 'alu hifo 'ae kau tau, 'o 'omi fakamālohi ia meiate kinautolu, pea 'omi ki he fale lahi 'oe kau tau. ¹¹ Pea 'i he pō ko ia, na'e tu'u 'o ofi mai kiate ia 'ae 'Eiki, mo ne pehē, "Paula, ke ke fiemālie: koe'uhi 'e hangē ko ho'o fakamo'oni au 'i Selūsalema, 'e pehē foki hao fakamo'oni kiate au 'i Loma." ¹² Pea kuo pongipongi ai, pea alea pau 'ae kau Siu ni'ihi, mo nau fefuakava'aki, 'onau pehē, "E 'ikai te nau kai pe inu kae'oua ke nau tāmata'i 'a Paula. ¹³ Pea na'e toko fāngofulu tupu 'akinautolu na'a nau fai 'ae fuakava ni. ¹⁴ Pea na'a nau 'alu ki he kau taula'eiki lahi mo e mātu'a, 'onau pehē, Kuo mau fefuakava'aki fakamamafa, 'e 'ikai te mau kai ha me'a kae'oua ke mau tāmata'i 'a Paula. ¹⁵ Pea ko eni, ke lea fakataha 'akimoutolu mo e kau fakamaau ki he pule 'oe kau tau, ke 'ohifo ia kiate kimoutolu 'apongipongi, 'o hangē ko ha'amou fie fehu'i fakapapau 'i ha me'a kiate ia: pea 'i he te'eki ke teitei ofi ia, te mau tali ke tāmata'i ia." ¹⁶ Pea kuo fanongo 'ae tama 'ae tuofefine 'o Paula ki he toitoi 'e fai, na'a ne 'alu 'o hū ki he fale lahi 'oe kau tau, 'o ne tala ia kia Paula. ¹⁷ Pea na'e ui 'a Paula ki he 'eikitau 'e taha, 'o ne pehē, "Ke ke 'ave 'ae talavou ni ki he pule 'oe tau! He 'oku ai 'ene me'a ke fakahā ki ai. ¹⁸ Pea ne to'o ia 'o 'ave ki he pule 'oe tau, 'o ne pehē, Na'e ui mai 'a Paula ko e pōpula kiate au, 'o ne kole ke u 'omi 'ae talavou ni kiate koe, he 'oku 'iate ia 'ae me'a ke tala atu kiate koe." ¹⁹ Pea puke nima ia 'e he pule 'oe tau, 'o na afe ki he potu lilo, pea ne fehu'i, "Ko e hā ia 'oku ke fie tala mai kiate au?" ²⁰ Pea ne pehē, "Kuo alea 'ae kakai Siu ke kole kiate koe ke ke 'ohifo 'a Paula 'apongipongi ki he kau fakamaau, 'o

hangē ko ha'anau fie fehu'i fakapapau 'i ha me'a kiate ia. ²¹ Kae 'oua na'a ke fai ki honau loto he 'oku toitoi kiate ia 'ae kau tangata 'e toko fāngofulu tupu meiate kinautolu, kuo nau fefuakava'aki, 'e 'ikai te nau kai pe inu, kae'oua ke nau tāmāte'i ia: pea kuo nau teuteu eni, mo 'amanaki te ke fai ki honau loto." ²² Pea tukuange 'e he pule 'oe kau tau 'ae talavou ke 'alu 'one na'ina'i, 'o *pehē*, "Oua na'a ke tala ki ha taha kuo ke fakahā mai 'ae me'a ni kiate au." ²³ Pea ui ia ki he ongo 'eikitau, 'o ne *pehē*, "Teuteu 'ae kautau 'e toko uangeau, ke nau ō ki Sesalia, 'i hono tolu 'oe feitu'upō, mo e kau tangata heka hoosi 'e toko fitungofulu, mo e kau tangata to'o tao 'e toko uangeau; ²⁴ Pea teuteu mo e fanga manu, ke heka ai 'a Paula, pea a'utaki mo'ui ia kia Filike ko e tu'i." ²⁵ Pea na'a ne fai 'ae tohi, 'o *pehē*, ²⁶ "Ko Kalotiusi Lisia ki he tu'i lelei 'aupito ko Filike: si'oto'ofa atu. ²⁷ Na'e puke 'ae tangata ni 'e he kakai Siu, 'onau fai ke tāmāte'i ia: pea ne u 'alu atu mo e kau tau, 'o fakahaofi ia, 'i he'eku 'ilo ko e Loma ia. ²⁸ Pea 'i he'eku fie 'ilo 'ae me'a 'oku nau tukuaki'i ai ia, ne u 'atu ia ki he'enau kau fakamaau: ²⁹ Pea ne u 'ilo kuo tukuaki'i ia 'i he ngaahi me'a 'o 'enau fono, ka na'e 'ikai tukuaki'i ia 'i ha me'a 'e totonu ai ke ne mate pe ha'isia. ³⁰ Pea 'i hono tala mai kiate au 'oku toitoi 'ae kau Siu ki he tangata, ne u tuku atu leva ia kiate koe, mo fekau ki he kau tukuaki foki ke nau fakahā 'i ho 'ao 'a hono talatalaaki'i. 'Ofa ke ke lelei pē. ³¹ Pea na'e toki 'ave 'e he kau tau 'a Paula, 'o hangē ko e fekau kiate kinautolu, pea 'omi po'uli ai ki 'Anitepeta." ³² Pea pongipongi hake, na'a nau tukuange 'ae kau tangata heka hoosi ke nau ō mo ia, kae foki 'akinautolu ki he fale lahi 'oe kau tau. ³³ Pea 'i

he'enau a'u atu ki Sesalia, 'o tuku 'ae tohi ki he tu'i, na'a nau 'omi foki 'a Paula ki hono 'ao. ³⁴ Pea kuo 'osi hono lau 'e he tu'i 'ae tohi, pea ne fehu'i pe 'oku mei he fonua fē ia. Pea kuo ne 'ilo ko e Silisia ia; ³⁵ Pea ne pehē, "Te u fanongo kiate koe 'oka ha'u ho kau tukuaki'i." Pea ne fekau ke le'ohi ia 'i he fale fakamaau 'o Helota.

24

1 'Oku talatalaaki 'a Paula 'e Tetulo, 10 'Oku ne fakamatala 'ene mo'ui mo 'ene akonaki. 24 'Oku ne malanga'aki 'a Kalaisi ki he tu'i mo hono uaifi. 26 'Oku 'amanaki 'e he tu'i 'e foaki ha pa'anga kiate ia, kae 'ikai. 27 Pea 'i he liua 'a Filike 'oku ne tuku ai pe 'a Paula 'i he fale fakapōpula.

¹ Pea hili 'ae 'aho 'e nima, na'e 'alu hifo 'a 'Ananaia ko e taula'eiki lahi mo e kau mātu'a, mo e tokotaha lea poto ko Tetulo, pea ne talatalaaki'i 'a Paula ki he tu'i. ² Pea kuo ui ia ke tu'u mai, na'e kamata talatalaaki'i ia 'e Tetulo, 'o pehē, ³ "Eiki ko Filike, ko e me'a 'iate koe 'oku mau ma'u ai 'ae melino lahi, pea mo e ngaahi me'a lelei 'oku fai ki he pule'anga ni, 'i ho'o pule poto ma'uaipē, pea 'i he potu kotoa pē, pea 'oku mau ma'u ia 'i he fakafeta'i lahi. ⁴ Ka koe'uhi ke 'oua na'aku kei fakafiu'i koe, 'oku ou kole kiate koe ke ke fanongo 'i ho'o angalelei ki he'emaui lea si'i. ⁵ He kuo mau 'ilo'i 'ae tangata ni ko e siana pau'u, ko e fakatupu maveuveu 'i he kakai Siu kotoa pē 'o māmani, pea ko e takimu'a ia 'i he fa'ahinga 'oe kau Nāsaline: ⁶ Pea kuo ne fai ke pau'usi'i mo e falelotu lahi foki: pea na'a mau puke ia 'o fai ke mau fakamaau'i ia, 'o fakatatau ki he'emaui fono. ⁷ Ka na'e ha'u 'ae pule tau ko Lisia, 'o ne fakamālohi ia mei homau

nima, ⁸ 'O ne fekau ke ha'u kiate koe hono kau tukuaki'i: koe'uhi 'i ho'o fakamaau'i ia, te ke 'ilo'i ai 'ae me'a ni kotoa pē, 'oku mau talatalaaki'i ai ia." ⁹ Pea fakamo'oni foki 'e he kakai Siu, 'onau pehē, ko e mo'oni 'ae ngaahi me'a ni. ¹⁰ Pea kuo ta'alo atu 'ae tu'i kia Paula, ke ne lea mai, pea ne pehē, "Ko e me'a 'i he'eku 'ilo kuo lahi 'ae ta'u kuo ke fakamaau ai 'ae kakai ni, ko ia 'oku ou fai fiefia ai 'a 'eku fakamatala: ¹¹ Koe'uhi 'oku ke fa'a 'ilo, kuo 'aho hongofulu ma ua pe talu 'eku 'alu hake ki Selūsalema ke lotu. ¹² Pea na'e 'ikai te nau 'ilo au 'oku ou fakakikihi mo ha taha 'i he falelotu lahi, pe veuveuki 'ae kakai, 'i he ngaahi falelotu, pe 'i he kolo. ¹³ Pea 'oku 'ikai te nau fa'a fakamo'oni 'ae ngaahi me'a 'oku nau tukuaki'i ai au. ¹⁴ Ka 'oku ou fakahā 'ae me'a ni kiate koe, hangē ko e ngāue ko ia 'oku nau ui ko e fa'ahinga lotu hē, 'oku pehē 'eku hū ki he 'Otua 'o 'eku ngaahi tamai, pea tui ai ki he me'a kotoa pē 'oku tohi 'i he fonu mo e kau palōfita: ¹⁵ Pea 'oku ou ma'u 'ae 'amanaki lelei ki he 'Otua, 'aia 'oku ma'u foki 'ekinautolu, 'e ai ha toetu'u 'oe pekia, 'ae angatonu mo e ta'eangatonu. ¹⁶ Pea ko eni ia 'oku ou ngāue ai 'eau, ke u ma'u ma'uaipē 'ae loto ta'ehalaia ki he 'Otua, pea mo e kakai. ¹⁷ "Ka 'i he hili 'ae ngaahi ta'u lahi, na'aku ha'u ke 'omi 'ae me'a foaki ki hoku kakai, mo e ngaahi feilaulau. ¹⁸ Pea na'e 'ilo ai au 'e he Siu ni'ihī mei 'Esia, 'oku ou fakama'a 'i he falelotu lahi, ka na'e 'ikai mo e tokolahī, pe 'i he maveuveu. ¹⁹ Pea na'e totonu 'enau 'i heni 'i ho 'ao, ke fakahā, 'o kapau 'oku nau ma'u ha me'a kiate au. ²⁰ Pea ko kinautolu ni ke nau lea, 'o kapau kuo nau 'ilo ha'aku fai kovi, 'i he'eku tu'u 'i he 'ao 'oe kau fakamaau. ²¹ Ka koe'uhi nai ko e kupu'i lea

ni pe taha, na'aku kalanga 'aki 'i he'eku tu'u 'iate kinautolu, 'o *pehē*, "Koe'uhi ko e toetu'u 'oe mate 'oku mou fakamaau ai au he 'aho ni." ²² Pea kuo fanongo 'a Filike ki he ngaahi me'a ni, 'o ne 'ilo lahi ai ki he hala ni, ne ne tukuange 'akinautolu, mo ne *pehē*, "'Oka ha'u 'ae 'eikitau ko Lisia, te u 'ilo pau hono 'uhinga 'o ho'omou me'a." ²³ Pea fekau 'e ia ki ha 'eikitau ke ne tauhi 'a Paula, pea tuku ke 'eve'eva, pea 'oua na'a ta'ofi hono kāinga 'i he ha'u mo tauhi kiate ia. ²⁴ Pea hili 'ae ngaahi 'aho ni'ihī, na'e ha'u 'a Filike mo hono uaifi ko Telusila, ko e fefine Siu ia, pea ne fekau ke ha'u 'a Paula, kae fanongo ia ki he lotu 'a Kalaisi. ²⁵ Pea 'i he'ene malanga'aki 'ae fai totonu, mo e ta'eholikovi, mo e fakamaau 'e hoko mai, na'e tetetete 'a Filiki, mo ne *pehē*, "'Alu koe he 'aho ni; pea ka ai hoku 'aho 'e tu'umālie, te u fekau atu ke ke ha'u." ²⁶ Pea na'a ne 'amanaki foki 'e tuku 'e Paula ha pa'anga kiate ia, ke ne tukuange 'o liunga lahi, ke ha'u ia ke na alea. ²⁷ Ka 'i he hili 'ae ta'u 'e ua, na'e ha'u 'a Posio-Fesito ko e fetongi 'o Filike: pea 'i he loto 'a Filike ke fakafiemālie ki he kakai Siu, na'a ne tuku ha'isia pe 'a Paula.

25

*1 'Oku talatalaaki 'e he kakai Siu 'a Paula 'i he 'ao 'o Fesito. 8 'Oku fakamatala 'a Paula, 11 Pea ne *pehē* ke fakamaau 'i ia 'ia Sisa. 14 Hili ia pea fakamatala 'e Fesito ki he tu'i ko 'Akilipa, 23 Pea 'omi ia ki hono 'ao. 25 'Oku fakahā 'e Fesito kuo 'ikai fai 'e Paula ha me'a ke mate ai ia.*

¹ Pea kuo hoko 'a Fesito ki he pule'anga, pea hili 'ae 'aho 'e tolu, na'e 'alu hake ia 'i Sesalia ki Selūsalema. ² Pea toki fakahā 'a Paula kiate ia 'e

he taula'eiki lahi mo e hou'eiki 'i he kakai Siu, pea nau kole kiate ia. ³ Mo holi ke 'ofa ia, 'o ne fekau ke 'omai ia ki Selūsalema, ka nau toka tata'o 'i he hala ke tāmata'e ia. ⁴ Ka na'e pehē 'e Fesito, "Ke nofo pe 'a Paula 'i Sesalia, kae toe si'i pea 'alu pe ia ki ai." ⁵ Pea na'a ne pehē, "Ke tau 'alu hifo mo kimoutolu, 'e fa'a 'alu, 'o talatalaaki 'ae tangata ko ia, 'o kapau 'oku 'iate ia ha kovi." ⁶ Pea ko e 'aho hongofulu tupu 'ene nofo 'iate kinautolu, pea 'alu hifo ia ki Sesalia; pea 'i he 'aho na'e feholoji, na'e nofo ia 'i he nofo'a fakamaau mo ne fekau ke 'omi 'a Paula. ⁷ Pea kuo ha'u ia, pea tutu'u takatakai 'a e kau Siu kuo nau 'alu hifo mei Selūsalema, 'o tukuaki'i 'a Paula 'i he ngaahi kovi lahi mo mamafa, ka na'e 'ikai te nau fa'a fakamo'oni ki ai. ⁸ Ka na'e fakamatala 'e ia, "'Oku 'ikai 'aupito te u fai ha kovi si'i ki he fono 'ae kakai Siu, pe ki he falelotu lahi, pe kia Sisa." ⁹ Ka na'e loto 'a Fesito ke ne fai ke fakafiefia'i 'ae kakai Siu, pea ne leaange kia Paula, 'o pehē, "Te ke 'alu hake ki Selūsalema, ke fakamaau ai koe 'i he ngaahi me'a ni 'i hoku 'ao?" ¹⁰ Pea pehē 'e Paula, "'Oku ou tu'u 'i he nofo'a fakamaau 'o Sisa, 'aia 'oku totonu ke fakamaau ai au. 'Oku 'ikai te u fai ha kovi ki he kakai Siu, pea 'oku ke 'ilo pau ia. ¹¹ He kapau ko e fai kovi au, pe kuo u fai ha me'a 'oku totonu ke u mate ai, 'oku 'ikai teu fie hao mei he mate: pea kapau 'oku 'ikai ha me'a 'oku tukuaki'i ai au 'ekinautolu ni, pea 'oku 'ikai ha tangata 'e fa'a tuku au kiate kinautolu. Te u fakamaau pe au 'ia Sisa." ¹² Pea toki alea 'a Fesito mo e kau fakamaau pea ne pehē, Kuo ke pehē te ke fakamaau pe 'ia Sisa? Pea te ke 'alu koe kia Sisa. ¹³ Pea kuo hili 'ae 'aho ni'ihī, pea

ha'u 'ae tu'i ko 'Akilipa mo Pelenaisi ki Sesalia ke nau fe'iloaki mo Fesito. ¹⁴ Pea kuo na nofo ai 'o 'aho lahi, pea fakahā 'e Fesito 'ae me'a 'a Paula ki he tu'i, 'o ne pehē, "Oku ai 'ae tangata 'e taha na'e tuku pōpula 'e Filike: ¹⁵ Pea na'e fakahā mai ia 'i he'eku kei 'i Selūsalema, 'e he kau taula'eiki lahi mo e mātu'a 'oe kakai Siu, 'onau kole ke tukuange ia ke tāmata'i. ¹⁶ Ka ne u pehē kiate kinautolu, 'Oku 'ikai ko e anga 'o Loma ke tomu'a tukuange ha tangata ke mate, kae'oua ke fakamaau fakataha 'aia 'oku tukuaki'i mo kinautolu 'oku nau tukuaki'i ia, pea 'oua ke ne fakamatala 'e ia 'ae kovi kuo tukuaki'i ai ia. ¹⁷ Pea ko ia, 'i he'enau ha'u ki heni, 'o pongipongi ai, na'aku nofo leva 'i he nofo'a fakamaau pea u fekau ke 'omi 'ae tangata. ¹⁸ Pea 'i he tutu'u hake 'ae kau tukuaki, na'e 'ikai te nau talatalaaki'i ia 'i ha me'a na'aku 'amanaki ki ai: ¹⁹ Ka nau talatalaaki'i ia 'i he ngaahi me'a 'i he'enau lotu 'anautolu, pea ki he tokotaha kuo mate ko Sisu, ka na'e fakapapau 'e Paula kuo mo'ui ia. ²⁰ Pea koe'uhi na'e 'ikai te u 'ilo pe fēfee'i 'ae 'eke 'oe ngaahi me'a pehē, ne u fehu'i pe te ne 'alu ki Selūsalema, 'o fakamaau ai 'i he ngaahi me'a ni. ²¹ Ka 'i he pehē 'e Paula 'e fakamaau'i ia 'i he 'ao 'o 'Aokositusi, ko ia ne u fekau ke tuku pe ia kae'oua ke u 'atu ia kia Sisa." ²² Pea pehē 'e 'Akilipa kia Fesito, "Amusiaange 'eau kuo u fanongo foki au ki he tangata." Pea pehē 'e ia, "Te ke fanongo kiate ia 'apongipongi." ²³ Pea 'i he 'apongipongi, na'e ha'u 'a 'Akilipa mo Pelenaisi, mo e teunga lahi 'aupito, 'o hū ki he potu fakamaau mo e ngaahi 'eikitau, mo e kau matāpule 'oe kolo, pea 'i he fekau 'e Fesito na'e 'omi 'a Paula. ²⁴ Pea pehē 'e Fesito,

“E tu'i ko 'Akilipa, mo e kakai kotoa pē 'oku tau fakataha ni, 'oku mou mamata ki he tangata ni, 'aia kuo kole lahi ai kiate au 'e he kakai Siu kotoa pē 'i Selūsalema, pea 'i heni foki, 'onau kalanga 'oku 'ikai lelei ke mo'ui ai pe ia. ²⁵ Ka 'i he'eku 'ilo 'oku 'ikai te ne fai ha me'a 'e totonu ke mate ai ia, pea 'i he'ene pehē 'e ia 'e fakamaau'i pe ia 'ia 'Aokositusi, kuo ma'u hoku loto ke u tuku atu ia. ²⁶ Ka 'oku 'ikai te u ma'u ha me'a kuo fakapapau kiate ia ke u tohi atu ai ki he'eku 'eiki. Ko ia kuo u 'omi ai ia ki homou 'ao, pea ki he 'ao 'oe tu'i ko 'Akilipa, koe'uhi ka hili hono 'ekea, te u 'ilo ai ha me'a ke tohi. ²⁷ He 'oku matamata vale kiate au ke tuku atu ha pōpula, kae 'ikai ke fakamatala 'ae ngaahi kovi 'oku talatalaaki'i ai ia.”

26

2 'Oku fakamatala 'e Paula, 'i he 'ao 'a 'Akilipa, 'ae anga 'o 'ene mo'ui talu 'ene kei si'i, 12 Pea mo e liliu na'e hoko 'i he ngāue mana kiate ia, mo e ui ia ko e 'aposetolo. 24 'Oku fakahā 'e Fesito 'oku faha 'a Paula, pea mo 'ene tali lelei ki ai. 28 'Oku meimei hoko 'a 'Akilipa ko e Kalisitiane. 31 'Oku fakahā 'e he kakai kotoa pē 'oku ta'ehalaia 'a Paula.

¹ Pea toki pehē 'e 'Akilipa kia Paula, “Oku tuku kiate koe ke ke fakamatala ma'au.” Pea toki mafao atu 'e Paula 'a hono nima, 'o ne fakamatala ma'ana, *o pehē,* ² “E tu'i ko 'Akilipa, 'oku ou pehē 'oku ou monū'ia, 'i he'eku fakamatala ma'aku 'i ho 'ao 'i he 'aho ni, 'ae me'a kotoa pē 'oku talatalaaki'i ai au 'e he kakai Siu: ³ Pea 'āsili pē koe'uhi 'oku ke poto 'i he ngaahi ngāue mo e ngaahi me'a kotoa pē 'oku 'eke 'i he kakai Siu: ko ia 'oku ou kole kiate koe, ke ke kātaki pē, 'o fanongo kiate au. ⁴“Oku 'ilo

'e he kakai Siu kotoa pē 'ae anga 'o 'eku mo'ui talu 'eku kei si'i, 'i he'eku nofo talu mei mu'a mo hoku kakai 'i Selūsalema; ⁵ 'Akinautolu na'a nau 'ilo au mei he kamata'anga, 'okapau te nau fakamo'oni koe'uhi na'aku mo'ui ko e Fālesi, 'o fakatatau ki he fa'ahinga 'oku tokanga lahi taha pe ki he'etau lotu. ⁶ Pea 'oku ou tu'u ni, pea 'oku fakamaau'i au, ko e me'a 'i he 'amanaki ki he tala'ofa na'e fai 'e he 'Otua ki he ngaahi tamai: ⁷ 'Aia foki 'oku 'amanaki ke lava'i 'e hotau fa'ahinga 'e hongofulu ma ua, 'i he'enau lotu ma'u 'i he pō mo e 'aho. Pea koe'uhi ko e 'amanaki pe ko ia, 'e tu'i ko 'Akilipa, kuo talatalaaki'i au 'e he kakai Siu. ⁸ Ka ko e hā 'oku mou pehē ai, ko e me'a e 'ikai te mou fa'a tui ki ai, 'ae fokotu'u 'ae mate 'e he 'Otua? ⁹ "Ko e mo'oni na'aku mahalo 'eau 'i hoku loto, 'oku totonu 'eku fai kehe mo e huafa 'o Sisu 'o Nāsaleti 'ae ngaahi me'a lahi. ¹⁰ Pea ne u fai foki ia 'i Selūsalema pea ko e tokolahi 'oe kakai mā'oni'oni ne u fakahū ki he fale fakapōpula, 'i he'eku ma'u 'ae mālohi mei he kau taula'eiki lahi; pea na'aku kau ki honau tāmata'i. ¹¹ Pea ne u tautea 'akinautolu 'o liunga lahi 'i he falelotu kotoa pē, 'o fakamālohi'i ke nau lea kovi, pea na'aku loto lili fakamanavahē kiate kinautolu, pea *ne u 'alu* ki he kolo kehekehe 'o fakatanga'i. ¹² "Pea 'i he'eku 'alu ki Tamasikusi, kuo u ma'u 'ae mālohi mo e tohi mei he kau taula'eiki lahi, ¹³ Ne u mamata, 'e tu'i, 'i he hala 'i he ho'atāmālie, ki he maama mei he langi, na'e malama lahi ia 'i he la'ā, pea na'e ulo takatakai ia 'iate au mo kinautolu na'a mau fononga. ¹⁴ "Pea kuo mau tō kotoa pē ki he kelekele, pea u fanongo ki he le'o, 'oku pehē mai

kiate au, 'i he lea fakaHepelū, "E Saula, 'e Saula, ko e hā 'oku ke fakatanga ai au? 'Oku faingata'a ho'o 'akahi 'ae me'a māsila.' ¹⁵ Pea ne u pehē, "Eiki, ko hai koe?" Pea pehē mai 'e ia, 'Ko au Sisu 'oku ke fakatanga'i. ¹⁶ Ka ke tu'u hake 'i ho va'e: he kuo u hā atu kiate koe koe'uhi ke u fakanofu koe koe faifekau mo e fakamo'oni 'oe ngaahi me'a kuo ke mamata ai, mo e ngaahi me'a foki te u fakahā kiate koe; ¹⁷ Pea te u fakamo'ui koe mei he kakai mo e ngaahi Senitaile, 'akinautolu 'oku ou fekau koe ki ai ni, ¹⁸ Ke faka'ā honau mata, mo fakatafoki 'akinautolu mei he po'uli ki he maama, pea mei he mālohi 'o Sētane ki he 'Otua, koe'uhi ke nau ma'u 'ae fakamolemole 'oe angahala, mo e tofi'a fakataha mo kinautolu kuo fakamā'oni'oni'i 'i he tui kiate au. ¹⁹ Pea talu ai, 'e tu'i ko 'Alikipa, na'e 'ikai te u talangata'a ki he me'a na'e hā mai mei he langi: ²⁰ Ka ne u fuofua fakahā kiate kinautolu 'i Tamasikusi, pea 'i Selūsalema, mo e ngaahi potu kotoa pē 'i Siutea, pea ki he ngaahi Senitaile, ke nau fakatomala pea tafoki ki he 'Otua, mo fai 'ae ngāue 'oku taau mo e fakatomala. ²¹ Pea koe'uhi ko e ngaahi me'a ni, na'e puke au 'e he kakai Siu 'i he falelotu lahi, 'onau fai ke tāmata'i au. ²² Ka ko e me'a 'i he'eku ma'u 'ae tokoni mei he 'Otua, ko ia 'oku ou kei fai ai 'o hoko ki he 'aho ni, 'o fakamo'oni ki he iiki mo e lalahi, 'o 'ikai ha me'a kehe ka ko ia 'e he kau palōfita mo Mōsese 'e hoko mai: ²³ Koe'uhi 'e mamahi 'a Kalaisi, pea ko e 'uluaki ia 'i he toetu'u mei he mate, pea 'e fakahā 'e ia 'ae maama ki he kakai, mo e ngaahi Senitaile. ²⁴ Pe fakamatala pehē pe 'e ia, mo e kalanga mai 'a Fesito, 'o pehē, "E Paula, kuo ke faha; kuo fakafaha koe 'e he poto

lahi.” ²⁵ Ka na'e pehē 'e ia, “E 'eiki ko Fesito, 'oku 'ikai te u faha; ka 'oku ou fakahā atu 'ae lea 'oe mo'oni mo e poto. ²⁶ He 'oku 'ilo'i 'ae ngaahi me'a ni 'e he tu'i, 'oku ou fakamatala ni 'i hono 'ao: he 'oku ou 'ilo pau 'oku 'ikai lilo kiate ia ha me'a 'i he ngaahi me'a ni; he na'e 'ikai fai 'ae me'a ni 'i ha tuliki. ²⁷ E tu'i ko 'Akilipa, 'oku ke tui ki he kau palōfita? 'Oku ou 'ilo 'oku ke tui.” ²⁸ Pea pehē 'e 'Akilipa kia Paula, Kuo ke meimei fakahēhema'i au ke u hoko ko e Kalisitiane. ²⁹ Pea pehē 'e Paula, “Amusiaange 'eau ki he 'Otua, kuo 'ikai ko koe pe, ka ko kinautolu kotoa pē foki 'oku fanongo kiate au 'i he 'aho ni, kuo mou meimei tatau, mo mātu'aki tatau pē mo au, ka ko e ngaahi ha'i ni pe.” ³⁰ Pea kuo pehē 'ene lea, pea tu'u hake 'ae tu'i, mo e pule, mo Pelenaisi, mo kinautolu na'a nau nonofo: ³¹ Pea kuo nau afe si'i mei ai, pea nau alea, 'o pehē, “Kuo 'ikai fai 'e he tangata ni ha me'a 'oku ngali mo e mate, pe ko e ha'isia.” ³² Pea toki pehē 'e 'Akilipa kia Fesito, “Ka ne ta'e'oua 'ene pehē ke fakamaau ia 'ia Sisa, pehē, kuo lelei ke tukuange 'ae tangata ni.”

27

1 'Oku heka vaka 'a Paula ke folau ki Loma, 10 'Oku ne tomu'a fakahā 'ae tu'utāmaki 'o 'enau folau, 11 Ka 'oku 'ikai ke nau tui. 14 'Oku mo'ua 'akinautolu 'e he afā, 41 Pea mate honau vaka, 44 Kae hao 'o mo'ui kotoa pē ki 'uta.

¹ Pea kuo pau ke mau folau ki 'Itali, na'a nau tuku 'a Paula mo e kau pōpula kehe ki *he tokotaha* ko Sulusi hono hingoa, ko e 'eikitau 'i he “Kongakau 'a 'Aokositusi.” ² Pea na'a mau heka

'i he vaka mei 'Atalamaito, na'e te u folau ki he matātahi 'o 'Esia; pea na'a mau fai ia, pea ko homau tokotaha ko 'Alisitake, ko e Masitōnia mei Tesalonika. ³ Pea pongipongi hake ai, na'a mau tuku taula 'i Saitoni. Pea na'e 'ofa 'a Sulusi kia Paula, 'o ne tukuange ia ke 'alu ki 'uta, ke ne ma'u 'ae 'ofa 'a hono kāinga. ⁴ Pea kuo mau fai lā mei ai, pea mau folau mo fakaū 'i Saipalo, he na'e tokai 'ae matangi. ⁵ Pea kuo mau folau 'i he tahi 'o Silisia mo Pamifilia, pea mau a'u atu ki Maila 'i Lisia. ⁶ Pea 'ilo ai 'e he 'eikitau 'ae vaka mei 'Alekisānitia, na'e te u folau ki 'Itali; pea na'a ne fakaheka ai 'akimautolu. ⁷ Pea kuo 'aho lahi mo 'emau folau si'i pē, he na'e tokai 'ae matangi, pea kuo mau fe'unga nai mo Naitusi, pea ne mau folau 'o fakaū 'i Keliti, 'o ofi ki Salamone; ⁸ Pea na'e 'ikai mei tō ia, pea na'a mau lava ki he potu 'oku ui, Ko e taulanga lelei; 'aia na'e ofi ki ai 'ae kolo ko Lesea. ⁹ Pea kuo 'osi 'ae ngaahi 'aho lahi, pea kuo hoko 'o faingata'a 'ae folau, koe'uhi kuo hili 'ae 'aukai, pea valoki'i 'e Paula, ¹⁰ 'o ne pehē kiate kinautolu, "Ae kau matāpule, 'oku ou 'ilo ko e folau ni 'e tu'utāmaki mo kovi lahi, pea 'oku 'ikai ki he 'uta mo e vaka pē, ka ki he 'etau mo 'ui foki." ¹¹ Ka na'e tui lahi 'ae 'eikitau ki he toutai mo e 'eiki vaka, kae 'ikai ki he ngaahi me'a na'e lea'aki 'e Paula. ¹² Pea koe'uhi na'e 'ikai lelei 'ae taulanga ke nau 'i ai 'i he fa'ahita'u afā, pea pehē 'e he tokolahi ke fusi taula, 'o 'ahi'ahi ke nau lava ki Finesi, ke nau 'i ai 'i he fa'ahita'u afā; ko e taulanga ia 'i Keliti, pea 'oku ava ia ki he tonga-hihifo mo e lulunga. ¹³ Pea 'i he angi iiki 'ae matangi tonga, pea nau pehē, kuo nau lava'i ia, na'a nau fusi taula, 'o folau 'o ofi ki Keliti. ¹⁴ Ka kuo fuofuolua si'i pē, pea puke 'ae matangi mālohi,

'oku ui ko e "Ulokitone." ¹⁵ Pea 'i he mo'ua ai 'ae vaka, mo e 'ikai fa'a fakatauala, na'a mau hafu ai. ¹⁶ Pea 'i he'emaui folau 'o fakaū 'i he motu 'oku ui ko Kalauta, na'e faingata'a 'aupito 'emaui ma'u mai 'ae vaka fokotu'u: ¹⁷ Pea kuo nau fusi hake ia, pea nau tāliu, 'o ha'iha'i 'ae vaka: pea tuku fanā, ko e manavahē na'a toka 'ae vaka 'i he 'one'one holo, pea mau hafu pe. ¹⁸ Pea 'i he'emaui mātu'aki tōmohopo 'i he afā, 'o pongipongi ai, na'a nau tolu; ¹⁹ Pea 'i hono 'aho tolu, na'a nau laku 'aki honau nima 'ae alanga vaka. ²⁰ Pea 'i he 'ikai hā mai 'ae la'ā pe ko e fetu'u 'i he ngaahi 'aho lahi, pea 'alo 'ae afā, na'e mole 'iate kimautolu 'ae 'amanaki ki he mo'ui. ²¹ Pea kuo fuoloa mo e 'aukai pē, pea toki tu'u hake 'a Paula 'i honau 'ao, 'o ne pehē, "Ae kau matāpule, na'e totonu ho'omou tui mai kiate au, ke 'oua na'a fusi taula 'i Keliti, ke hoko ai 'ae kovi mo e maumau ni. ²² Ka ko eni, 'oku ou pehē atu kiate kimoutolu, "ke mou fiemālie: koe'uhi 'e 'ikai mate ha taha 'iate kimoutolu, ka ko e vaka pē. ²³ He na'e tu'u ofi mai kiate au 'i he poōni ha 'āngelo 'ae 'Otua, 'aia 'oku 'a'ana au, pea ko ia 'oku ou tauhi. ²⁴ 'O ne pehē mai, "E Paula, 'oua na'a ke manavahē; he te ke a'u atu koe ki he 'ao 'o Sisa: ²⁵ Ko ia 'ae kau matāpule, ke mou fiemālie: he 'oku ou tui ki he 'Otua, 'e fai 'o hangē ko e me'a kuo tala mai." ²⁶ Ka 'e tūkia 'akitautolu 'i ha motu 'e taha. ²⁷ Pea kuo kakato 'ae pō 'e hongofulu ma fā, pea kuo mau hafu fano 'i he tahi 'o 'Atilia, pea tu'upō nai, pea mahalo 'ae kau vaka kuo nau ofi ki ha fonua; ²⁸ Pea na'a nau tukutuku, pea 'ilo ko e ofa 'e uangokumi: pea kuo nau ngaholo si'i atu, pea toe tukutuku, pea 'ilo ko e ofa 'e tekumi mā nima. ²⁹ Pea na'a nau manavahē telia na'a

mau toka 'i ha hakau, pea nau lī 'ae taula 'e fā 'i he taumuli, mo nau faka'amu ki he 'aho. ³⁰ Pea na'e fai ke feholaki 'ae kau kauvaka mei he vaka, he na'a nau tuku hifo 'ae vaka fokotu'u ki tahi, 'o hangē ko ha'anau fie 'ave taula ki he taumu'a; ³¹ Ka na'e pehē 'e Paula ki he 'eikitau mo e kau tau, "Kapau 'e 'ikai nofo 'akinautolu ni 'i he vaka, 'e 'ikai te mou mo'ui." ³² Pea na'e toki tutu'u 'e he kau tau 'ae maea 'oe vaka fokotu'u, pea 'auhia ia. ³³ Pea kuo ofi 'ae 'aho, pea kole 'a Paula kiate kinautolu kotoa pē ke nau kai, 'o ne pehē, "Ko hono hongofulu ma fā eni 'oe 'aho mo ho'omou nofo, 'o ta'efai-ho'omou-keinanga. ³⁴ Pea ko ia 'oku ou kole kiate kimoutolu ke mou kai; ke mālohi ai homou sino: koe'uhi 'e 'ikai tō 'i he 'ulu 'o homou tokotaha ha tu'oni lou'ulu 'e taha." ³⁵ Pea kuo pehē 'ene lea, pea ne to'o 'ae mā, 'o fakafeta'i ki he 'Otua 'i he 'ao 'okinautolu kotoa pē: pea kuo ne paki'i ia, pea ne kamata kai. ³⁶ Pea na'a nau toki fiefia kotoa pē, pea kai foki 'ekinautolu. ³⁷ Pea na'a mau toko uangeau mo e toko fitungofulu ma toko ono 'i he vaka. ³⁸ Pea hili 'enau fakama'ama'a 'ae vaka, 'o tolo 'ae uite ki tahi. ³⁹ Pea 'i he'ene 'aho, na'e 'ikai te nau 'ilo 'ae fonua: ka na'a nau vakai ki he ava na'e ai hono fanga, pea na'a nau holi 'o kapau 'e mafai, ke faka'oho ai 'ae vaka. ⁴⁰ Pea kuo nau motuhi 'ae ngaahi taula, 'o tuku pe 'i tahi, pea veteange 'ae taufoe 'oe fohe'uli, 'onau fai ia, ke 'alu ki 'uta. ⁴¹ Pea na'a nau tō ki he potu 'oku fetaulaki ai 'ae tahi 'e ua, 'onau fakatoka ai 'ae vaka; pea na'e toka ma'u 'ae taumu'a, pea 'ikai fa'a ue'i, ka na'e maumau hono taumuli 'e he mālohi 'oe peau. ⁴² Pea na'e fakakaukau 'ae kautau ke

tāmate'i 'ae kau pōpula, telia na'a kakau ha ni'ihī, 'o hao. ⁴³ Ka na'e fie fakamo'ui 'a Paula 'e he 'eikitau mei honau loto, ko ia ne ne ta'ofi 'akinautolu; 'o ne fekau kiate kinautolu 'oku fa'a kakau ke nau hopo, 'o mu'omu'a ki 'uta: ⁴⁴ Pea ko hono toe, ko e ni'ihī 'i he laupapa, ko e ni'ihī 'i he ngaahi me'a 'oe vaka. Pea fai fai ia pea mau hao kotoa pē ki 'uta.

28

1 Hili 'ae mate 'oe vaka 'o Paula na'e 'ofa kiate ia 'ae kakai muli. 5 Ko e piki 'i hono nima 'ae ngata fekai. 8 'Oku ne fakamo'ui 'ae mahaki kehekehe 'i he motu ko ia. 11 'Oku nau folau atu ki Loma. 17 'Oku ne fakahā ki he kakai Siu hono 'uhinga 'o 'ene ha'u. 24 Hili 'ene malanga na'e tui 'ae ni'ihī, ka na'e 'ikai tui 'ae ni'ihī 30 Ko 'ene malanga ai 'o ua ta'u.

¹ Pea kuo hao 'akimautolu, pea mau toki 'ilo ko e motu ia 'oku ui ko Melita. ² Pea na'e lahi 'ae 'ofa mai 'ae kakai muli kiate kimautolu: he na'a nau tutu 'ae afi, 'o ma'u 'akimautolu kotoa pē, koe'uhi na'e tō 'ae 'uha, pea koe'uhi ko e momoko. ³ Pea 'i he okooko 'e Paula 'ae 'u popohango, 'o ne tuku ia ki he afi, na'e ha'u mei he mafana 'ae ngata fekai, 'o piki 'i hono nima. ⁴ Pea kuo mamata 'ae kakai muli ki he manu 'oku tāupe 'i hono nima, ne nau fepehē'aki 'iate kinautolu, "Ko e mo'oni ko e fakapō 'ae tangata ni, pea kuo hao ia mei he tahi, ka 'oku 'ikai tuku ia 'e he houhau ke ne mo'ui." ⁵ Pea tupe'i 'e ia 'ae manu ki he afi, pea na'e 'ikai ongo'i 'e ia ha kovi. ⁶ Ka na'a nau 'amanaki ki he'ene pupula, pe tō hifo 'o mate fakafokifā pe: pea kuo nau siosio 'o fuoloa, kae 'ikai mamata ki ha kovi kuo hoko kiate ia; pea

liliu honau loto, 'onau pehē, “Tā ko e 'otua ia.”
⁷ Pea na'e tu'u 'i he potu ko ia 'ae 'api 'oe 'eiki 'oe motu, ko hono hingoa ko Pupilio; pea na'e 'ofa mai ia kiate kimautilu, 'o mau nofo 'i hono 'api 'i he 'aho 'e tolu. ⁸ Pea pehē, na'e tokoto 'ae tamai 'a Pupilio 'oku mahaki, ko e mofi mo e hana toto; pea kuo hū atu 'a Paula ki ai, 'o lotu, pea ne ala atu hono nima kiate ia, 'o fakamo'ui ia. ⁹ Pea kuo fai ia, pea ha'u foki mo e ni'ihi 'oe motu na'e mo'ua 'i he ngaahi mahaki, pea fakamo'ui: ¹⁰ Pea na'a nau foaki 'ae ngaahi foaki lahi kiate kimautilu; pea 'i he'emaui 'alu, na'a nau fakaheka 'ae ngaahi me'a na'e 'aonga. ¹¹ Pea kuo hili 'ae māhina 'e tolu, na'a mau folau 'i he vaka 'Aleksānitia, na'e nofo 'i he motu 'i he fa'ahita'u afā, pea ko hono faka'ilonga “ko e Mahangata'ane.” ¹² Pea na'a mau 'alu ki 'uta 'i Silakusa, pea mau nofo ai 'o 'aho tolu. ¹³ Pea mau fākahua mei ai, pea mau a'u atu ki Lisio: pea hili 'ae 'aho 'e taha, pea tonga 'ae matangi, pea pongipongi ai, na'a mau a'u atu ki Piuteoli: ¹⁴ Pea mau 'ilo ai 'ae kāinga, pea na'a nau kole ke mau nofo mo kinautilu 'o 'aho fitu: pea na'a mau fononga atu ki Loma. ¹⁵ Pea kuo fanongo 'ae kāinga mei ai kiate kimautilu, na'a nau ha'u 'o fakafetaulaki mai kiate kimautilu ki he Mala'e 'o 'Apio, mo e Fale 'e tolu: pea kuo mamata ai 'a Paula, pea ne fakafeta'i ki he 'Otua, mo loto mālohi ai. ¹⁶ Pea kuo mau a'u atu ki Loma, pea tuku 'e he 'eikitau 'ae kau pōpula ki he pule 'oe kau tau: ka na'e tuku 'a Paula ke nofo kehe, mo e tangata tau na'a ne le'ohi ia. ¹⁷ Pea pehē, “Kuo hili 'ae 'aho 'e tolu, pea fekau 'e Paula ki he kau matāpule Siu ke fakataha: pea kuo nau kātoa mai, pea ne pehē

kiate kinautolu, 'ae kau tangata ko e kāinga, na'e 'ikai pe te u fai ha me'a ki he kakai pe ki he ngaahi ngāue faka'eiki 'o 'etau ngaahi tamai, ka na'e tuku au mei Selūsalema, ko e pōpula ki he nima 'oe kakai Loma. ¹⁸ Pea kuo nau fakamaau au, pea nau loto ke tukuange au, koe'uhi na'e 'ikai 'iate au ha me'a e totonu ai 'eku mate. ¹⁹ Ka 'i he lea mālohi 'ae kakai Siu ke 'oua, pea ne u pehē, te u fakamaau pe au ia Sisa; ka na'e 'ikai 'i he'eku fie talatalaaki'i hoku kakai 'i ha me'a. ²⁰ Pea ko e me'a ia 'oku ou fekau atu ai ke mou kātoa mai, ke u mamata pea lea kiate kimoutolu: he koe'uhi ko e 'amanaki 'a 'Isileli kuo ha'isia 'aki au 'ae ukamea fihifihi ni." ²¹ Pea na'a nau pehē kiate ia, "'Oku 'ikai te mau ma'u mei Siutea ha tohi kiate koe, pea na'e 'ikai fakahā pea lea'aki ha kovi kiate koe 'e ha tokotaha 'i he kāinga na'e ha'u. ²² Ka 'oku mau holi ke fanongo 'iate koe pe ko e hā ho loto: he koe'uhi ko e fa'ahinga ni, 'oku mau 'ilo 'oku lea kovi ki ai 'i he potu kotoa pē. ²³ Pea kuo nau kotofa 'ae 'aho kiate ia, pea ha'u 'ae tokolahi ki hono fale; pea ne fakamatala 'e ia mo fakapapau atu 'ae pule'anga 'oe 'Otua kiate kinautolu, 'o ne fakamo'oni kiate kinautolu mei he fono 'a Mōsese, mo e kau palōfita, kia Sisu, 'o fai mei he pongipongi 'o a'u ki he efiafi. ²⁴ Pea na'e tui 'ae ni'ihi ki he ngaahi me'a na'a ne lea'aki, ka na'e 'ikai tui 'ae ni'ihi.

²⁵ ¶ Pea kuo 'ikai te nau loto taha 'iate kinautolu, pea nau 'alu, ka kuo hili 'ae lea'aki 'e Paula 'ae lea ni 'e taha, Ne'ine'i folofola 'ae Laumālie Mā'oni'oni 'ia 'Isaia ko e palōfita ki he'etau ngaahi Tamai. ²⁶ 'O pehē, "Alu ki he kakai ni, mo e pehē Te mou fakaongoongo pea fanongo, kae 'ikai ongo'i; pea siofia 'o mamata, kae 'ikai 'ilo'i: ²⁷ 'He

kuo fakaongonoa 'ae loto 'oe kakai ni, pea 'oku tuli honau telinga, pea kuo nau fakamohe honau mata; telia na'a 'iloange kuo mamata honau mata, pea fanongo honau telinga, pea 'ilo 'e honau loto, pea liliu ai, pea te u fakamo'ui 'akinautolu.' ”²⁸ Ko ia ke mou 'ilo eni, kuo fekau atu ki he kakai Senitaile 'ae fakamo'ui 'ae 'Otua, pea 'e fanongo ai 'akinautolu. ²⁹ Pea kuo lea'aki 'e ia 'ae ngaahi lea ni, pea 'alu 'ae kakai Siu, pea na'e lahi 'enau fakakikihi 'iate kinautolu. ³⁰ Pea na'e nofo 'a Paula 'i hono fale 'o'ona na'a ne totongi ki ai 'o ua ta'u, pea ne talia 'akinautolu kotoa pē na'e ha'u kiate ia, ³¹ 'O ne malanga'aki 'ae pule'anga 'oe 'Otua, mo ako 'aki 'ae ngaahi me'a 'oku kau ki he 'Eiki ko Sisu Kalaisi, 'i he mālohi lahi, pea na'e 'ikai ta'ofi kiate ia 'e ha tokotaha.

xcix

KO E TOHI TAPU KĀTOA
The Holy Bible in the Tongan language of Tonga,
Revised West Version

Public Domain

Language: Tongan

Translation by: James Baxley

Cover and title page artist: Kitione Vailea

Digital editions and layout: Michael Johnson

Web site: <https://ebible.org/ton/>

Translator support: <https://worldoutreach.org/325>

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 13 Dec 2023

2362cc12-5c8d-5627-ad4b-c1c163858892